

Udskriftsdato: 2. januar 2026

2012/1 LSF 181 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om social service (Beskyttelse af børn og unge mod overgreb m.v.)

Ministerium: Social- og Integrationsministeriet

Journalnummer: Social- og Integrationsmin., j.nr. 2012-5587

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Beskyttelse af børn og unge mod overgreb m.v.)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012, som ændret ved § 12 i lov nr. 1380 af 23. december 2012 og § 1 i lov nr. 1400 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

1. I § 19 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller.«

2. § 48, stk. 1, affattes således:

»Inden der træffes afgørelse efter §§ 51, 52, 52 a, 56, 57 a, 57 b, 58, 62 og 63, § 65, stk. 2 og 3, og §§ 68-71 og 75, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom. Samtalen kan undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge ved gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor.«

3. I § 48 a, stk. 1, ændres »efter dette kapitel« til: »efter denne lov«.

4. Efter § 49 a indsættes før overskriften før § 50:

»§ 49 b. Kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, og politiet og anklagemyndigheden kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge.«

5. I § 50 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Som led i undersøgelsen skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan undlades, i det omfang barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal oplysninger om barnets eller den unges synspunkter søges tilvejebragt. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor.«

Stk. 3-8 bliver herefter stk. 4-9.

6. I § 50, stk. 8, 3. pkt., der bliver stk. 9, 3. pkt., ændres »Stk. 3-7« til: »Stk. 4-8«.

7. Efter § 50 indsættes:

»§ 50 a. Kommunalbestyrelserne i regionen skal oprette et børnehus i hver region til undersøgelse af et barns eller en ungs forhold, når barnet eller den unge har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom.

Stk. 2. Social- og integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om børnehusenes indretning, drift, finansiering og opgaver m.v.

§ 50 b. Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal kommunalbestyrelsen til brug for den børnefaglige undersøgelse efter § 50 benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a.

§ 50 c. Under behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, jf. § 50 a, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling.«

8. I § 51 tilføjes som nyt *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, beslutte at gennemføre undersøgelsen ved benyttelse af det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a.«

9. I § 51, *stk. 2*, der bliver til *stk. 3*, ændres »*stk. 1*« til: »*stk. 1 og 2*«.

10. I § 57 c, *stk. 3*, ændres »§ 52, *stk. 3*, nr. 7« til: »§ 52, *stk. 3*, nr. 6«.

11. § 58, *stk. 1*, nr. 2, affattes således:

»2) overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for,«

12. I § 59, nr. 1, ændres »§ 50, *stk. 5*« til: »§ 50, *stk. 6*«

13. Efter § 68 b indsættes før overskriften før § 69:

»§ 68 c. Ved anbringelse med henblik på adoption skal kommunalbestyrelsen så vidt muligt anbringe barnet eller den unge i en plejefamilie, der er indstillet på at adoptere barnet eller den unge.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde faglig støtte til plejefamilier, der har et barn eller en ung anbragt med henblik på at adoptere barnet eller den unge. Den faglige støtte skal målrettes situationen før adoptionen.«

14. I § 71, *stk. 1*, 2. pkt., indsættes efter »den unges bedste«: »og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb«.

15. I § 71, *stk. 1*, 5. pkt., ændres »*stk. 2-4*« til: »*stk. 2-5*«.

16. I § 71, *stk. 2*, 4. pkt.,

ændres »*stk. 3*« til: »*stk. 3 og 4*«.

17. § 71, *stk. 4*, ophæves og i stedet indsættes:

»*Stk. 4.* Ved viden eller formodning om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb mod et barn eller en ung, skal børn og unge-udvalget, medmindre særlige forhold taler imod det, for en bestemt periode træffe afgørelse om at afbryde den pågældendes forbindelse med barnet eller den unge i form af samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse eller om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen.

Stk. 5. Stk. 2-4 finder tilsvarende anvendelse under gennemførelsen af en børnefaglig undersøgelse efter § 50 under ophold på en institution, indlæggelse på sygehus eller ved benyttelse af det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a, jf. § 51, stk. 1 og 2.«

Stk. 5-7 bliver herefter stk. 6-8.

18. I § 71, *stk. 5*, der bliver *stk. 6*, ændres »stk. 3« til: »stk. 3 og 4«.

19. To steder i § 72, tre steder i § 74, i § 75, *stk. 1*, og i § 168, *stk. 2*, ændres »§ 71, stk. 3 og 4,« til: »§ 71, stk. 3-5,«.

20. § 153, *stk. 1*, affattes således:

»Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte, at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.«

21. § 153, *stk. 3*, ophæves.

22. § 155 affattes således:

»§ 155. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af alle underretninger efter §§ 152-154 med henblik på at afklare, om barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Kommunalbestyrelsen skal foretage central registrering af underretningerne med henblik på at understøtte tilrettelæggelsen af indsatsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning efter *stk. 1* vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge.«

23. Efter § 155 indsættes i kapitel 27:

»§ 155 a. Når kommunalbestyrelsen modtager en underretning om et barn eller en ung, over for hvem kommunalbestyrelsen allerede har iværksat foranstaltninger, skal kommunalbestyrelsen genvurdere sagen. En eller flere personer i den myndighed, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, skal deltage i genvurderingen.

Stk. 2. Til brug for vurderingen af en underretning efter § 152-154, jf. *stk. 1*, kan der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side, skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse.

Stk. 3. Samtale efter denne bestemmelse kan undlades i det omfang, barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter taler imod samtals gennemførelse.

§ 155 b. Kommunalbestyrelsen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 153-154 bekræfte modtagelsen af underretningen over for den, der foretog underretningen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ved en underretning efter § 153 orientere den, der foretog underretningen, om, hvilken type foranstaltning den har iværksat og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.«

24. I § 181, *stk. 2*, indsættes efter »udgifter til hjælp efter«: »§ 11, *stk. 3*,«.

25. § 195 a ophæves.

26. I § 196, *stk. 2, 3. pkt.*, indsættes efter »Grønland«: »og mellem sociale myndigheder i Danmark og på Færøerne«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 2013, jf. dog *stk. 2*.

Stk. 2. § 1, nr. 13 og 26, træder i kraft den 1. juli 2013.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at det børnehus, som kommunen er tilknyttet efter § 50 a, *stk. 1*, i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 7, skal benyttes til brug for en på tidspunktet for lovens ikrafttræden igangværende eller planlagt børnefaglig undersøgelse efter § 50 i lov om social service af et barn eller en ung, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
 - 1.1. Indledning
 - 1.2. Baggrund
 - 1.2.1. Overgreb mod børn og unge
 - 1.2.2. Understøttelse af adoption uden samtykke
 - 1.2.3. Underretningspligt mellem Danmark og Færøerne
2. Lovforslagets formål
3. Lovforslagets indhold
 - 3.1. Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb
 - 3.1.1. Børnesamtale i forbindelse med § 50-undersøgelse
 - 3.1.2. Bedre beskyttelse af anbragte børn og unge i forbindelse med samvær
 - 3.1.3. Børns og unges ret til en bisidder
 - 3.2. Vurdering af alle underretninger inden for 24 timer samt styrket opfølgning
 - 3.2.2. Vurdering af underretninger inden for 24 timer
 - 3.2.3. Styrket opfølgning på underretninger
 - 3.2.4. Samtale med barnet eller den unge ved underretning om overgreb
 - 3.2.5. Underretningspligt ved skolefravær
 - 3.2.6. Styrkelse af det tværfaglige samarbejde ved underretninger
 - 3.3. Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt
 - 3.3.1. Kommunale beredskaber til håndtering af sager om overgreb
 - 3.3.2. Oprettelse af børnehuse
 - 3.4. Fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats
 - 3.4.1. Udveksling af oplysninger mellem politi og kommunale myndigheder
 - 3.4.2. Udveksling af oplysninger i børnehuse
 - 3.5. Støtte til plejefamilier, der ønsker at adoptere
 - 3.6. Underretningspligt mellem Danmark og Færøerne
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer
10. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

1.1. Indledning

Det overordnede formål med forslaget er at styrke beskyttelsen af børn og unge mod overgreb. Dette gennemføres ved lovinitiativer, der skal sikre, at børn og unge altid høres og beskyttes ved mistanke om overgreb, at underretninger vurderes inden for 24 timer og at opfølgningen på underretninger styrkes, at mistrivsel og overgreb opdages og håndteres tidligt, samt at der sikres øget fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats.

I dette lovforslag dækker begrebet overgreb både over seksuelle og voldelige overgreb.

Lovforslaget udmønter de lovgivningsinitiativer, der følger af den politiske aftale ”Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb”, der blev indgået i forbindelse med satspuljeaftalen for 2013. Aftalen vedrørende børnehuse udmønter aftalen herom i satspuljeaftalen for 2012. Initiativet om børnehuse blev yderligere styrket i satspuljeaftalen for 2013.

Endvidere udmønter lovforslaget initiativet fra satspuljeaftalen for 2012 om understøttelse af adoption uden samtykke ved at forbedre vilkårene for plejefamilier, der ønsker at adoptere det anbragte barn.

Endelig indeholder lovforslaget et forslag om styrkelse af underretningspligten mellem Danmark og Færøerne.

1.2. Baggrund

De senere år har der været adskillige tilfælde, hvor myndighederne ikke har håndteret sager om overgreb mod børn og unge til barnets eller den unges bedste. I disse sager har børn og unge været udsat for langvarigt omsorgssvigt, herunder voldelige og seksuelle overgreb, og myndighederne har svigtet i forhold til at opdage, beskytte og hjælpe børnene og de unge.

1.2.1. Overgreb mod børn og unge

1.2.1.1. Aftalen »Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb«

Lov om social service (serviceloven), indeholder en række bestemmelser, der har til hensigt at sikre, at børn og unge, der har behov herfor, får særlig støtte. Formålet med at yde støtten, er at skabe de bedst mulige opvækstvilkår, så børnene og de unge på trods af deres individuelle vanskeligheder kan opnå de samme muligheder for personlig udfoldelse som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste, og støtten skal være tidlig og helhedsorienteret.

Kommunerne er således forpligtet til at iværksætte hjælp og støtte til børn og unge, som har

behov herfor, herunder børn og unge, som har været udsat for overgreb. Kommunen kan eksempelvis blive bekendt med barnet eller den unge ved, at fagpersoner fra dagtilbud, skole m.v. eller pårørende til barnet eller den unge, naboer eller andre underretter kommunen, fordi de har en bekymring for barnet eller den unge. Inden der iværksættes støtte til barnet eller den unge, skal kommunen blandt andet gennemføre en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges forhold. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald, af hvilken art disse bør være. I relation til børn og unge, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom, kan relevante foranstaltninger eksempelvis være behandling af barnets eller den unges problemer, anbringelse uden for hjemmet eller anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte. Hvilken støtte, kommunen iværksætter, beror på en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges behov.

Kommunernes behandling af en række sager har imidlertid vist, at servicelovens regler ikke fuldt ud sikrer, at kommunerne håndterer sager om overgreb mod børn og unge til barnets eller den unges bedste.

Som led i satspuljeaftalen for 2013 indgik regeringen og Folketingets satspuljepartier aftale om en række initiativer, herunder lovinitiativer, som samlet har til formål at styrke beskyttelsen af børn og unge mod overgreb, herunder ved at sætte myndighederne bedre i stand til at håndtere sager om overgreb mod børn og unge. Satspuljeaftalen for 2013 indeholder følgende herom:

»Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb

En række sager om overgreb og misrøgt af børn har påvist alvorlige svigt fra myndighedernes side, hvor der ikke er reageret i tide, og hvor der ikke er udvist rettidig omhu i den forebyggende sociale indsats over for udsatte børn og unge. Et ekspertpanel har kulegravet området og udarbejdet en række anbefalinger, som skal forebygge overgreb mod børn og unge og sikre en styrket indsats over for de børn og unge, som har været udsat for et overgreb. Satspuljepartierne er enige om at afsætte 268 mio. kr. over fire år til udmøntning af ekspertpanelets anbefalinger, dermed sikres en langt bedre beskyttelse af børn mod overgreb. Initiativerne er samlet under fire hovedtemaer:

- 1. Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb.*
- 2. Underretninger skal vurderes inden for 24 timer, og opfølgningen på underretninger skal styrkes.*
- 3. Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt.*
- 4. Fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats.»*

De fire hovedtemaer indeholder følgende lovinitiativer:

Ad 1) Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb

Det eksisterende krav om at afholde børnesamtale med barnet eller den unge, inden der træffes afgørelse om støtte fremrykkes, så samtalen gennemføres som led i den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50.

Der stilles krav om, at der altid skal gennemføres en separat samtale med barnet umiddelbart efter modtagelsen af underretning om overgreb, medmindre særlige forhold taler imod det. Ved underretninger, hvor mistanken retter sig mod forældrene, afholdes samtalen i udgangspunktet uden forældrenes tilstedeværelse.

Kommunernes ansvar for at beskytte anbragte børn og unge mod overgreb i forbindelse med samvær med forældre og netværk tydeliggøres i loven.

Det skal sikres, at barnets eller den unges perspektiv og holdning kommer frem under eksempelvis samtaler med sagsbehandleren og under behandlingen af sagen. Derfor permanentgøres børn og unges ret til en bisidder.

Ad 2) Underretninger skal vurderes inden for 24 timer, og opfølgningen på underretninger skal styrkes

Alle kommuner forpligtes til at foretage en systematisk vurdering og behandling af alle indkomne underretninger og herunder sikre, at:

- Alle indkomne underretninger vurderes i forhold til, om de skal behandles ”akut” senest 24 timer efter, at de er modtaget i kommunen.
- Alle indkomne underretninger skal registreres centralt i kommunerne.
- Der iværksættes en yderligere vurdering af et barns og en ungs sag i de tilfælde, hvor der indgives en ny underretning på den pågældende sag.
- Kommunen skal give fagpersoner, som har underrettet, besked om, hvorvidt kommunen har iværksat foranstaltninger på baggrund af deres underretning. Kommunen kan i den forbindelse vælge at orientere fagpersonen om, hvilken type foranstaltning der er iværksat.

Det præciseres, at underretningspligten efter § 153 også omfatter tilfælde, hvor et barn eller ung har bekymrende skolefravær, som kan skyldes sociale årsager og behov for hjælp.

Ad 3) Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt

Der indføres lovkrav om, at alle kommuner skal have skriftlige beredskaber for forebyggelse og håndtering af sager om overgreb mod børn og unge. Der stilles krav til, at der foretages opfølgning på beredskaberne.

Der indføres krav om, at alle kommuner i en region skal indgå samarbejde om oprettelse og benyttelse af et børnehus. Børnehuse skal være børnevenligt indrettede og egnede til formålet.

Ad 4) Fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats

Der foreslås indført udtrykkelig lovhjemmel i serviceloven til, at der kan udveksles nødvendige, følsomme personoplysninger mellem kommunale myndigheder og politi, når der er bekymring for konkrete børn og unge.

Øvrige initiativer i aftalen ”Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb”

Aftalen ”Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb” indeholder derudover en række initiativer, som ikke er lovinitiativer. Disse initiativer er blandt andet:

- Oplysningskampagner om underretningspligt, børns rettigheder og overgreb. Der gennemføres en national oplysningskampagne over for fagfolk og andre voksne, om deres underretningspligt og muligheden for at underrette Ankestyrelsen, hvis man oplever, at kommunen ikke gør tilstrækkeligt i forhold til et konkret barn. Der gennemføres desuden en national oplysningskampagne over for børn og unge om deres rettigheder. Kampagnen skal oplyse børn og unge om deres rettigheder, hvor og hvordan de kan få hjælp, hvis de selv bliver udsat for overgreb, samt hvad de skal gøre, hvis de får kendskab til, at en ven udsættes for dette.
- Styrkelse af uddannelses- og efteruddannelsesindsatsen for relevante faggrupper. Der iværksættes en målretning af indsatsen på efteruddannelsesområdet for relevante faggrupper på området for udsatte børn og unge i form af oplæg til bedre tilrettelæggelse af eksisterende efteruddannelses tilbud. Der udarbejdes forslag til, hvordan det kan implementeres, at de studerende på socialrådgiveruddannelsen i højere grad lærer at arbejde metodisk i forbindelse med sagsbehandlingen, f.eks. med udgangspunkt i den socialfaglige metode Integrated Children’s System.
- Styrkelse af kommunernes faglige ledelse, organisering og styring af børneområdet. Social- og Integrationsministeriets task-force på børn- og ungeområdet, som yder kommunerne rådgivning og vejledning om tilrettelæggelse af sagsbehandlingen på børneområdet, styrkes. Der gennemføres et udviklingsinitiativ, hvor best practise i forhold til tilrettelæggelse og organisering samt faglig ledelse af sagsbehandlingen beskrives. Herudover udvikles modeller for ledelsesinformation, der kan anvendes til orientering af kommunalbestyrelsen m.v.
- Vejledningmateriale om lukkede familier. Der udarbejdes et opdateret og lettilgængeligt vejledningmateriale vedrørende lukkede familier og mellemkommunale underretninger i sager om såkaldte nomadefamilier, der belyser både de juridiske og de socialfaglige problemstillinger.
- Understøttelse af kommunernes udvikling af beredskaber og børnehuse. Der gennemføres en markant styrkelse af videnscentret SISO, Det nationale videnscenter for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn, med henblik på, at SISO skal understøtte kommunernes arbejde med at udarbejde beredskaber, implementere beredskaberne m.v. Endvidere skal SISO udføre forebyggende aktiviteter på eksempelvis skoler og anbringelsessteder, understøtte kommunernes udvikling af børnehuse, sikre systematisk vidensindsamling m.v.
- Styrkelse af indsatsen over for børn med krænkende adfærd. Indsatsen mod børn og unge, der krænker andre børn og unge, styrkes blandt andet med henblik på at udvikle en landsdækkende indsats.

1.2.1.2. Forberedelserne til »Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb«

Aftalen »Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb« bygger på et grundigt forarbejde. Forarbejdet bestod blandt andet i få undersøgt, hvilke svagheder der er i den nuværende indsats samt at udpege, hvordan beskyttelse af børn og unge mod overgreb kan styrkes. Ankestyrelsen gennemførte i den forbindelse en kulegravning af enkeltsager om overgreb og misrøgt af børn og unge, og et ekspertpanel blev nedsat til, på baggrund af resultaterne i kulegravningen, at give konkrete anbefalinger til, hvordan indsatsen kunne styrkes. Initiativerne i den politiske aftale er en udmøntning af ekspertpanelets anbefalinger.

Ankestyrelsens kulegravning af sager om overgreb m.v.

På baggrund af flere sager om misrøgt, voldelige og seksuelle overgreb mod børn og unge bad social- og integrationsministeren i februar 2012 Ankestyrelsen om at foretage en kulegravning af et udsnit af disse sager. Formålet med kulegravningen var at undersøge, om systemet havde svigtet i forhold til at opdage det omfattende og årelange misbrug og omsorgssvigt samt at afdække og dokumentere fælles problemstillinger i sagerne.

I kulegravningen »Ankestyrelsens undersøgelse af kulegravning af sager om overgreb mod børn og unge«, der blev offentliggjort i marts 2012, udpegede Ankestyrelsen en række centrale problemstillinger, som gik igen i samtlige sager, herunder blandt andet:

- Manglende inddragelse af børnene, herunder børnesamtaler
- For meget fokus på forældresamarbejde
- Manglende opfølgning ved underretninger
- Manglende systematik og dokumentation i sagsbehandlingen
- Manglende samarbejde mellem myndigheder
- Utilstrækkeligt samarbejde med politiet

Ekspertpanelets anbefalinger til styrkelse af indsatsen

I forbindelse med Ankestyrelsens kulegravning nedsatte Social- og integrationsministeren i foråret 2012 ekspertpanelet »Ekspertpanel om kulegravning af sager om misrøgt og overgreb mod børn«. Ekspertpanelet skulle drøfte de problemstillinger, kulegravningen generelt påviste og drøftelserne skulle munde ud i egentlige anbefalinger til ministeren med det formål at styrke indsatsen. Ekspertpanelet bestod af juridiske eksperter samt fagpersoner med relevant praksiserfaring på området.

I rapporten »Rapport fra ekspertpanel om overgreb mod børn« fra juni 2012 fremkom ekspertpanelet med anbefalinger til konkrete initiativer i forhold til:

- styrkelse af, at barnets eller den unges tarv kommer i centrum for indsatsen,
- styrkelse af den tidlige og forebyggende indsats,
- styrkelse af sagsbehandlingen på børneområdet,
- styrkelse af forebyggelsen af nye krænkelser,
- styrkelse af samarbejdet mellem politi og kommunale myndigheder samt
- styrkelse af kommunalbestyrelsens fokus på indsatsen over for udsatte børn og unge i kommunen.

Ekspertpanelets anbefalinger udgjorde fundamentet for udformningen af »Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb«.

Arbejdsgruppen om børnehuse

En af ekspertpanelets konkrete anbefalinger er, at kvaliteten af indsatsen over for børn, der udsættes

for overgreb, bør styrkes i regi af børnehuse. Denne anbefaling er udledt af initiativet om udvikling og etablering af børnehuse, som er en del af satspuljeaftalen for 2012.

Børnehuse findes blandt andet i de øvrige skandinaviske lande og dækker over en model, hvor de involverede myndigheder fysisk samles i børnevenlige rammer i form af et børnehus, således at myndighedernes indsatser koordineres.

I forbindelse med satspuljeaftalen for 2012 blev det besluttet, at projektet skulle indledes med nedsættelse af en arbejdsgruppe forankret i Sundhedsstyrelsen bestående af fageksperter med viden om overgreb mod børn og unge fra alle relevante sektorer, herunder det sociale område, sundhedsvæsenet, politiet, relevante organisationer på området og Justitsministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse samt Social- og Integrationsministeriet. Arbejdsgruppens opgave var at udvikle anbefalinger til en model for børnehuse i Danmark.

Arbejdsgruppens rapport ”Etablering af børnehus i Danmark – styrkede rammer for det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde i sager om overgreb mod børn” blev offentliggjort den 5. oktober 2012. I rapporten anbefales det, at børnehusene etableres med udgangspunkt i et tværkommunalt samarbejde. Kommunerne i hver af landets fem regioner skal i fællesskab etablere et børnevenligt indrettet børnehus, som bemannes med fast personale med de nødvendige kompetencer. Herudover inddrages fagpersoner fra de sociale myndigheder samt fra politi og sundhedsvæsen efter behov. Der skal endvidere etableres faste samarbejdsaftaler omkring drift, benyttelse og samarbejde mellem de relevante kommuner, politikredse og sygehuse.

1.2.2. Understøttelse af adoption uden samtykke

Med satspuljeaftalen for 2012 blev indgået aftale om at understøtte anvendelsen af adoption uden samtykke. Af en rapport fra SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, ”Adoption som indsats – En systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer” fra 2008 fremgår det, at børn, der bortadopter, klarer sig bedre end børn, der vokser op som anbragte. Dette danner baggrund for ønsket om at understøtte adoption af børn, der ellers vil være anbragt hele deres opvækst.

Dette var blandt andet årsagen til, at betingelserne for adoption uden samtykke, som reguleres i adoptionsloven, i 2009 blev lempet ved lov om ændring af adoptionsloven (Adoption uden samtykke, stedbarns-adoption af registreret partners barn fra fødslen m.v.), lov nr. 494 af 12. juni 2009. Mod forventning medførte denne lempelse umiddelbart ikke, at antallet af adoptioner uden samtykke steg. Derfor bad den daværende socialminister Ankestyrelsen foretage en undersøgelse af kommunernes kendskab til muligheden for adoption uden samtykke samt, hvilke barrierer kommunerne oplevede i forhold til at anvende adoption uden samtykke. Resultaterne af undersøgelsen ”Ankestyrelsens undersøgelse af adoption uden samtykke” blev offentliggjort i juni 2011 og viste blandt andet, at kommunerne ofte antager, at plejefamilier ikke ønsker at adoptere plejebarnet. Plejefamilien er oftest de mest oplagte adoptanter, men kommunerne vurderer, at støttemulighederne for plejefamilier, der ønsker at adoptere, er for dårlige.

På den baggrund blev der som en del af satspuljeaftalen for 2012 indgået aftale om i højere grad at understøtte adoption uden samtykke blandt andet ved at forbedre vilkårene for plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn.

1.2.3. Underretningspligt mellem Danmark og Færøerne

Danmark og Færøerne har et særligt forhold på grund af rigsfællesskabet. Dette indebærer også, at der er familier, som flytter mellem Danmark og Færøerne, herunder udsatte familier. Imidlertid er der ikke krav om, at de danske kommuner underretter de færøske kommuner, når udsatte familier flytter mellem landene. På den baggrund har den danske social- og integrationsminister og den færøske socialminister

indgået en aftale om at indføre en underretningspligt mellem Danmark og Færøerne, således at familier med sociale problemer opdages så tidligt som muligt.

2. Lovforslagets formål

Formålet med dette lovforslag er at styrke beskyttelsen af børn mod overgreb. Dette gennemføres ved følgende forslag:

- For at sikre, at barnet eller den unge altid høres og inddrages tidligt i sin egen sag, skal der tales med barnet eller den unge allerede ved gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse efter service-lovens § 50.
- For at beskytte anbragte børn og unge, skal børn og unge-udvalget træffe afgørelse om afbrydelse af forbindelsen eller overvåget samvær med forældre eller personer fra netværket, når der er viden eller mistanke om, at disse har begået overgreb.
- Barnets eller den unges ret til at lade sig bistå af andre gøres permanent for at understøtte, at barnets eller den unges holdning kommer fyldestgørende frem under behandlingen af sagen.
- Kommunen skal tale med barnet eller den unge, hvis den modtager en underretning om, at barnet eller den unge kan være udsat for overgreb, så barnets eller den unges situation hurtigt kan afklares.
- Kommunen skal altid vurdere en underretning inden for 24 timer, så der kan reageres akut ved alvorlige underretninger, herunder underretninger om, at et barn eller en ung er udsat for overgreb.
- Kommunen skal revurdere sagen, når kommunen modtager en underretning om et barn eller en ung, som kommunen allerede har iværksat foranstaltninger overfor.
- Fagpersoner skal underrette kommunen, når et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten.
- Når en fagperson underretter kommunen om bekymring for et barn eller en ung, skal kommunen melde tilbage om, hvorvidt der iværksættes foranstaltninger over for barnet eller den unge, og i bekræftende fald kan kommunen oplyse, hvilken type foranstaltninger samt varigheden heraf.
- Kommunen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge, der blandt andet skal sikre, at fagpersoner på kommunens børne- og ungeområde ved, hvordan de skal handle, når et barn eller en ung viser tegn på at have været udsat for overgreb.
- Der skal oprettes børnevenligt indrettede børnehuse, hvor børn og unge, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom, kan få en højt kvalificeret indsats.
- Der skal gives bedre mulighed for, at myndigheder kan udveksle oplysninger om et barn eller en ung, når det er nødvendigt som led i det forebyggende samarbejde om overgreb mod børn og unge.

Disse forslag er alle en del af aftalen om ”Samlet indsats til beskyttelse af børn mod overgreb” og er formuleret på baggrund af ekspertpanelets anbefalinger til en styrkelse af indsatsen overfor beskyttelse af børn og unge mod overgreb.

Dette lovforslag har derudover til formål at fremme, at anbragte børn og unge, som for eksempel har forældre, der er varigt uden forældre, oplever en barndom hos gennemgående omsorgspersoner. Dette gennemføres ved at give bedre vilkår for plejefamilier, der ønsker at adoptere det barn eller den unge, de har anbragt hos sig.

Endelig er formålet med forslaget at styrke indsatsen overfor udsatte børn og unge, der flytter mellem Danmark og Færøerne ved at indføre underretningspligt mellem de sociale myndigheder i Danmark og på Færøerne.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Børn og unge skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb

3.1.1 Børnesamtale i forbindelse med § 50-undersøgelse

3.1.1.1 Gældende ret

Det følger af servicelovens § 1, stk. 3, at hjælp efter serviceloven skal ske i samarbejde med den enkelte. Endvidere skal barnets eller den unges synspunkter altid tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed i forbindelse med særlig støtte til børn og unge, jf. servicelovens § 46, stk. 3. Kommunen skal sørge for, at der bliver indhentet tilstrækkelige oplysninger til, at kommunen kan træffe en afgørelse om særlig støtte til børn og unge, jf. retssikkerhedslovens § 10.

Inden der træffes afgørelse om særlig støtte skal der efter servicelovens § 48 finde en samtale sted med barnet eller den unge herom. Kommunen skal således tilbyde barnet eller den unge en samtale, inden der træffes afgørelse om for eksempel iværksættelse af foranstaltninger. Samtalen kan undlades i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse. Hvis samtalen ikke kan gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt på anden vis.

Bestemmelsen fortolkes således, at forældremyndighedens indehaver ikke kan modsætte sig, at kommunen afholder en samtale med barnet, inden der træffes afgørelse, ligesom forældremyndighedens indehaver ikke har ret til at være til stede under samtalen.

3.1.1.2. Samtale med barnet eller den unge i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, eksempelvis fordi barnet eller den unge har været udsat for overgreb, skal kommunen foretage en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges forhold, jf. servicelovens § 50. Undersøgelsen skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald, af hvilken art disse bør være. Undersøgelsen skal indeholde oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne.

I forbindelse med den børnefaglige undersøgelse har kommunen mulighed for, men ikke eksplicit pligt til, at tale med barnet eller den unge som led i oplysningen af sagen. Undersøgelsen skal så vidt muligt gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren, men der er ikke et krav om samtykke til undersøgelsen. En eventuel samtale med barnet eller den unge i forbindelse med undersøgelsen kan gennemføres uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver, når samtalen er nødvendig for undersøgelsen. Det bemærkes i den forbindelse, at den børnefaglige undersøgelse, herunder en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med undersøgelsen, skal gennemføres så skånsomt som forholdene tillader.

3.1.1.3. Overvejelser bag forslaget

Som beskrevet under gældende ret er det muligt at afholde børnesamtale i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50. Der er imidlertid ikke et eksplicit krav om, at børnesamtalen skal afholdes på dette tidlige tidspunkt i sagen. Afholdelse af børnesamtale er således først påkrævet, inden der træffes afgørelse om foranstaltninger. Det er endvidere muligt at gennemføre samtalen uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse, men dette fremgår ligeledes ikke eksplicit af serviceloven. Dette kan medføre, at kommunen er tilbageholdende med at gennemføre samtalen uden forældre-

myndighedsindehaverens tilstedeværelse også i sager, hvor det er nødvendigt, at forældremyndighedsindehaveren ikke er til stede, hvis barnet eller den unge skal kunne tilkendegive sin holdning og sine synspunkter uforbeholdt.

Ankestyrelsens kulegravning har vist, at børnene eller de unge i flere af de undersøgte sager ikke var tilstrækkeligt inddraget i sagsbehandlingen, idet der enten slet ikke var afholdt børnesamtaler, eller der kun var afholdt samtaler under overværelse af forældrene. Dertil var der sager, hvor barnets eller den unges holdning var fremkommet i sagen, men hvor denne ikke var tillagt tilstrækkeligt vægt. At dette kan være udtryk for en mere generel problemstilling i sagsbehandlingen omkring manglende inddragelse af børnene og de unge underbygges af Ankestyrelsens undersøgelse "Ankestyrelsens praksisundersøgelser om inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger" af april 2011. Her konkluderes, at kommunerne i 88 % af sagerne har inddraget forældrene i tilstrækkeligt omfang mens dette kun er tilfældet for barnet eller den unge i 63 % af sagerne. Der er kun afholdt børnesamtale i 61 % af sagerne.

På den baggrund har ekspertpanelet anbefalet, at der gennemføres børnesamtale tidligst muligt i sagsbehandlingen og som led i den børnefaglige undersøgelse.

Det foreslås derfor, at der indføres lovkrav om, at der skal tales med barnet eller den unge i forbindelse med gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50.

Den børnefaglige undersøgelse har til formål at belyse problemer og ressourcer hos barnet, den unge, familien og i netværket og skal i forlængelse heraf resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er behov for foranstaltninger. Det vurderes væsentligt, at barnet eller den unge inddrages via en børnesamtale allerede under gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse. Dette vil sikre, at barnet eller den unge får mulighed for at fortælle sine egen oplevelse af sin situation og eventuelle problemer, herunder om for eksempel overgreb. Barnet og den unge kan endvidere bidrage til belysningen af forholdene og til identifikationen af relevante løsninger.

Afholdelse af børnesamtale i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse kan dermed understøtte en hurtigere afdækning af eventuelle problemer, hvilket vil bidrage til en tidligere indgriben, herunder i sager om overgreb mod børn og unge, også hvor der ikke indledningsvis er mistanke herom.

Endvidere ses der behov for at tydeliggøre muligheden for at gennemføre samtalen uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler for det. Denne mulighed er relevant i de tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse kan afholde barnet eller den unge fra at give sin holdning og sine synspunkter uforbeholdt tilkende. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvor der er viden eller mistanke om, at en af barnets eller den unges forældre eller nære slægtinge har begået overgreb mod barnet eller den unge.

En samtale med et barn eller en ung i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse vil som oftest gøre det overflødigt at afholde en samtale med barnet eller den unge inden en afgørelse omfattet af servicelovens § 48. Af hensyn til barnet eller den unge bør det undgås, at der afholdes overflødige samtaler, og derfor foreslås det, at kravet om afholdelse af en samtale med barnet eller den unge inden afgørelsen bortfalder, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse.

Kommunen vil i disse tilfælde fortsat have pligt til at oplyse barnet eller den unge om afgørelsens indhold i overensstemmelse med de gældende forvaltningsretlige principper. Endvidere gælder det fortsat, at hjælp efter serviceloven skal ske i samarbejde med den enkelte, jf. servicelovens § 1, stk. 2, og at barnets eller den unges synspunkter altid tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed i forbindelse med særlig støtte til børn og unge, jf. servicelovens § 46, stk. 3. Det gælder også fortsat, at

den børnefaglige undersøgelse skal indeholde oplysninger om, hvordan barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne, jf. den gældende bestemmelse i servicelovens § 50, stk. 5.

3.1.1.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at kravet om samtale med barnet eller den unge fremrykkes, således at kommunen skal gennemføre en samtale med barnet eller den unge som led i den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50. Formålet er at sikre, at der tales med barnet eller den unge tidligt i sagsforløbet. Barnet eller den unge får derved mulighed for selv at beskrive sin situation og give sine synspunkter tilkende, således at eventuelle problemer om eksempelvis overgreb kan afdækkes tidligere, og barnet eller den unge kan få iværksat en hjælp, der imødekommer barnets eller den unges behov.

Samtalen skal foretages med udgangspunkt i barnets eller den unges bedste. Det foreslås derfor, at samtalen kan undlades i det omfang barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod en gennemførelse af samtalen.

Det foreslås endvidere, at det præciseres, at en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse ikke forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, og at samtalen kan gennemføres, uden at denne er til stede, når hensynet til barnet eller den unge taler for det. Denne mulighed er eksempelvis relevant i de tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse kan afholde barnet eller den unge fra at give sin holdning og sine synspunkter uforbeholdent tilkende. Muligheden skal alene benyttes i forhold til beskyttelsen af barnet eller den unge og med henblik på at yde barnet eller den unge og familien den bedst mulige hjælp.

Det er i den forbindelse centralt, at kommunerne er opmærksomme på deres pligt til at oplyse barnet eller den unge om dennes ret til at lade sig bistå ved samtalen og den øvrige behandling af sagen, jf. forslagets afsnit 3.1.3 og den foreslåede § 1, nr. 31.

Når en samtale gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse, skal kommunen sørge for, at samtalen foregår i tryghedsskabende rammer for barnet eller den unge. Det kan være i et børnevenligt indrettet lokale eller et sted uden for forvaltningen, hvor barnet eller den unge føler sig tryk, eksempelvis i barnets dagtilbud eller på barnets eller den unges skole.

I forhold til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan der endvidere være særlige kommunikative vanskeligheder som følge af funktionsnedsættelsen, som der bør tages højde for ved gennemførelse af samtalen.

Når en samtale gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse, skal kommunen være særligt opmærksom på at søge at opretholde en god dialog med barnets eller den unges forældremyndighedsindehaver. Der bør forsøges at opnå forældremyndighedsindehaverens forståelse for, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt, at vedkommende deltager i samtalen. Endvidere bør der efter samtalen være en god dialog med forældremyndighedsindehaveren om samtalens formål m.v.

3.1.2. Bedre beskyttelse af anbragte børn og unge i forbindelse med samvær

3.1.2.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 71, stk. 1, har barnet eller den unge ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v., under anbringelse uden for hjemmet. Det fremgår af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen, under hensyntagen til barnets eller den unges bedste, skal sørge for, at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældre samt netværket holdes ved lige. Ved tilrettelæggelse af samværet, skal der lægges vægt på, at barnet eller den unge også på længere sigt har mulighed for at skabe og bevare nære relationer til forældre og

netværket. Baggrunden for bestemmelsen er, at barnet eller den unge har brug for og interesse i at skabe og bevare nære relationer til forældre og netværk.

Kommunalbestyrelsen skal efter § 71, stk. 2, om fornødent træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet og kontakten og kan fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Kommunalbestyrelsen skal ved afgørelsen lægge vægt på hensynet til barnet eller den unge og formålet med anbringelsen. Kommunalbestyrelsen kan ikke træffe afgørelse, som medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end en gang om måneden. En sådan afgørelse sidestilles med en afbrydelse af forbindelsen og skal træffes af børn og unge-udvalget efter § 71, stk. 3, jf. neden for. Kommunalbestyrelsen kan desuden med samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at samværet mellem forældre og barnet eller den unge skal støttes ved, at der er en tredje person til stede.

Når det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget efter § 71, stk. 3, for en bestemt periode træffe afgørelse om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen. Børn og unge-udvalget kan desuden under de samme betingelser for en bestemt periode træffe afgørelse om afbrydelse af forbindelsen i form af samvær og kontakt, og herunder brev-, mail- og telefonforbindelse mellem barnet eller den unge og forældrene og netværket.

Efter § 71, stk. 4, finder § 71, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse under gennemførelsen af en børnefaglig undersøgelse efter § 50 samt under ophold på en institution eller under indlæggelse på sygehus efter § 51.

Som det fremgår af bestemmelserne i § 71, er kompetencen til at træffe afgørelse i sager om samvær m.v. med anbragte børn og unge delt mellem kommunalbestyrelsen og børn og unge-udvalget. Når det drejer sig om afbrydelse eller væsentlige begrænsninger i samværet m.v. tilkommer afgørelseskompetencen børn og unge-udvalget. Udvalget bliver dog først involveret i en sag om afbrydelse eller væsentlige begrænsninger i samværet m.v., hvis kommunalbestyrelsen indstiller til udvalget, at et samvær m.v. afbrydes eller begrænses væsentligt. Udvalget kan således ikke selv tage sådanne sager op. Dette indebærer, at udvalget ikke er involveret i situationer, hvor kommunalbestyrelsen fastsætter samvær, selvom der er viden eller formodning om, at et barn eller en ung er blevet udsat for overgreb fra den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, eller at den samværspersonen har begået overgreb mod andre børn eller unge.

3.1.2.2. Overvejelser bag forslaget

Som beskrevet under gældende ret er det et krav efter serviceloven, at afgørelse om samvær mellem det anbragte barn eller den unge og forældre og netværk skal træffes under hensyntagen til barnets eller den unges bedste. Der er imidlertid ingen eksplicitte krav til, at anbragte børn og unge skal have særlig beskyttelse ved samvær i sager, hvor forældre eller en person fra netværket har begået overgreb mod barnet eller den unge, eller hvor der er en formodning herom.

Ankestyrelsens kulegravning har vist, at kommunerne i flere af de undersøgte sager havde truffet afgørelser om samvær, som ikke var til det anbragte barns eller den anbragte unges bedste. Disse afgørelser medførte blandt andet, at de anbragte børn og unge fortsat blev udsat for overgreb, når de havde samvær med forældre og netværk.

På den baggrund har ekspertpanelet anbefalet, at det i reglerne om samvær for anbragte børn og unge bør fremgå tydeligt, at i sager, hvor et barn eller en ung er anbragt på grund af mistanke om overgreb, må barnet eller den unge ikke have uovervåget samvær med de personer, som mistanken retter sig mod.

Det foreslås derfor, at det i reglerne i serviceloven om samvær med anbragte børn og unge tydeliggøres, at

kommunalbestyrelserne ved afgørelser om samvær også skal tage hensyn til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb.

Det foreslås endvidere, at børn og unge-udvalget skal træffe afgørelse om overvåget samvær eller om at afbryde forbindelsen i tilfælde, hvor der er viden eller formodning om, at den person, der ønsker samvær med barnet eller den unge, har begået overgreb mod et barn eller en ung, medmindre særlige forhold taler for, at den pågældende kan have samvær med barnet eller den unge uden overvågning.

3.1.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det i servicelovens § 71, stk. 1, tilføjes, at kommunalbestyrelsen ved afgørelser om samvær også skal tage hensyn til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb.

Det foreslås videre, at der i servicelovens § 71 indsættes en ny bestemmelse i stk. 4, hvorefter børn og unge-udvalget skal træffe afgørelse om afbrydelse af forbindelsen m.v. eller om fastsættelse af samvær under overvågning, når der er viden eller formodning om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb mod et barn eller en ung.

Disse bestemmelser skal sikre, at kommunalbestyrelsen og børn og unge-udvalget er opmærksomme på beskyttelsen af anbragte børn og unge mod nye overgreb eller mod at blive konfronteret med en person, der har begået overgreb mod barnet eller den unge.

Kun hvis særlige forhold taler imod, kan børn og unge-udvalget undlade at træffe afgørelse herom. Dette forudsætter, at det skønnes bedst for barnet eller den unge, at der er samvær uden overvågning. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvor overgrebet var rettet mod andre end barnet eller den unge og var af en karakter, der ikke giver anledning til en formodning om, at samværspersonen vil begå overgreb mod barnet eller den unge. Det kan også være tilfældet, hvor overgrebet er begået tilbage i tiden, og samværspersonen har været i behandling og ikke sidenhen har haft en adfærd, der giver anledning til bekymring.

3.1.3. Børns og unges ret til en bisidder

3.1.3.1. Gældende ret

Det følger af servicelovens § 48 a, stk. 1, at et barn eller en ung, hvis sag behandles efter servicelovens regler om særlig støtte, på ethvert tidspunkt af sagens behandling har ret til at lade sig bistå af andre. Bestemmelsen giver barnet eller den unge ret til at medtage en bisidder ved møder og samtaler med kommunen.

Retten til at lade sig bistå kan kun tilsidesættes, hvis kommunen træffer afgørelse om, at barnets eller den unges interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Kommunen kan endvidere træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets eller den unges valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets eller den unges, jf. § 48 a, stk. 2. Kommunen kan træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvis fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets eller den unges uforbeholdne mening belyst, jf. § 48 a, stk. 3. Det gælder endvidere, at en bisidder for et barn eller en ung skal være fyldt 15 år og er omfattet af straffelovens § 152 om tavshedspligt, jf. § 48 a, stk. 4.

Bisidderordningen blev indført ved lov nr. 542 af 6. juni 2007 ved indskrivelse af § 48 a. Samtidig blev der i serviceloven indsat en revisionsbestemmelse, som efter den nuværende ordlyd indebærer,

at social- og integrationsministeren senest i folketingsåret 2013-2014 fremsætter forslag til revision af servicelovens § 48 a.

3.1.3.2. Overvejelser bag forslaget

Ved behandlingen af sager om særlig støtte til børn og unge, er det af afgørende betydning, at barnets eller den unges holdning og interesser bliver belyst. Der kan i disse sager være tale om udsatte og sårbare børn og unge, for hvem det kan være belastende og utrygt at deltage i samtaler med kommunen. Endvidere kan det være vanskeligt for barnet eller den unge at give udtryk for sin uforbeholdne mening.

Derfor er det vigtigt at understøtte, at barnets eller den unges mening kommer fyldestgørende frem under behandlingen af deres sag. Dette bidrager til at sikre, at barnet eller den unge får den støtte, som barnet eller den unge har behov for. I den forbindelse er det vigtigt, at barnet eller den unge kan medtage en bisidder ved møder og samtaler med kommunen. Bisidderen kan virke tryghedsskabende for barnet eller den unge og kan fungere som barnets eller den unges garant for, at barnets eller den unges meninger og interesser bliver tilkendegivet og belyst fyldestgørende under sagsbehandlingen.

Det er vigtigt at understøtte, at barnets eller den unges perspektiv kommer tydeligt frem under sagsbehandlingen, og derfor er satspuljepartierne enige om at permanentgøre lovkravet om børns ret til en bisidder. Satspuljepartierne finder det endvidere centralt at understrege kommunernes pligt til at vejlede børn og unge, der har sin sag til behandling i kommunen, om deres ret til en bisidder.

Kommunerne har pligt til at oplyse barnet eller den unge om dennes ret til at lade sig bistå ved samtalen og den øvrige behandling af sagen. Det kan i den forbindelse oplyses, at Børns Vilkår tilbyder professionelle bisiddere til børn og unge, der eksempelvis ikke har en person i sit netværk, de ønsker at lade sig bistå af. Børn og unge bør derfor oplyses om denne mulighed for at inddrage en ekstern person, der kan hjælpe og støtte barnet eller den unge gennem sagens behandling. Børns Vilkårs bisidderordning er under evaluering og resultaterne heraf forventes at foreligge september 2013.

3.1.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at permanentgøre børn og unges ret til at lade sig bistå under behandlingen af sin sag, jf. servicelovens § 48 a. Dette gøres ved at ophæve revisionsbestemmelsen i servicelovens § 195 a.

3.2 Vurdering af alle underretninger inden for 24 timer samt styrket opfølgning

3.2.1. Gældende ret

3.2.1.1. Serviceloven

Efter servicelovens § 146, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år samt vordende forældre i kommunen lever. Underretninger fra fagfolk såvel som andre bidrager til, at kommunen kan overholde sin generelle tilsynsforpligtelse. Således bidrager underretninger til, at kommunen bliver bekendt med eller får formodning om, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, hvorefter kommunen kan iværksætte de nødvendige undersøgelser m.v. Servicelovens regler om underretningspligt vedrørende udsatte børn og unge findes i lovens §§ 152-154.

Efter servicelovens § 153, stk. 1, skal personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold eller
- 3) at et barn eller en ung under 18 år er udsat for vold eller andre overgreb.

Social- og integrationsministeren kan efter § 153, stk. 2, fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter serviceloven. Social- og integrationsministeren kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt.

Efter § 153, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen, medmindre særlige forhold gør sig gældende, efter anmodning videregive oplysninger til den person, der har foretaget underretningen efter stk. 1, eller efter regler udstedt i medfør af stk. 2, 1. pkt. om, hvorvidt underretningen har givet kommunen anledning til undersøgelser eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, underretningen vedrører.

Efter § 153 a kan praktiserende læger, speciallæger og andre, der virker inden for social- og sundhedsvæsenet, med samtykke fra forældremyndighedens indehaver videregive oplysninger om børn og unge under 18 år med nedsat synsfunktion til Kennedy Centret. Kennedy Centret kan med samtykke fra forældremyndighedens indehaver videregive disse oplysninger til social-, sundheds- og undervisningsmyndighederne.

Endelig har enhver, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for overgreb eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, efter § 154, stk. 1, pligt til at underrette kommunen herom.

Efter § 155 skal kommunalbestyrelsen senest 6 dage efter modtagelsen af en underretning sende en bekræftelse af modtagelsen til den person, der har foretaget underretningen efter § 153, stk. 1, jf. ovenfor. Den person, der har foretaget underretningen, er dog ikke part i sagen og har ikke krav på at blive gjort bekendt med de skridt, som kommunalbestyrelsen vælger at foretage eller vælger ikke at foretage.

Endvidere skal kommunalbestyrelsen efter anmodning videregive oplysninger til den person, der har foretaget en underretning efter § 153, stk. 1 og 2, om, hvorvidt underretningen har givet kommunen anledning til undersøgelser eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører.

Serviceloven indeholder ikke regler om, hvordan kommunalbestyrelsen skal behandle en underretning om, at et barn eller en ung har behov for særlige støtte.

3.2.1.2. Skolefravær

Efter § 32 i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 998 af 16. august 2010 med senere ændringer, er ethvert barn eller ung, der bor her i landet, undervisningspligtigt. Efter § 33 medfører undervisningspligten pligt til at deltage i undervisningen i folkeskolens grundskole eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. I henhold til lovens § 39 er det skolens leder, der påser, at elever, der er optaget i skolen, deltager i undervisningen. I lovens § 35 er det fastsat, at forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, skal medvirke til, at barnet opfylder undervisningspligten, og må ikke lægge hindringer i vejen herfor.

Efter bekendtgørelse nr. 822 af 26. juli 2004 om elevers deltagelse i undervisningen i folkeskolen med senere ændringer, opereres der med tre forskellige former for fravær, som af skolen skal registreres i de elevadministrative systemer, som er tilgængelige for kommunalbestyrelsen:

- 1) Fravær på grund af elevens sygdom eller lignende
- 2) Fravær med skolelederens tilladelse (ekstraordinær frihed)
- 3) Ulovligt fravær.

Kommunen kan således trække oplysninger om ulovligt fravær på de enkelte skoler ud af de elevad-

ministrative systemer. Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 7, at skolens leder skal underrette kommunen, hvis en elev ud over fraværet fra undervisningen også har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser, herunder skole eller i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold eller har behov for støtte på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Skolens leder er herunder forpligtet til at underrette kommunen, hvis der er tale om hyppige skoleskift, som kan skyldes bagvedliggende sociale problemer.

I henhold til lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov nr. 755 af 24. juni 2010, påhviler det efter § 6, stk. 2, skolens leder at påse, at de undervisningspligtige elever deltager i undervisningen. Hvis en elev ikke opfylder undervisningspligten, indberetter skolens leder dette til kommunalbestyrelsen i elevens bopælskommune.

3.2.1.3. Udveksling af oplysninger i forbindelse med underretninger

3.2.1.4. Forvaltningsloven

De almindelige regler om tavshedspligt er fastsat i forvaltningsloven. Det følger således af lovens § 27, stk. 1, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, herunder eksempelvis enkeltpersoners interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige forhold.

Det følger videre af bestemmelsens stk. 2, at der inden for den offentlige forvaltning kun kan pålægges tavshedspligt med hensyn til en oplysning, når det er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til bestemte offentlige eller private interesser som nævnt i stk. 1.

Efter bestemmelsens stk. 3, kan en forvaltningsmyndighed bestemme, at en person uden for den offentlige forvaltning har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som myndigheden videregiver til den pågældende uden at være forpligtet hertil.

Det følger endelig af bestemmelsens stk. 4, at de almindelige regler i forvaltningsloven og straffelovens §§ 152 c-152 f om strafansvar for uberettiget videregivelse af fortrolige oplysninger fra en myndigheds-person m.v. også finder anvendelse på overtrædelse af pålæg efter stk. 3.

3.2.1.5. Persondataloven

Persondataloven regulerer behandling af personoplysninger, som helt eller delvist foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register, jf. persondatalovens § 1, stk. 1. En række af lovens bestemmelser, herunder lovens § 5, stk. 1-3, og §§ 6-8, gælder også for manuel videregivelse af personoplysninger til en anden forvaltningsmyndighed.

Det følger af persondatalovens § 2, stk. 1, at regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning, som giver den registrerede en bedre retsstilling, går forud for reglerne i persondataloven. Bestemmelsen indebærer, at persondataloven finder anvendelse, hvis regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning giver den registrerede en dårligere retsstilling. Det fremgår imidlertid af forarbejderne til persondataloven (jf. Folketingstidende 1999-2000, Tillæg A, side 4057 (forslag nr. L 147)), at det ikke gælder, hvis den dårligere retsstilling har været tilsigtet og i øvrigt ikke strider mod databeskyttelsesdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger).

Der er således adgang til at fravige persondatalovens regulering ved lov. Det forudsætter dog som nævnt,

at reguleringen ikke strider mod databeskyttelsesdirektivet. Om forholdet til databeskyttelsesdirektivet henvises til forslaget afsnit 8 om forholdet til EU-retten.

Persondatalovens behandlingsregler

Der er i persondatalovens § 5 fastsat en række grundlæggende principper for behandling af personoplysninger, herunder at behandling af personoplysninger skal ske i overensstemmelse med god databehandlingsskik, jf. § 5, stk. 1. Lovens § 5, stk. 2 og 3, fastsætter blandt andet, at indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, at senere behandling ikke må være uforenelig med disse formål, og at oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles. Det følger endvidere af bestemmelsen, at oplysninger skal ajourføres, og at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

Persondatalovens § 6, stk. 1, indeholder de generelle betingelser for, hvornår behandling, herunder videregivelse, af ikke-følsomme personoplysninger må finde sted. Af bestemmelsen følger, at behandling af personoplysninger kun må finde sted, hvis en af de i nr. 1-7 angivne betingelser er opfyldt, herunder hvis den registrerede har givet sit samtykke, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse, eller hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave, der henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige eller en tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, har fået pålagt.

Videregivelse og anden behandling af personoplysninger om følsomme personoplysninger er reguleret i persondatalovens §§ 7 og 8. Bestemmelsen i § 7 omfatter oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold samt helbredsoplysninger (herunder oplysninger om en fysisk persons tidligere, nuværende eller fremtidige fysiske eller psykiske tilstand samt oplysninger om medicinforbrug eller misbrug af narkotika, alkohol eller lignende nydelsesmidler m.v.) og seksuelle forhold.

Efter persondatalovens § 7, stk. 1, må der ikke ske behandling af de typer oplysninger, der er opregnet i bestemmelsen. Efter § 7, stk. 2, finder bestemmelsen i stk. 1 dog ikke anvendelse, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling. Bestemmelsen i § 7, stk. 1, finder endvidere ikke anvendelse, hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, jf. § 7, stk. 2, nr. 4. Det kan blandt andet være tilfældet med hensyn til offentlige myndigheders behandling af oplysninger som led i myndighedsudøvelse.

Efter persondatalovens § 8, stk. 2, må oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end dem, der er nævnt i persondatalovens § 7, ikke videregives. Videregivelse kan dog blandt andet finde sted, hvis den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen (nr. 1), hvis videregivelsen sker til varetægelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningen angår (nr. 2), eller hvis videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe (nr. 3).

Efter persondatalovens § 8, stk. 3, må forvaltningsmyndigheder, der udfører opgaver inden for det sociale område, kun videregive oplysninger omfattet af § 8, stk. 1, og § 7, stk. 1, hvis betingelserne i § 8, stk. 2, nr. 1 eller 2 er opfyldt, eller hvis videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver

3.2.2. Vurdering af underretninger inden for 24 timer

3.2.2.1. Overvejelser bag forslaget

Underretninger om udsatte børn og unge er et vigtigt redskab i kommunernes tidlige og forebyggende indsats i relation til nødvendigheden af at få iværksat en given indsats over for et udsat barn eller en ung, inden problemerne vokser sig store og vanskeligere at håndtere. Underretninger har herunder afgørende betydning i forbindelse med opsporing og indsats over for overgreb mod børn og unge.

Ankestyrelsen har i undersøgelsen »Inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger« fra 2011 påpeget, at kommunernes behandling af underretninger ikke altid gennemføres på systematisk og faglig forsvarlig vis. Dette har i flere tilfælde haft alvorlige konsekvenser for den indsats, der blev givet, og for de børn og unge, der, som følge heraf, ikke fik den hjælp, de havde behov for.

I forlængelse heraf viser Ankestyrelsens kulegravning, at der i de undersøgte sager i flere tilfælde ikke har været reageret rettidigt på en underretning om, at et barn eller en ung har behov for støtte og i flere tilfælde ved underretninger om overgreb, har kommunerne ikke foretaget en vurdering af, om der skulle iværksættes en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Der har således ikke været fulgt tilstrækkeligt op på underretningens indhold, og der har ikke været indsamlet tilstrækkelig information til belysning af bekymringens karakter og omfang, såvel som der heller ikke efterfølgende har været iværksat tilstrækkelig støtte m.v.

Ekspertpanelet har konkluderet, at behandlingen af sager om udsatte børns og unges behov for støtte i højere grad bør systematiseres og baseres på socialfaglig viden og på dokumentation vedrørende sagens faktiske forhold. Det er således vigtigt, at der er en høj kvalitet i behandlingen af underretninger, således at der sikres en rettidig indsats, der imødekommer barnets eller den unges behov. Dette medfører blandt andet et behov for ledelsesmæssig bevågenhed over for, hvordan indsatsen overfor børn og unge med behov for særlig støtte tilrettelægges. Herunder er det en central opgave at sikre den rette organisering af indsatsen, så der sker en systematisk og målrettet opfølgning på indkomne underretninger med henblik på at sikre kvalitet i behandlingen af alle underretninger.

Nødvendigheden af at sikre en rettidig behandling af underretninger er særligt påtrængende i de tilfælde, hvor en underretning omhandler viden eller mistanke om, at et barn eller en ung er udsat for overgreb. Dette er først og fremmest afgørende af hensynet til det pågældende barns eller den unges bedste, hvis trivsel, sundhed og udvikling kan lide alvorlig skade, hvis det udsættes for overgreb. Det er endvidere afgørende, at der reageres hurtigt af hensyn til inddragelsen af politiet, således at det kan drøftes, om der er grundlag for en efterforskning af straffelovsovertrædelser.

Ekspertpanelet har på den baggrund anbefalet, at der i alle kommuner bør etableres en central systematisk behandling af alle indkomne underretninger, og at dette bør omfatte en screeningsfunktion, som sikrer en hurtig behandling af underretninger vedrørende akutte forhold.

På den baggrund er der indgået aftale om at forpligte kommunalbestyrelsen til at sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af alle indkomne underretninger med henblik på at afklare, om det kan antages, at barnet eller den unge trænger til særlig støtte. I forbindelse hermed skal det sikres, at alle underretninger vurderes inden for 24 timer med henblik på at vurdere, om barnet eller den unge har behov for en akut indsats.

Der er endvidere indgået aftale om, at alle underretninger skal registreres. Formålet hermed er at understøtte ledelsens strategiske brug af data på området i den generelle tilrettelæggelse af kommunens indsats. Formålet er endvidere at styrke den kommunale ledelsesinformation blandt andet med henblik

på at ansvarliggøre kommunalbestyrelsen, som herved får mulighed for at følge området og iværksætte tiltag, hvis der vurderes at være et behov herfor.

3.2.2.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at servicelovens § 155 ændres således, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at der iværksættes en rettidig, og systematisk vurdering af alle underretninger efter lovens §§ 152-154 med henblik på at afklare, om barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Kommunalbestyrelsen skal registrere underretningerne med henblik på at understøtte tilrettelæggelsen af indsatsen.

Endvidere indsættes i serviceloven en ny bestemmelse, hvorefter alle underretninger skal vurderes inden for 24 timer med henblik på at vurdere, om det pågældende barns eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge. Bestemmelsen indskrives som § 155, stk. 2.

3.2.3. Styrket opfølgning på underretninger

3.2.3.1. Overvejelser bag forslaget

Ankestyrelsen påpeger i sin kulegravning, at der i de undersøgte sager har været overset vigtige indikatorer på, at de pågældende børn og unge havde behov for særlig støtte. Eksempelvis blev der indgivet en række enslydende underretninger fra fagfolk, uden at det medførte initiativ fra kommunens side til at revidere den indsats, der var igangsat. Sagsforløbet var endvidere i de fleste sager langvarigt, og i nogle sager blev der ikke iværksat foranstaltninger på trods af et omfattende oplysningsmateriale og underretninger om massive problemer i familierne.

Ekspertpanelet har på den baggrund konkluderet, at det er vigtigt at styrke kvaliteten af kommunernes sagsbehandling, og at faglig ledelse og sparring i den forbindelse er et vigtigt led i kvalitetssikringen af indsatsen.

På den baggrund er der indgået aftale om at forpligte kommunalbestyrelsen til at foretage en genvurdering af en konkret sag i de tilfælde, hvor en underretning vedrører et barn eller en ung, hvor overfor kommunalbestyrelsen allerede har iværksat foranstaltninger. Kommunalbestyrelsen skal som led heri inddrage en anden eller andre personer i den myndighed, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen. Dette skal understøtte kvaliteten af behandlingen af de sager, hvor der indkommer underretninger med bekymringer for et barn eller en ung på trods af, at kommunen har behandlet barnets eller den unges sag m.v.

3.2.3.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i serviceloven indsættes en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen skal genvurdere sagen, hvis den modtager en underretning om et barn eller en ung, hvor overfor kommunalbestyrelsen allerede har iværksat foranstaltninger. Ved genvurderingen af sagen skal deltage en anden eller andre personer i den myndighed, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, som ikke tidligere har deltaget i behandlingen af den pågældende sag. Bestemmelsen indsættes i serviceloven som ny § 155 a.

3.2.4. Samtale med barnet eller den unge ved underretning om overgreb

3.2.4.1. Overvejelser bag forslaget

Det er afgørende, at børn og unge der har behov for særlig støtte, får den nødvendige hjælp så tidligt som muligt. Derfor skal der reageres hurtigt og relevant på underretninger og om nødvendigt træffes afgørelse om iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

Den centrale person i forbindelse med vurderingen af en underretning vil ofte være det barn eller den unge, som bekymringen i underretningen vedrører. Det vil derfor ofte være relevant at tale med barnet eller den unge i forbindelse med vurderingen af underretningen.

Underretninger om mistanke om overgreb mod et barn eller en ung kan være vanskelige at vurdere. Forholdene, som bekymringen vedrører, kan være strafbare. Endvidere er emnet ofte tabubelagt, og personer, der har eller skal forholde sig til mistanken, kan være tilbøjelige til at bortforklare tegnene. Mistanken kan også rette sig mod forældrene eller andre nærtstående personer i familien eller netværket, hvorfor forældrenes forklaring af de forhold, underretningen omhandler, kan lede kommunen til at træffe en forkert afgørelse om ikke at iværksætte en nærmere undersøgelse af forholdene. Med henblik på at få et mere retvisende grundlag for vurderingen af behovet for en børnefaglig undersøgelse vil det i sådanne sager være relevant at tale med barnet eller den unge.

Ekspertpanelet har derfor anbefalet, at der ved underretninger vedrørende overgreb altid bør gennemføres en børnesamtale uden forældrenes tilstedeværelse umiddelbart efter modtagelsen af underretningen, medmindre væsentlige forhold taler mod dette.

På den baggrund er der indgået aftale om at tydeliggøre, at kommunen i forbindelse med vurderingen af en underretning kan tale med barnet eller den unge, som underretningen vedrører. Endvidere ses der behov for, at der stilles krav om, at kommunen som udgangspunkt altid skal tale med barnet eller den unge i forbindelse med vurderingen af en underretning, som omhandler overgreb, og at samtalen skal foregå uden forældrenes samtykke eller tilstedeværelse, såfremt der er tale om underretning om overgreb fra forældrenes side.

3.2.4.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås at tydeliggøre, at kommunerne har mulighed for at tale med barnet eller den unge i forbindelse med vurderingen af en underretning, herunder at en sådan samtale kan finde sted uden forældremyndighedsindehaverens samtykke eller dennes tilstedeværelse. Tydeliggørelsen indskrives i servicelovens § 155 a, stk. 2.

Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen får pligt til at gennemføre en samtale med barnet eller den unge, når der er tale om underretninger omhandlende viden eller mistanke om overgreb. Såfremt underretningen omhandler overgreb mod barnet eller den unge fra forældrenes side, skal samtalen gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og tilstedeværelse. Forpligtelsen hertil indskrives ligeledes i servicelovens § 155 a, stk. 2.

Det foreslås indskrevet, at samtaler med barnet eller den unge kan undlades i det omfang barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod en gennemførelse af samtalen. Dette indskrives som § 155, stk. 3.

Der skal forud for en samtale med et barn eller en ung altid oplyses om barnets eller den unges ret til at have en bisidder med ved samtalen. Bisidderen kan eksempelvis være en pædagog eller lærer eller en anden person, barnet eller den unge er tryk ved.

Kommunalbestyrelsen skal være særligt opmærksom på at afholde samtalen i tryghedsskabende rammer for barnet eller den unge. Det kan være i et børnevenligt indrettet lokale eller et sted uden for forvaltningen, hvor barnet eller den unge føler sig tryk, eksempelvis i barnets eller den unges dagtilbud eller på barnets eller den unges skole.

I forhold til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan der endvidere være

særlige kommunikative vanskeligheder som følge af funktionsnedsættelsen, som der bør tages højde for ved gennemførelse af samtalen.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere være særligt opmærksom på at søge at opretholde en god dialog med barnets eller den unges forældremyndighedsindehaver. Der bør forsøges at opnå forældremyndighedsindehaverens forståelse for, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt, at vedkommende deltager i samtalen. Endvidere bør der efter samtalen være en god dialog med forældremyndighedsindehaveren om samtalens formål m.v.

3.2.5. Underretningspligt ved skolefravær

3.2.5.1. Overvejelser bag forslaget

SFI's undersøgelse "Skolen og den sociale arv" af 2005 viser, at skolegang og uddannelse er en central faktor i forhold til, om et barn eller en ung klarer sig godt. Imidlertid kan betydningen af en stabil og udbytterig skolegang overses i indsatsen over for udsatte børn og unge, hvilket kan have alvorlige konsekvenser for deres trivsel og udvikling og deres mulighed for at få en uddannelse og senere hen et arbejde.

Ankestyrelsen har i sin kulegravning påpeget, at bekymrende skolefravær har været en central problematik i de undersøgte sager. Der er derfor grund til at rette særskilt opmærksomhed på de børn og unge, som har en høj grad af ulovligt skolefravær. Ulovligt skolefravær kan være et tegn på, at et barn eller en ung ikke trives og derfor udebliver fra skolen. Det kan også være tegn på, at forældrene ikke formår at prioritere barnets eller den unges skolegang, herunder at de ikke formår at hjælpe barnet eller den unge til at møde op til undervisningen.

På baggrund af ovenstående er der indgået aftale om, at underretningspligten også skal omfatte ulovligt skolefravær, som kan skyldes, at barnet eller den unge har et særligt behov for støtte.

3.2.5.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at underretningspligten i servicelovens § 153 præciseres, således at det fremgår, at underretningspligten omfatter tilfælde, hvor et barn eller en ung har et ulovligt skolefravær eller ikke opfylder sin undervisningspligt, som giver anledning til at formode, at barnet eller den unge kan have behov for særlig støtte. Forslaget har til hensigt at skærpe opmærksomheden på, at bekymrende ulovligt skolefravær kan skyldes bagvedliggende sociale problemer, således at kommunen får mulighed for at iværksætte særlig støtte over for barnet eller den unge. Forslaget understøtter dermed, at kommunen tidligere og inden problemerne når at vokse sig store kan blive gjort opmærksom på et barn eller en ung med behov for særlig støtte.

3.2.6. Styrkelse af det tværfaglige samarbejde ved underretninger

3.2.6.1. Overvejelser bag forslaget

Det tværfaglige samarbejde omkring et udsat barn eller en ung kan ofte have afgørende betydning for, om en indsats får den ønskede effekt. I det tidlige forebyggende samarbejde er det eksempelvis vigtigt, at fagpersoner, der arbejder med barnet eller den unge til dagligt for eksempel i dagtilbud eller skole, er opmærksom på barnets eller den unges trivsel og på eventuelle tegn på, om et konkret tilbud om særlig støtte efter serviceloven har den ønskede effekt, eller om der fortsat er grund til bekymring. Endvidere kan fagpersoner udfylde en vigtig rolle i forhold til at skabe tryghed eller tage særlige hensyn til barnet eller den unge i dets dagligdag.

Ankestyrelsens kulegravning har vist, at kommunalbestyrelsen ikke altid reagerer i tilstrækkeligt omfang på en underretning om et barn eller en ung. Dette kan blandt andet medføre, at fagpersonerne ikke altid

oplever, at der sker en ændring i det pågældende barn eller den unges forhold, dels har fagpersoner ikke mulighed for at få at vide, hvilken konkret indsats der er iværksat. Dette kan endvidere betyde, at fagpersoner undlader at underrette, fordi de ikke erfarer at de kan hjælpe barnet eller den unge ved at underrette, og dels kan det betyde, at det vigtige samarbejde om et konkret barn eller en ung stopper, inden der er iværksat foranstaltninger.

Ovenstående hænger sammen med det forhold, at den kommunale forvaltning er underlagt de gældende regler i persondatalovens § 8, stk. 3, om sociale myndigheders videregivelse af følsomme personoplysninger. Kommunalbestyrelsen skal efter den nugældende bestemmelse i servicelovens § 153, stk. 3, efter anmodning videregive oplysninger til den person, der har foretaget underretningen, om, hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelser eller foranstaltninger, men herudover kan forvaltningen ikke uden videre videregive følsomme personoplysninger om et konkret barn eller ung til den, der har foretaget en underretning. Hvis oplysningerne således vedrører indholdet af en indsats efter serviceloven, skal der som udgangspunkt indhentes samtykke fra forældrene eller den unge, der er fyldt 15 år, inden oplysningerne kan videregives.

På den baggrund er der indgået aftale om, at der i serviceloven skal indføres en bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen skal informere den fagperson, der underretter, om, hvorvidt underretningen har medført iværksættelse af en undersøgelse eller foranstaltning m.v. I forlængelse heraf kan kommunen orientere fagpersonen om, hvilken type foranstaltning, den har iværksat, og om den planlagte varighed heraf i de tilfælde, hvor den pågældende fagperson via sit arbejde skønnes at kunne kvalificere den pågældende indsats over for barnet eller den unge på en måde, der giver større sikkerhed for, at indsatsen vil få den ønskede effekt.

Udveksling af oplysninger og forholdet til anden lovgivning

Den foreslåede bestemmelse vurderes at være en fravigelse fra persondatalovens regler, idet der vil være tale om videregivelse af følsomme personoplysninger uden pågældendes samtykke. De oplysninger, der efter bestemmelsen kan udveksles, må betegnes som personoplysninger om rent private forhold, eftersom oplysningerne som udgangspunkt vil omhandle væsentlige sociale problemer hos barnet, den unge eller familien af en karakter, som giver grundlag for en indsats fra kommunens side. Bestemmelsen vurderes ikke at kunne omfattes af værdispringreglen i persondatalovens § 8, stk. 2, nr. 2, beskrevet ovenfor i afsnit 3.2.1.5., da de sager, der kan videregives oplysninger om, vil variere betydeligt i karakter og alvorlighed, og videregivelse af oplysningerne i en konkret sag derfor ikke entydigt kan siges altid klart at kunne overstige de interesser, der kan begrunde en hemmeligholdelse.

Indførelsen af den foreslåedes bestemmelse i § 155 b vil medføre, at persondatalovens regler, herunder §§ 6-8, ikke regulerer videregivelse af oplysninger i de konkrete situationer, som omfattes af hjemlen i § 155b. Persondatalovens regler vil fortsat finde anvendelse på forhold, der ikke er reguleret af den foreslåede § 155 b.

3.2.6.2. Den foreslåede ordning

Med henblik på at tydeliggøre, at underretningspligten efter servicelovens § 153 også omfatter tilfælde, hvor der foreligger ulovligt skolefravær, som giver anledning til bekymring om, hvorvidt et barn udsættes for forhold, som kan nødvendiggøre foranstaltninger efter serviceloven, foreslås det, at § 153 affattes på en sådan måde, at dette udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen.

I tilknytning hertil vil Social- og Integrationsministeriet i samarbejde med Ministeriet for Børn og Undervisning og med inddragelse af de frie skolars foreninger iværksætte et oplysningsarbejde med henblik på at øge de frie grundskolars opmærksomhed på pligten til at underrette om skolefravær og skærpe lærernes årvågenhed over for problemet.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen ved underretninger efter § 153 skal orientere den, der har foretaget underretningen, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrørte. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende. Dette foreslås indskrevet som § 155 b, stk. 2.

Det foreslås videre, at kommunalbestyrelsen ved underretninger efter § 153 kan orientere den, der har foretaget underretningen, om, hvilken type foranstaltning, den har iværksat, og om den planlagte varighed heraf. Oplysningerne herom kan gives i situationer, hvor det kan have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende person under udøvelsen af sit hverv eller tjeneste kan yde barnet eller den unge. Dette foreslås indskrevet som § 155 b, stk. 3.

3.3. Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt

3.3.1. Kommunale beredskaber til håndtering af sager om overgreb

3.3.1.1. Gældende ret

I dag stilles der ikke krav til, at den enkelte kommune skal have et beredskab til håndtering af sager om viden eller mistanke om overgreb mod børn. Det er således frivilligt for kommunerne, om de vil udarbejde beredskaber til håndtering af sager om overgreb.

Undersøgelsen »Kommunernes beredskaber om seksuelle overgreb mod børn« foretaget af SISO, Det nationale videnscenter for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn, fra 2011 viser, at de fleste kommuner har et beredskab til håndteringen af denne type sager, men at kommunernes beredskaber er af meget varierende kvalitet. Eksempelvis adresserer nogle beredskaber kun afgrænsede områder i kommunen, eksempelvis dagtilbudsområdet eller myndighedsområdet og afgrænsede typer af overgreb, eksempelvis overgreb begået af en ansat i kommunen. En del beredskaber er endvidere mangelfulde i forhold til at beskrive såvel den forebyggende indsats, den tværfaglige og tværsektorielle håndtering af sagerne, når overgrebene er kommet til myndighedernes kendskab samt behandlingsindsatsen og den opfølgende indsats. Endvidere undlader flere kommuner at opdatere beredskabet og implementere det kontinuerligt, således at alle medarbejdere har kendskab til beredskabet og er i stand til at omsætte det i deres daglige praksis.

3.3.1.2. Overvejelser bag forslaget

Fagpersoner, der dagligt arbejder med børn og unge, kan være de første til at opdage eller få mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb. Dette kan eksempelvis ske ved, at barnet eller den unge betror sig til en fagperson, eller ved, at en fagperson bliver opmærksom på, at barnet eller den unge udviser tegn eller signaler på mistrivsel, der kan betyde, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb. I disse tilfælde er det af afgørende betydning, at den enkelte fagperson reagerer og går videre med sin viden eller mistanke, så barnet eller den unge hurtigt kan få hjælp til at få standset overgrebene og kan få hjælp til at få bearbejdet sine oplevelser. En fagpersons hurtige reaktion kan således betyde, at eventuelle nye overgreb mod barnet eller den unge undgås, og at skaderne hos barnet eller den unge mindskes. For at dette kan ske, er det centralt, at den enkelte fagperson ved, hvordan der skal reageres, når fagpersonen får viden eller mistanke om overgreb.

Det skriftlige beredskab skal derfor medvirke til, at alle relevante fagpersoner i kommunen er opmærksomme på børn og unge, der udviser tegn eller signaler på overgreb. Fagpersonerne skal endvidere vide, hvordan de skal handle ved viden eller mistanke om, at et barn eller en ung er udsat for overgreb, kende til kommunens procedurer i overgrebssager samt forstå egen og andres rolle og ansvarsområder i det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde på børne- og ungeområdet. Dette skal sikre, at der reageres hurtigt og kvalificeret ved viden eller mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb.

Ekspertpanelet har blandt andet på den baggrund anbefalet, at alle kommuner bør have klare procedurer/beredskaber for håndteringen af sager om overgreb mod børn og unge, herunder for håndteringen af underretninger og samarbejdet med politiet og børnehuse, samt tværfaglige guidelines om tegn på overgreb til kommunens frontpersonale. Ekspertpanelet har endvidere anbefalet, at kommunerne bør forpligtes på opfølgning og vedligeholdelse af deres beredskaber.

Det foreslås derfor, at alle kommuner skal have beredskaber til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Formålet med forslaget er at styrke beskyttelsen af børn og unge mod overgreb ved at sikre, at der reageres og handles hurtigt og kvalificeret, når en fagperson eller borger får viden eller mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb.

3.3.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i serviceloven indsættes en bestemmelse, der pålægger alle kommunalbestyrelser at udarbejde skriftlige beredskaber til sikring af forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager, hvor der er viden eller mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb.

Beredskabet skal omfatte hele kommunens børne- og ungeområde, herunder daginstitutioner, skoler, sundhedspleje, tandpleje m.v., og det skal være koordineret på tværs af disse sektorer samt med kommunens forvaltninger, afdelinger m.v.

Beredskabet skal også understøtte, at det kommunale fagpersonale, der er beskæftiget på børne- og ungeområdet, er i stand til tidligt at opspore, hvis et barn eller en ung har en adfærd, der kan være udtryk for, at barnet eller den unge er udsat for overgreb. Endvidere skal fagpersonerne vide, hvordan de skal handle i disse situationer. Derudover skal beredskabet understøtte, at en konkret sag, hvor der er viden eller mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb, behandles kvalificeret i kommunens institutioner m.v. samt i kommunens forvaltning.

Beredskabet skal endvidere omfatte kommunens samarbejde med andre relevante myndigheder som eksempelvis politi, sundhedsvæsen, statsforvaltning, krisecentre m.v.

Derudover skal beredskaberne understøtte kommunens samarbejde med det børnehus, kommunen er tilknyttet, jf. forslagets afsnit 3.3.2, og beredskabet skal tage højde for, hvordan ekspertisen i børnehuset kan inddrages til afklaring af mistanker, hvilke procedurer kommunen vil have for at benytte børnehuset i undersøgelse af barnets eller den unges forhold, samt hvordan kommunen vil følge op, når et barn eller en ung har haft et forløb i børnehuset og har fået afdækket sine behov for foranstaltninger.

Endelig skal beredskaberne understøtte, at der inden for kommunens børne- og ungeområde arbejdes med forebyggelse af, at overgreb mod børn og unge forekommer på i kommunens institutioner m.v.

Beredskaberne skal udformes skriftligt og vedtages af kommunalbestyrelsen. Efter vedtagelsen skal de offentliggøres.

Det foreslås endeligt, at kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller. Formålet hermed er at sikre, at beredskabet løbende holdes implementeret og opdateret i forhold udviklingen og behovene i den enkelte kommune. I forbindelse med revideringen af beredskabet bør kommunalbestyrelsen forholde sig til den udvikling, der i kommunen er på området. Kommunalbestyrelsen bør eksempelvis vurdere, om der bør iværksættes yderligere tiltag med henblik på at yde børn og unge i kommunen den bedst mulige beskyttelse mod overgreb samt sikre en kvalificeret behandling af sager om viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes forholde sig til, om kommunen har tilstrækkelige tilbud til at sikre, at børn og unge, der har været udsat for overgreb, kan få en indsats, der imødekommer barnets eller den unges behov.

3.3.2. Børnehuse

3.3.2.1. Gældende ret

3.3.2.1.1. De sociale myndigheder

Serviceovens kapitel 11 indeholder bestemmelser om kommunens forpligtelser i forhold til udsatte børn og unge om forebyggelse, tidlig indsats, undersøgelse af barnets eller den unges forhold, iværksættelse af foranstaltninger, der imødekommer barnets eller den unges behov, samt løbende opfølgning herpå.

Efter serviceoven har de sociale myndigheder pligt til at føre et generelt tilsyn med de forhold, hvorunder børn i kommunen lever, jf. lovens § 146. Kommunen skal føre sit tilsyn på en sådan måde, at kommunen så tidligt som muligt kan få kendskab til tilfælde, hvor det må antages, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte.

Når kommunen bliver bekendt med et barn eller en ung, som kan have behov for særlig støtte, eksempelvis fordi barnet eller den unge har været udsat for overgreb, skal kommunen foretage en børnefaglig undersøgelse, jf. serviceovens § 50. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald, af hvilken art disse bør være.

Inden der træffes afgørelse om foranstaltninger, skal kommunen udarbejde en handleplan, der skal angive formålet med indsatsen, og hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, jf. serviceovens § 140.

Kommunen er efter serviceoven forpligtet til at iværksætte foranstaltninger overfor børn og unge, som har særligt behov for støtte, herunder over for børn og unge som har været udsat for overgreb. Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, jf. serviceovens § 46. Hvilke foranstaltninger kommunen iværksætter, beror på en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges behov.

Kommunen skal løbende følge op, når der iværksættes foranstaltninger til et barn eller en ung. Opfølgningen skal ske senest tre måneder efter, at hjælpen er iværksat, og det skal her vurderes, om indsatsen er tilstrækkelig eller skal ændres. Herefter skal samme vurdering foretages med højst seks måneders mellemrum, jf. serviceovens § 70.

3.3.2.2. Politiets og sundhedsvæsenets opgaver i sager om overgreb mod børn

3.3.2.2.1. Politiet

Den politimæssige indsats i sager, hvor børn har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb, er navnlig koncentreret om afdækningen af, om et strafbart forhold er begået og tilvejebringelsen af beviser, herunder gennem afhøring af den eller de forurettede.

Sagsbehandlingen foregår i et tæt samarbejde med blandt andet de sociale myndigheder i kommunerne, og der er på den baggrund etableret flere lokale samarbejdsfora, hvor politiet og kommunerne mødes med henblik på drøftelse af konkrete sager og generel erfaringsudveksling.

De nærmere retningslinjer for politiets behandling af sager om seksuelt misbrug af børn er fastsat i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2007. Retningslinjerne er i vidt omfang fastsat på baggrund af de regler om videoafhøring af børn, der blev indført ved lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af blandt andet retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn, salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn).

Videoafhøring af børn

Anvendelse af en videoafhøring som bevis i stedet for en indenretlig forklaring er reguleret i retsplejelovens § 872.

Efter denne bestemmelse kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen af sagen i retten. Det betyder, at barnet ikke efterfølgende behøver at optræde i et retsmøde, hvor tiltalte vil være til stede.

Udgangspunktet er, at barnet skal være 12 år eller derunder, før videoafhøringer kan anvendes som bevis. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der kan begrunde, at videoafhøring anvendes som bevis, selv om barnet er over 12 år.

Kerneområdet for retningslinjerne om videoafhøring er sager, hvor et barn på 12 år eller derunder må formodes at have været udsat for seksuelle overgreb. Retningslinjerne vil dog også kunne finde anvendelse, hvis der i sædelighedssager foretages videoafhøring af lidt ældre børn, eller hvis der bliver tale om at afhøre børn, der ikke er forurettede, men som optræder som vidner i sædelighedssager. Herudover kan der også i andre sagstyper, som for eksempel drabs- eller voldssager, og hvor de samme hensyn til barnet gør sig gældende, efter omstændighederne være et tilsvarende behov for, at afhøringen af et barn som vidne optages på video med henblik på forevisning under hovedforhandlingen i retten.

Når politiet modtager en anmeldelse om et seksuelt overgreb mod et barn, skal der snarest – i samråd med anklagemyndigheden – tages stilling til, om barnet skal videoafhøres. Videoafhøringer bør søges gennemført hurtigst muligt, og hvis det er praktisk muligt inden en uge fra anmeldelsen.

Videoafhøringer foregår i særligt indrettede videoafhøringslokaler og må kun foretages af særligt uddannede polititjenestemænd.

Videoafhøringslokalet er normalt placeret på politistationen. Forskellige praktiske og geografiske forhold medfører dog, at videoafhøringslokalet kan være placeret på andre lokaliteter. I Østjyllands Politi er videoafhøringslokalet således placeret hos Center for Børn udsat for Overgreb (CBO) på Aarhus Universitetshospital i Skejby.

Til stede ved videoafhøringen er barnet og den særligt uddannede polititjenestemand. Det anbefales, at der ikke er yderligere personer i afhøringslokalet, men hvis der er særlige behov for at styrke barnets tryghed, kan en 'tryghedsskabende' person medvirke, for eksempel en pædagog fra barnets institution. Under afhøringen vil der i et andet lokale (monitorrummet) befinde sig følgende personer:

- Anklageren
- Forsvareren for sigtede/mistænkte
- Barnets bistandsadvokat
- Repræsentanten for de sociale myndigheder
- Politiets sagsbehandler

Retsmedicinske undersøgelser

I sager om seksuelle overgreb mod børn og unge overvejer politiet, om der er grundlag for en lægeundersøgelse af barnet eller den unge. Disse undersøgelser er ikke sammenfaldende med de undersøgelser, som foretages efter §§ 50 og 51 i serviceloven. Politiets undersøgelser udføres altid af et retsmedicinsk institut efter politiets anmodning.

3.3.2.2.2. Sundhedsvæsenet

Sundhedsvæsenet har til formål at fremme befolkningens sundhed samt forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning for den enkelte. Regioner og kommuner er ansvarlige for, at sundhedsvæsenet tilbyder en befolkningsrettet indsats vedrørende forebyggelse og sundhedsfremme samt behandling af den enkelte patient, jf. § 3 i lovbekendtgørelse nr. 913 af 13. juli 2010 om sundhedsloven med senere ændringer.

I medfør af sundhedslovens § 79 yder regionsrådene sygehusbehandling til personer, der har bopæl i regionen, ved sit sygehusvæsen og ved andre regioners sygehuse. Der er i alle regioner retningslinjer og tværfaglige tilbud, som sikrer behandling af seksuelt misbrugte børn.

Det følger af sundhedslovens § 208, stk. 1, at Sundhedsstyrelsen kan fastsætte krav til specialfunktioner på regionale og private sygehuse efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning. Af sundhedslovens § 208, stk. 2, fremgår, at Sundhedsstyrelsen godkender specialfunktioner på regionale og private sygehuse. Det betyder, at sådanne funktioner kun kan varetages på sygehuse godkendt dertil af Sundhedsstyrelsen. Formålet med specialeplanlægning er blandt andet at øge kvaliteten i det danske sundhedsvæsen. Planlægningen fokuserer på, at der er sammenhæng mellem sundhedsfaglig erfaring, kvalitet og volumen på både individ-, enheds- og sygehusniveau. Borgerne skal gennem planlægningen af, hvor og på hvilket grundlag forskellige funktioner varetages, sikres ensartet behandling af høj kvalitet, uanset tid og sted.

På det pædiatriske område er det i juni 2010 udmeldt af Sundhedsstyrelsen, at behandling af seksuelt misbrugte børn og unge og mistanke herom er en højt specialiseret funktion, der kan udføres på Rigshospitalet, Odense Universitets Hospital og Århus Universitetshospital, Skejby. Det bemærkes, at de tre højtspecialiserede pædiatriske sygehusafdelinger har et tæt samarbejde med tre retsmedicinske institutter, der inddrages til retsmedicinske undersøgelser efter rekvisition fra politiet.

Børn og unge henvises til landets pædiatriske afdelinger med mange forskellige symptomer, herunder også symptomer, der kan være foranlediget af fx overgreb eller misrøgt. De pædiatriske afdelinger foretager en indledende undersøgelse af barnet med henblik på diagnostisk afklaring og eventuel efterfølgende behandling. På de tre højt specialiserede sygehusafdelinger er der særlige kompetencer på området, jf. Sundhedsstyrelsens specialeplan, således at der kan foretages yderligere specialiseret vurdering, undersøgelse og behandling af barnet eller den unge. Endvidere har disse afdelinger understøttende funktioner og det rette set-up til tværfagligt, specialiseret og eventuelt tværsektorielt samarbejde.

Det bemærkes i øvrigt, at der på Rigshospitalet drives Videnscenter for Seksuelt Misbrugte Børn, som blandt andet har til opgave at indsamle viden om, forske i behandling af samt rådgive myndigheder vedrørende seksuelt misbrug af børn og unge. Formålet er at sikre den videre forskning og metode- og modeludvikling med hensyn til blandt andet udredning og behandling af seksuelt misbrugte børn og unge og for at sikre, at der i regi af videnscentret fortsat landsdækkende sker formidling af viden og metoder og undervisning af fagpersonale i kommuner og regioner samt organisationer m.v.

3.3.2.3 anbefalinger til model for børnehuse

Rapporten »Etablering af børnehuse i Danmark – styrkede rammer for det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde i sager om overgreb mod børn« blev offentliggjort den 5. oktober 2012 og var udarbejdet af en arbejdsgruppe, som var nedsat til at komme med anbefalinger til en model for børnehuse i Danmark, jf. afsnit 1.2.1.2. I det følgende citeres rapportens anbefalinger:

- »1) Kommunerne i hver af landets fem regioner etablerer i fællesskab et organisatorisk børnehus, som bemannes med relevant personale med de nødvendige og hensigtsmæssige kompetencer, herunder socialfaglige og psykologiske. Herudover vil fagpersoner fra de sociale myndigheder, politiet og sundhedsvæsenet efter behov kunne inddrages. Børnehuse etableres med udgangspunkt i et tværkommunalt samarbejde.
- 2) Afhængig af geografi og eventuelle andre forhold kan det enkelte børnehus eventuelt råde over flere matrikler i regionen, som kan benyttes under hensyn til behov for bl.a. let tilgængelighed for barn, ung og forældre samt samarbejdet med den relevante politikreds.
- 3) Det vil være en forudsætning, at der etableres faste og formaliserede aftaler omkring drift, benyttelse og samarbejde mellem relevante kommuner, politikredse og sygehuse.

- 4) De tre børnehuse i hhv. Region Midtjylland, Region Syddanmark og Region Hovedstaden kan med fordel placeres tæt ved og i samfunktion med de tre højtspecialiserede sygehusfunktioner, som af Sundhedsstyrelsen er godkendt til at varetage funktionen seksuelt misbrugte børn og unge i samarbejde med de retsmedicinske institutter, der er beliggende de samme steder. De to øvrige børnehuse i hhv. Region Nordjylland og Region Sjælland kan med fordel placeres tæt ved et større sygehus i regionen med en pædiatrisk afdeling.
- 5) I børnehusene håndteres sager, hvor der er behov for et samarbejde mellem kommune og politi og sundhedsvæsenet. Indsatsen i børnehuset kan fx bestå af børnefaglig, psykosocial og/eller psykologisk undersøgelse, udredning og behandling samt krisestøtte til barnets eller den unges nære relationer. I den enkelte konkrete sag bør relevante fagpersoner fra de involverede myndigheder deltage, dvs. relevante kommunale sagsbehandlere, polititjenestemænd og sundhedsfagligt personale. Politiet kan foretage videoafhøring af barnet i børnehuset samt vurdere behovet for retsmedicinsk undersøgelse. Sundhedsfagligt personale fra de højt specialiserede sygehusafdelinger kan deltage i samtaler, samråd og netværksmøder i børnehuset samt foretage en vurdering af barnets eller den unges behov for sundhedsfaglig indsats og evt. viderevisitation.
- 6) Alle fem børnehuse (inkl. Region Nordjylland og Region Sjælland) bør være omfattet af samarbejdsaftaler med de tre højtspecialiserede sygehusafdelinger og retsmedicinske institutter om varetagelse af visitation, undersøgelser m.v., herunder indlæggelsesmulighed i de sager, hvor en specialiseret sundhedsfaglig indsats er påkrævet. For børnehusene placeret i Region Nordjylland og Region Sjælland skal der endvidere være en samarbejdsaftale med et af regionens egne sygehuse, jf. ovenfor.
- 7) Det er centralt, at der sikres tæt og forpligtende samarbejde og netværk på tværs af børnehuse og involverede myndigheder om den faglige udvikling på området. Det betyder, at børnehusene skal opfylde fælles minimumskrav til tværsektoriel funktionalitet i børnevenlige rammer. Herudover betyder det, at netværksmøder, årsmøder, kurser, temadage m.m. afholdes for alle involverede i netværket, og at der udarbejdes fælles retningslinjer og kvalitetsstandarder for indsatsen i børnehusene med henblik på at sikre et ensartet tilbud af høj faglig kvalitet på tværs af landet. Der bør endvidere ske fælles registrering og dokumentation med henblik på at kunne opsamle erfaringerne og evaluere indsatsen.«

Det anbefales derudover, at børnehusene varetager sager om både seksuelle og voldelige overgreb mod børn i alderen 0-17 år.

3.3.2.4. Overvejelser bag forslaget

Som det fremgår af afsnit 3.3.2.1.1. om gældende ret, har de sociale myndigheder efter serviceloven både ansvar for forebyggelse af overgreb, tidlig opsporing af børn og unge, der har været udsat for overgreb, undersøgelse af barnets eller den unges forhold med henblik på iværksættelse af foranstaltninger, der imødekommer barnets eller den unges behov for særlig støtte samt den løbende opfølgning på de iværksatte foranstaltninger.

Serviceloven forpligter de sociale myndigheder til at tilbyde barnet eller den unge en helhedsorienteret indsats. Det indebærer blandt andet, at andre relevante myndigheder inddrages i den hjælp, der gives til barnet eller den unge. Serviceloven indeholder imidlertid ingen krav til en organisering af myndighedernes samarbejde. Ved sager om overgreb mod børn og unge ses et særligt behov for en fysisk forankring af myndighedernes samarbejde, da børn og unge, der har oplevet overgreb, ofte er yderst sårbare, og det således kan være belastende for barnet eller den unge at skulle hen til de forskellige myndigheder for at få hjælp, fortælle hændelsesforløbet gentagne gange m.v. Endvidere er sager om overgreb mod børn og unge, eller mistanke herom, ofte vanskelige at håndtere for de involverede fagpersoner. Derfor ses der også behov for, at fagpersoner, der er involverede i den konkrete sag, kan få rådgivning og vejledning fra fagpersoner, som er særligt kvalificerede til håndtering af sager om overgreb.

Ekspertpanelet har anbefalet, at kvaliteten af indsatsen overfor børn og unge, der udsættes for overgreb, bør styrkes i kommunalt regi, herunder gennem bedre adgang til og overblik over relevant ekspertise i regi af børnehuse.

3.3.2.5. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der oprettes børnehuse til børn og unge, der har været udsat for overgreb eller hvor der er mistanke herom. Forslaget skal sikre, at børn og unge, der har været udsat for overgreb, får en højt kvalificeret og koordineret indsats, og at indsatsen gives med barnet eller den unge i centrum. I børnehuse samles de relevante myndigheder fysisk. Målet med børnehuse er at sikre en koordineret og skånsom tværfaglig indsats af høj kvalitet over for det enkelte barn og den enkelte unge ved at samle hjælpen til barnet og den unge, så barnet og den unge får bedre mulighed for at blive undersøgt skånsomt samt mulighed for at komme sig over overgrebet. Dette indebærer, at undersøgelserne m.v. af børn og unge, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom, som udgangspunkt foretages af de relevante myndigheder i et børnevenligt indrettet børnehus.

Det foreslås, at der oprettes fysiske, børnevenligt indrettede børnehuse, hvor børn og unge, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom, kan blive undersøgt, udredt og modtage krisestøtte. De relevante myndigheder kommer til barnet eller den unge i børnehuset, og yder så vidt muligt deres indsats der.

Når kommunalbestyrelsen bliver bekendt med, at et barn eller en ung har eller kan have været udsat for overgreb, herunder ved underretning fra politi eller sundhedsvæsen, og derfor kan have behov for særlig støtte, forpligtes kommunalbestyrelsen til at benytte det børnehus, kommunen er tilknyttet, til undersøgelse af barnets eller den unges forhold efter servicelovens § 50.

Kommunalbestyrelsen i barnets eller den unges handlekommune bevarer myndighedsansvaret i forhold til barnet eller den unge under hele forløbet i børnehuset. Det er således denne kommunalbestyrelse, der træffer afgørelse om iværksættelse af foranstaltninger over for barnet eller den unge under de sociale myndigheders undersøgelser i børnehuset, herunder om spørgsmål af betydning for gennemførelsen af undersøgelsen.

I børnehuse håndteres som udgangspunkt sager, hvor overgrebet har en sådan karakter, at der er behov for et samarbejde mellem kommune, politi og sundhedsvæsen. Det kan for eksempel være sager, hvor der er mistanke om strafbare forhold, og hvor der derfor er behov for en tværsektoriel indsats. Det beror på en konkret vurdering, hvorvidt kommunen skal benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, til den børnefaglige undersøgelse efter serviceloven. Eksempelvis vil sager om vold i nattelivet mellem to jævnaldrende som udgangspunkt ikke være omfattet af målgruppen.

Aktiviteterne i et børnehus er ikke en foranstaltning i servicelovens forstand. Der er i stedet tale om, at den enkelte kommunes sagsbehandling, herunder den børnefaglige undersøgelse, fysisk finder sted i børnehuset og med rådgivning og vejledning fra børnehusets personale.

Oprettelse, drift og finansiering m.v. af børnehuse

Det foreslås, at kommunalbestyrelserne i en region forpligtes til at samarbejde om at oprette et børnehus. Hver enkelt kommune skal således indgå i samarbejdet om børnehuset, og det er således ikke muligt for en kommune at stå uden for børnehussamarbejdet.

Kommunalbestyrelserne i en region skal aftale, hvilken kommune der skal oprette og derefter drive børnehuset. Det skal i den forbindelse blandt andet aftales, hvor børnehuset skal placeres, hvordan arbejdet i

børnehuset skal organiseres, og hvordan børnehuset skal samarbejde med de involverede kommuner og de involverede samarbejdspartnere, navnlig politiet og sundhedsvæsenet.

Da børnehuset således i høj grad får en tværkommunal karakter, og da det geografiske dækningsområde falder sammen med dækningsområdet for rammeaftalerne på det sociale område og det almene ældreboligområde, jf. servicelovens § 6, foreslås det, at kommunerne skal drøfte børnehusets aktiviteter, drift m.v. hvert år i forbindelse med drøftelserne om rammeaftalerne.

Undersøgelse i et børnehus er ikke en foranstaltning eller et tilbud i servicelovens forstand, og derfor er kommunernes anvendelse af børnehuset ikke omfattet af servicelovens grundlæggende princip om, at servicelovens tilbud finansieres ved takstbetaling af de visiterende kommuner. Servicelovens § 174 om takster for anvendelsen af kommunale tilbud finder således ikke anvendelse.

Såfremt geografiske forhold m.v. tilsiger det, kan der til et børnehus tilknyttes en eller flere matrikler. Der er taget afsæt i, at der etableres 1 børnehushovedmatrikel og 1 tilhørende matrikel, der betjenes af hovedmatriklens personale, svarende til i alt 10 matrikler på landsplan. Oprettelse af de tilhørende matrikler er hensigtsmæssigt i forhold til at sikre let tilgængelighed over for børnene og de unge og deres familier.

Det foreslås, at social- og integrationsministeren får hjemmel til at fastsætte regler for børnehusenes indretning, drift, finansiering og opgaver m.v. Denne hjemmel vil blandt andet blive benyttet til at fastsætte, at finansieringen af børnehusene skal ske primært ved objektivt finansiering suppleret med betaling efter forbrug per udredningsforløb. Den objektive finansiering indebærer, at hver enkelt kommune betaler et fast beløb til ordningen fastsat på baggrund af objektive kriterier. Kombinationen af objektiv finansiering og betaling efter forbrug sikrer både stabil drift af en ordning, hvor efterspørgslen kan variere, og at den enkelte kommune fortsat har incitament til forebyggelsesaktiviteter på området.

Børnehusenes organisering

Sager om overgreb mod børn kan være vanskelige at håndtere for de involverede fagpersoner. Derfor skal børnehuset være bemandet med fast personale, der er særligt kvalificeret til at håndtere sager om overgreb, og som sikrer, at barnet eller den unge modtager en kvalificeret indsats. Den kommune som skal oprette og drive et børnehus, er ansættelsesmyndighed for det faste personale

I børnehuset kan den kommunale myndighedssagsbehandler fra barnets eller den unges handlekommune få rådgivning, vejledning og bistand til løsningen af den konkrete sag. Personalet i børnehuset inddrager øvrige relevante fagpersoner som eksempelvis politi og sundhedsvæsen efter behovet i den konkrete sag og sørger for, at myndighedernes undersøgelser m.v. koordineres, så forløbet i børnehuset tilrettelægges efter barnets eller den unges behov og så skånsomt som muligt for barnet eller den unge. I tilfælde hvor barnet eller den unge har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, kan der inddrages fagpersoner med særlig ekspertise på dette område. De involverede myndigheder og fagpersoner samarbejder om hjælpen til barnet eller den unge og har mulighed for at dele oplysninger fra undersøgelser og samtaler m.v., således at barnet eller den unge ikke skal fortælle hændelsesforløb m.v. gentagne gange, jf. forslagets afsnit 3.4.2.

Det enkelte børnehus skal have faste formaliserede samarbejdsaftaler med samtlige kommuner og politikredse i regionen og med et retsmedicinsk institut og en sygehusafdeling, der er højt specialiseret i relation til overgreb mod børn. Sådanne institutter og afdelinger er i dag beliggende på henholdsvis Århus Universitetshospital i Skejby, Odense Universitetshospital og Rigshospitalet. For de børnehuse, der er placeret i Region Nordjylland og Region Sjælland, skal der endvidere være en samarbejdsaftale med et af regionens egne sygehuse med pædiatrisk afdeling. Aftalerne skal sikre, at der i det enkelte børnehus

opretholdes et højt fagligt niveau. Aftalerne skal endvidere understøtte en ensartethed i børnehusenes arbejde på landsplan.

Indsatsen i børnehuset

Indsatsen i børnehuset består af undersøgelse af barnets eller den unges forhold med henblik på at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte foranlediget af overgrebet. Undersøgelsen foretages som en del af den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50. Endvidere kan sundhedsfagligt personale deltage i samråd og samtaler omkring barnet eller den unge og foretage en vurdering af barnets eller den unges behov for sundhedsfaglig indsats og eventuelt viderevisitation.

Derudover vil politiet i forbindelse med en konkret efterforskning kunne anvende børnehuset til at foretage videoafhøring af barnet samt vurdere behovet for en retsmedicinsk undersøgelse. Videoafhøringer foregår i overensstemmelse med de gældende retningslinjer i et børnevenligt videoafhøringslokale, der indgår som del af børnehusets fysiske indretning.

Sideløbende med, at de involverede myndigheder foretager de nødvendige udredninger, undersøgelser m.v., kan barnet eller den unge modtage psykologbehandling og krisestøtte, hvor det er nødvendigt til håndtering af situationen. Dette ydes af børnehusets faste personale.

Personalet i børnehuset foretager endvidere rådgivning og vejledning til den kommunale myndigheds-sagsbehandler i forhold til håndteringen af den samlede families situation. Det gælder eksempelvis i forhold til forældrene, hvis den ene eller begge er mistænkt for at have begået overgrebene. Endvidere gælder det i forhold til at yde støtte til forældre, der kan befinde sig i en choktilstand, hvis deres barn er blevet udsat for overgreb fra en udenforstående, og hvor forældrene skal sættes i stand til at kunne håndtere deres barns situation for dermed at kunne udgøre en støtte for barnet eller den unge.

I regi af børnehuset har de involverede faggrupper mulighed for at udveksle oplysninger om den konkrete sag, der behandles i børnehuset jf. forslagens afsnit 3.4.2.

Når indsatsen i børnehuset er tilendebragt

Undersøgelse og udredning af barnet eller den unge i et børnehus sker blandt andet med henblik på at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte. De kommunale myndigheder, der har fulgt barnet eller den unge i forløbet i børnehuset, skal, når undersøgelsen i børnehuset er tilendebragt, træffe de fornødne afgørelser om iværksættelse af eventuelle foranstaltninger, der kan imødekomme barnets eller den unges behov for særlig støtte. Afgørelserne kan træffes under rådgivning og vejledning fra børnehusets faste personale, men det er de kommunale myndigheder, der har den fulde beslutningskompetence. Sagen videreføres da i den enkelte kommune som en sag om særlig støtte efter serviceloven.

3.4. Fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats

3.4.1. Udveksling af oplysninger mellem politi og kommunale myndigheder

3.4.1.1. Gældende ret

For beskrivelse af gældende ret for udveksling af personoplysninger om rent private forhold henvises til afsnit 3.2.1.4. om forvaltningslovens regler om tavshedspligt og afsnit 3.2.1.5. om persondatalovens regler om behandling af personoplysninger.

3.4.1.2. Overvejelser bag forslaget

I sager om viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge er det afgørende, at der er et tæt samarbejde mellem kommunale myndigheder og politi. I disse sager skal de kommunale myndigheder

blandt andet være opmærksomme på at foretage en politianmeldelse i tilfælde, hvor der kan være tale om strafbare forhold. Samtidig er det vigtigt, at politiet underretter kommunen i de situationer, hvor politiet i forbindelse med efterforskningen af en strafferetlig sag, bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte som følge af overgreb.

I visse sager kan det imidlertid være vanskeligt for de kommunale myndigheder tidligt i en sag at vurdere, hvorvidt en sag kan omhandle strafbare forhold, og derfor kan være relevant at anmelde til politiet. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvor der på det givne tidspunkt alene er tale om en mistanke om overgreb, men hvor der ikke foreligger en vished herfor.

Ankestyrelsens kulegravning har vist, at samarbejdet mellem kommunale myndigheder og politiet i de undersøgte sager i flere tilfælde har fungeret uhensigtsmæssigt bl.a. fordi de kommunale myndigheder og politiet ikke på et tidligt tidspunkt i sagsforløbet har underrettet hinanden om oplysninger, som kunne have betydning for myndighedernes opfølgning i sagen.

Kulegravningen af de pågældende sager har således vist, at det af hensyn til beskyttelsen af børn og unge mod overgreb er centralt, at kommunale myndigheder og politi har et tæt samarbejde og har mulighed for at udveksle oplysninger tidligt i en sag.

På den baggrund har ekspertpanelet anbefalet, at der sikres udtrykkelig hjemmel til, at der kan udveksles nødvendige, følsomme personoplysninger mellem kommunale myndigheder og politiet omkring bekymring for et konkret barn eller en ung.

Af hensyn til beskyttelsen af børn og unge mod overgreb er det centralt, at kommunale myndigheder og politi har et tæt samarbejde og har mulighed for at udveksle oplysninger tidligt i en sag. På den baggrund ses der behov for, at de kommunale myndigheder og politiet får en udtrykkelig hjemmel til udveksling af følsomme personoplysninger i sager om viden eller mistanke om overgreb mod børn eller unge. Dette skal medvirke til, at kommunale myndigheder og politi i højere grad orienterer hinanden og udveksler oplysninger tidligt i et sagsforløb, hvor der muligvis ikke er fuld vished for sagens karakter, men hvor det må anses for nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af et barn eller en ung mod eventuelle overgreb. Endvidere skal hjemlen understøtte, at kommunale myndigheder og politi kan indgå dialog om en konkret sag tidligt i sagsforløbet og dermed har mulighed for at tilrettelægge og koordinere begge myndigheders indsatser, uden at der opstår uklarheder eller komplikationer ved, at begge myndigheder er involverede i samme sag.

Udveksling af oplysninger og forholdet til anden lovgivning

Den foreslåede bestemmelse vurderes at være en fravigelse af persondatalovens regler, idet der vil være tale om udveksling af følsomme personoplysninger uden pågældendes samtykke. De oplysninger, der efter bestemmelsen kan udveksles, må betegnes som personoplysninger om rent private forhold, eftersom oplysningerne som udgangspunkt vil omhandle væsentlige sociale problemer hos barnet, den unge eller familien af en karakter, som giver anledning til overvejelser om, hvorvidt barnet eller den unge har været udsat for overgreb.

Indførelsen af den foreslåedes bestemmelse i § 49 b vil medføre, at persondatalovens regler, herunder §§ 6-8, ikke regulerer videregivelse af oplysninger i de konkrete situationer, som omfattes af hjemlen § 49 b. Persondatalovens regler vil fortsat finde anvendelse på forhold, der ikke er reguleret af den foreslåede § 49 b.

Retssikkerhedsmæssige aspekter

Formålet med forslaget er at styrke beskyttelsen af børn og unge mod overgreb og sikre en tidlig indsats over for barnet eller den unge, hvis udvikling og sundhed kan lide alvorlig skade ved overgreb.

Det skal bemærkes, at der med forslaget tages hensyn til barnets eller den unges og dennes families ret til at beskytte oplysninger om rent private forhold vedrørende barnet eller den unge. Dette hensyn iagttages ved, at udveksling alene kan ske, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge.

I kravet om nødvendighed ligger blandt andet, at bestemmelsen alene kan anvendes i de situationer, hvor myndigheden eller politiet vurderer, at det er nødvendigt på baggrund af en bekymring om, hvorvidt et konkret barn eller en ung har behov for særlig støtte eksempelvis som følge af overgreb eller som følge af mistanke eller risiko for sådanne overgreb. Bestemmelsen indebærer endvidere, at det ikke vil være enhver oplysning om barnet eller den unge, der kan udveksles mellem myndighed og politi, men alene de oplysninger, der er nødvendige for, at myndigheden og politiet kan tage stilling til, om der skal iværksættes en indsats efter serviceloven over for barnet eller den unge eller indledes en strafferetlig efterforskning. Myndighederne og politiet vil således i hvert enkelt tilfælde skulle foretage en konkret vurdering af, hvilke oplysninger der er behov for at udveksle.

3.4.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i serviceloven indsættes en udtrykkelig hjemmel til, at politi og myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, i en konkret sag kan udveksle følsomme personoplysninger, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i arbejdet med beskyttelse af børn og unge mod overgreb. Hjemlen hertil indskrives i serviceloven som en ny bestemmelse § 49 b.

Bestemmelsen er formuleret med henblik på situationer, hvor det ikke vurderes hensigtsmæssigt at indhente samtykke fra den person, som oplysningerne omhandler.

Bestemmelsen har til formål at sikre udvekslingen af oplysninger i forbindelse med de indledende sagsskridt, hvor myndighederne ofte ikke har fuld indsigt i den konkrete sags karakter, men hvor det vurderes nødvendigt at videregive oplysninger om en bekymring for et konkret barn eller en ung på baggrund af mistanke om overgreb mod barnet eller den unge. For den kommunale myndighed vil det betyde, at myndigheden kan kontakte politiet, inden der er vished for, om der er grundlag for at foretage en politianmeldelse. Den kommunale myndighed og politiet kan da indbyrdes drøfte sagen med henblik på at afklare, om der er behov for en anmeldelse. Politiet vil endvidere have mulighed for at notere henvendelsen fra den kommunale myndighed, således at politiet efterfølgende kan se et eventuelt mønster i flere henvendelser vedrørende enten samme barn eller ung, eller vedrørende samme mistænkte krænker.

Justitsministeriet har i den forbindelse oplyst, at Rigspolitiet har stillet et nyt elektronisk søgningsværktøj til rådighed, som gør det lettere for politiet at udpege de sager, som uden politiets eller kommunens indgriben vil kunne udvikle sig til sager om overgreb mod børn. Værktøjet gør det således muligt for politiet under visse omstændigheder at danne sig et overblik over bekymrende omstændigheder i familier/husstande, herunder familier med hyppige bopælsskift mellem flere forskellige politikredse, der ellers ville kunne udvikle sig i mere alvorlig retning. Der henvises til bemærkningerne til forslagets § 1, nr. 4.

Det er centralt, at den kommunale myndighed fortsætter den sociale del af sagen uanset, om politiet vurderer, at der er grundlag for en strafferetlig efterforskning. Det er således fortsat den kommunale myndigheds ansvar at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte, herunder som følge af eventuelle overgreb.

Den udtrykkelige hjemmel til at udveksle oplysninger mellem politi og de kommunale myndigheder har til formål at understøtte en hurtigere afklaring af barnets eller den unges situation og behov for særlig støtte, således at barnet eller den unge kan få hjælp hurtigst muligt. Endvidere er formålet at afklare, om der er grundlag for strafferetlig efterforskning af sager om viden eller mistanke om overgreb mod et barn eller en ung, således at eventuelle fremtidige overgreb forhindres.

De oplysninger, der må udveksles, er oplysninger om rent private forhold om barnet eller den unge, herunder oplysninger om helbredsmæssige forhold og væsentlige sociale problemer. Endvidere kan der udveksles oplysninger omkring personer, der mistænkes for at have begået overgreb mod barnet eller den unge. Bestemmelsen har navnlig til formål at sikre udvekslingen af oplysninger i de helt indledende forløb i en sag. Såfremt der vurderes at være behov for at undersøge barnets eller den unges forhold på grund af viden eller mistanke om overgreb, skal barnet eller den unge henvises til det børnehus, kommunen er tilknyttet, jf. forslagets afsnit 3.3.2.

Udveksling af oplysninger mellem myndigheder i sager om overgreb mod børn, som ikke er omfattet af bestemmelsen, vil fortsat skulle ske i overensstemmelse med persondatalovens og forvaltningslovens almindelige regler, jf. afsnit 3.4.1.2 og 3.4.1.3 om gældende ret.

3.4.2. Udveksling af oplysninger i børnehuse

3.4.2.1. Gældende ret

For beskrivelse af gældende ret for udveksling af personoplysninger om rent private forhold henvises til afsnit 3.2.1.4. om forvaltningslovens regler om tavshedspligt og afsnit 3.2.1.5. om persondatalovens regler om behandling af personoplysninger.

3.4.2.2. Sundhedsloven

Sundhedsloven indeholder nærmere regler om tavshedspligt og om videregivelse og indhentning af helbredsoplysninger m.v. inden for og fra sundhedsvæsenet. Reglerne har karakter af en specialregulering i forhold til persondatalovens almindelige videregivelsesregler, jf. herom i afsnittet om persondataloven.

Efter sundhedslovens § 43, stk. 1, kan sundhedspersoner som udgangspunkt kun videregive oplysninger om en patients helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til myndigheder, organisationer, private personer med flere til andre formål end behandling, hvis patienten samtykker heri.

Det følger imidlertid af sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 1, at sundhedspersoner kan videregive de nævnte oplysninger uden samtykke, når det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningerne skal videregives, og oplysningerne må antages at være af væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling.

Det vurderes, at den foreslåede § 50 b indebærer, at sundhedspersonen skal videregive de nødvendige oplysninger om den mindreåriges helbredsmæssige forhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til brug for behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, og at denne videregivelse kan ske uden samtykke. Det fremgår endvidere af den foreslåede bestemmelse, at udvekslingen af oplysninger alene må finde sted, når det anses for nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Det lægges derfor til grund, at oplysningerne er nødvendige for den modtagende myndigheds sagsbehandling.

3.4.2.3. Overvejelser bag forslaget

Det følger af forslaget i afsnit 3.3.2 om oprettelse af børnehuse, at når et barn eller en ung har været

udsat for overgreb, eller ved mistanke herom, skal kommunalbestyrelsen til brug for den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50 benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet.

Når et barn eller en ung bliver undersøgt i et børnehus, vil der som hovedregel være flere myndigheder involveret i sagen, herunder den kommunale myndighed, politiet og sundhedsvæsenet. Den kommunale myndighed vil have fokus på at afklare barnets eller den unges behov for særlig støtte. Sundhedsmyndighederne, herunder autoriserede sundhedspersoner såsom en praktiserende læge, kan være involveret i sagen eksempelvis i forbindelse med undersøgelse og behandling af fysiske skader hos barnet eller den unge. Børnehusets faste personale, der er særligt kvalificeret til håndteringen af sager om overgreb, vil som hovedregel yde barnet eller den unge krisebehandling eller psykologbehandling. Politiet kan som en del af efterforskningen af en straffesag foretage videoafhøring af barnet eller den unge i det børnevenlige videoafhøringslokale, der er indrettet i børnehuset. Endelig kan der i den konkrete sag være behov for at inddrage yderligere fageksperter med henblik på at undersøge barnets eller den unges behov for hjælp.

Der kan således være adskillige fagpersoner fra forskellige myndigheder involveret i en konkret sag i et børnehus.

For barnet eller den unge vil dette kunne betyde, at barnet eller den unge kan komme til at skulle formidle oplysninger til hver enkelt fagperson og eksempelvis må fortælle om hændelsesforløbet og sine oplevelser gentagne gange. Dette kan være yderst belastende for barnet eller den unge, der ofte er meget sårbart som følge af overgrebet. Det strider desuden mod formålet med forslaget, som netop er at sikre, at børn og unge, der har været udsat for overgreb, får en koordineret og skånsom, tværfaglig indsats ved at samle hjælpen til barnet og den unge på ét sted.

For at varetage hensynet til barnet og sikre den bedst mulige indsats på tværs af de involverede myndigheder, vurderes der derfor at være behov for, at de myndigheder, der inddrages i en konkret sag i et børnehus, har mulighed for hurtigt og smidigt at udveksle oplysninger i den konkrete sag.

Dette kan medvirke til, at vigtige informationer ikke bliver udvekslet, og at barnets eller den unges behov for støtte dermed ikke afdækkes fyldestgørende. Det kan eksempelvis være relevant, at de oplysninger om hændelsesforløbet, barnet eller den unge er fremkommet med under politiets videoafhøring, videregives til børnehusets personale. Tilsvarende kan oplysninger, som barnet eller den unge fremkommer med til det faste børnehuspersonale, der yder krisestøtte og psykologbehandling til barnet eller den unge, være relevante for både den kommunale myndighedssagsbehandler, sundhedsmyndighederne og politiet i forbindelse med en efterforskning.

På den baggrund ses der et behov for, at der fastsættes udtrykkelig hjemmel til, at de nævnte myndigheder, der inddrages i en konkret sag i et børnehus, har mulighed for at udveksle oplysninger i den konkrete sag.

Udveksling af oplysninger og forholdet til anden lovgivning

Den foreslåede bestemmelse vurderes at være en fravigelse af persondatalovens regler, idet der vil være tale om udveksling af følsomme personoplysninger uden pågældendes samtykke. De oplysninger, der efter bestemmelsen kan udveksles, må betegnes som personoplysninger om rent private forhold, eftersom oplysningerne som udgangspunkt vil omhandle væsentlige sociale problemer hos barnet, den unge eller familien af en karakter, som giver anledning til mistanke eller viden om, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb.

Indførelsen af den foreslåedes bestemmelse i § 50 c vil medføre, at persondatalovens regler, herunder §§ 6-8, ikke regulerer videregivelse af oplysninger i de konkrete situationer, som omfattes af hjemlen § 50

c. Persondatalovens regler vil fortsat finde anvendelse på forhold, der ikke er reguleret af den foreslåede § 50 c.

Den foreslåede bestemmelse vurderes at ligge inden for rammerne af sundhedslovens regler om sundhedspersoners tavshedspligt og videregivelse af helbredsoplysninger m.v. Bestemmelsen indebærer, at sundhedspersonen skal videregive de nødvendige oplysninger om den mindreåriges helbredsmæssige forhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til brug for behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, og at denne videregivelse kan ske uden samtykke. Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelse, at udvekslingen af oplysninger alene må finde sted, når det anses for nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Det lægges derfor til grund, at oplysningerne er nødvendige for den modtagende myndigheds sagsbehandling, hvorfor videregivelsen ligger inden for rammerne af sundhedslovens regler om sundhedspersoners tavshedspligt og videregivelse af helbredsoplysninger m.v.

Retssikkerhedsmæssige aspekter

Hensigten med forslaget er at beskytte og skåne barnet eller den unge og familien fra selv at skulle videregive ømtålelige og private oplysninger. Formålet er endvidere at sikre, at børn og unge, der har været udsat for overgreb eller hvor der er mistanke herom, får en helhedsorienteret, koordineret, tværfaglig og skånsom indsats blandt andet ved at give mulighed for at fagpersoner og myndigheder, der er involveret i en konkret sag i et børnehus, kan opbygge et fælles vidensgrundlag i sagen, således at omstændighederne i sagen kan afdækkes.

Det skal bemærkes, at der med forslaget tages hensyn til barnets eller den unges og dennes families ret til at beskytte oplysninger om rent private forhold vedrørende barnet eller den unge. Dette hensyn iagttages ved, at udveksling alene kan ske under behandlingen af en konkret sag i et børnehus efter den foreslåede § 50 b, når udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling.

Bestemmelsen indebærer, at det ikke vil være enhver oplysning om barnet eller den unge, der kan udveksles mellem de fagpersoner og myndigheder, der er involverede i en konkret sag i et børnehus, men alene de oplysninger, der er nødvendige af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling, herunder behovet for særlig støtte efter serviceloven. Fagpersonerne og myndighederne vil således i hvert enkelt tilfælde skulle foretage en konkret vurdering af, hvilke oplysninger der er behov for at udveksle.

Endvidere er bestemmelsen afgrænset til alene at omhandle sager, der behandles i et børnehus samt fagpersoner og myndigheder, der involveres i løsningen af den konkrete sag i børnehuset. Det er således kun anklagemyndigheden og politiet, sundhedsmyndigheder og kommunale myndigheder samt børnehusets faste personale, der kan udveksle private oplysninger om barnet eller den unge i den konkrete sag.

Det er forudsat, at udveksling af oplysninger mellem myndigheder i sager om overgreb mod børn, som ikke behandles i et børnehus, fortsat vil kunne ske i overensstemmelse med persondatalovens og forvaltningslovens almindelige regler, jf. afsnit 3.2.1.4. og 3.2.1.5. om gældende ret.

3.4.2.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i serviceloven indsættes en udtrykkelig hjemmel til, at myndigheder og fagpersoner, der inddrages i en konkret sag i et børnehus, har mulighed for at udveksle oplysninger i den konkrete sag. Bestemmelsen indsættes som ny § 50 c.

Muligheden for at kunne udveksle oplysninger indbyrdes kan benyttes af hensyn til barnet eller den unge,

for at beskytte og skåne barnet eller den unge fra selv at skulle videregive oplysninger og eksempelvis skulle berette om hændelsesforløb, fysiske skader, oplevelse af sin situation m.v. gentagne gange.

Hjemlen kan benyttes af hensyn til at afdække barnets eller den unges situation og behov fyldestgørende med henblik på at kunne yde barnet eller den unge en hjælp og støtte, der imødekommer barnets eller den unges behov samt med henblik på politiets efterforskning i en sag om overgreb mod barnet eller den unge. Hjemlen kan således benyttes til, at fagpersoner og myndigheder, der er involveret i en konkret sag i et børnehus, kan opbygge et fælles vidensgrundlag i sagen, og dermed kan samarbejde og koordinere sine indsatser hensigtsmæssigt, således at alle omstændigheder omkring sagen afdækkes, og barnet eller den unge kan modtage en højt kvalificeret og helhedsorienteret hjælp og støtte.

Oplysningerne i en konkret sag kan udveksles op til, at et barn eller en ung undersøges i børnehuset, under forløbet i børnehuset og efter forløbet i børnehuset, når udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Derudover kan der foretages udveksling af oplysninger som led i erfaringsudveksling og etablering af fælles vidensgrundlag myndighederne imellem.

De oplysninger, der efter bestemmelsen må udveksles, omfatter også oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, herunder oplysninger om helbredsmæssige forhold og væsentlige sociale problemer. Derudover kan der ske udveksling af oplysninger om barnets eller den unges tilstand som eksempelvis barnets eller den unges fortælling om hændelsesforløb, psykiske traumer, fysiske skader m.v. Endvidere kan der ske udveksling af oplysninger i forhold til, hvilke undersøgelser og sagsskridt, de involverede myndigheder og fagpersoner vurderer, er nødvendige i den konkrete sag, således at myndighedernes indsatser kan koordineres, og der kan samarbejdes om indsatsen over for barnet eller den unge m.v.

3.5. Støtte til plejefamilier, der ønsker at adoptere

3.5.1. Gældende ret

3.5.1.2. Adoption og adoption uden samtykke

Efter adoptionslovens § 2 må en adoption kun gennemføres, når den kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

Efter lovens § 7 kræver adoption af et barn eller en ung under 18 år samtykke fra forældremyndighedens indehaver.

I særlige tilfælde kan adoptionen gennemføres uden samtykke, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet eller den unge, taler for det, jf. adoptionslovens § 9, stk. 2. Et barn under 1 år kan bortadopter, hvis det er godtgjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet og heller ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær, jf. adoptionslovens § 9, stk. 3. Endvidere kan et barn, der har været anbragt uden for hjemmet i mindst 3 år, bortadopter, hvis det er godtgjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet.

Hovedformålet med bestemmelserne om adoption uden samtykke er at give børn og unge, der ellers ville have været anbragt hele deres barndom, en mulighed for kontinuitet og stabilitet i de tilfælde, hvor det vurderes, at forældrene aldrig vil kunne tage sig af dem og give dem en stabil familierelation.

En sag om adoption uden samtykke starter typisk i barnets eller den unges handlekommune. Anledningen til, at kommunen påbegynder en sådan sag, kan eksempelvis være, at en undersøgelse af barnets eller

den unges forhold efter servicelovens § 50 rejser tvivl om, hvorvidt barnets eller den unges forældre har evne til at varetage omsorgen for barnet eller den unge, og om evnen kan genvindes. I disse tilfælde foretager kommunen en undersøgelse af forældreevnen som en del af den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50.

Forældres evne til at være forældre kan være fraværende af flere årsager, herunder eksempelvis på grund af svær kronisk psykisk lidelse, mental retardering eller langvarigt misbrug. I undersøgelsen skal forældrenes situation altid vurderes individuelt, og forældrenes samlede livsforløb skal inddrages for at kunne vurdere, om det er sandsynligt, at forældreevnen kan genvindes.

Hvis det gennem forældreevneundersøgelsen godtgøres, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet eller den unge, og forældrene ikke ønsker at bortadoptere deres barn, kan kommunen rejse en sag om adoption uden samtykke for børn og unge-udvalget. De øvrige betingelser for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9 skal også være opfyldt. Såfremt børn og unge-udvalget træffer afgørelse om anbefaling af adoption uden samtykke, jf. servicelovens § 74, går sagen videre til behandling i Ankestyrelsen, der herefter skal beslutte, om Ankestyrelsen kan give samtykke til anbefalingen. Herefter går sagen til Statsforvaltningen. Statsforvaltningen har kompetencen til at træffe afgørelse om adoption og skal forelægge sagen for Ankestyrelsens Familieretsafdelingen inden afgørelsen træffes.

3.5.1.3. Servicelovens bestemmelser om valg af anbringelsessted og efteruddannelse til plejefamilier

Serviceloven indeholder i § 68 b regler for valg af anbringelsessted til børn og unge, som skal anbringes uden for hjemmet. Det fremgår blandt andet af bestemmelsen, at kommunen skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie er mest hensigtsmæssig.

For at blive godkendt som plejefamilie, skal familien gennemføre et kursus heri, jf. servicelovens § 142, stk. 3. Derefter skal kommunen sikre sig, at plejefamilien under anbringelsen løbende gennemfører den fornødne efteruddannelse, jf. lovens § 142, stk. 4.

3.5.1.4. Overvejelser bag forslaget

En rapport fra SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, "Adoption som indsats – En systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer" fra 2008 viser, at børn og unge, der bortadopter, klarer sig bedre end børn og unge, der vokser op som anbragte. Set i det lys er det relevant at understøtte adoption af børn og unge, der ellers vil være anbragt hele deres opvækst.

Ankestyrelsens undersøgelse »Ankestyrelsens undersøgelse af adoption uden samtykke« fra juni 2011 viste imidlertid, at kommunerne ofte antager, at plejefamilier ikke ønsker at adoptere deres plejebarn. Plejefamilien er oftest de mest oplagte adoptanter, men kommunerne mener, at støttemulighederne for plejefamilier, der ønsker at adoptere, er for dårlige.

På den baggrund blev der som en del af satspuljen for 2012 indgået aftale om i højere grad at understøtte adoption uden samtykke blandt andet ved at forbedre vilkårene for plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn. Formålet hermed er at fremme, at anbragte børn og unge, som eksempelvis har forældre der er varigt uden forældreevne, oplever en barndom hos gennemgående omsorgspersoner. Anbragte børn og unge skal således have bedre mulighed for at vokse op i stabile forhold og udvikle nære familierelationer, og dette formål søges gennemført ved at forbedre de praktiske muligheder for, at plejebørn kan blive adopteret af deres plejefamilie.

Plejefamilier, der adopterer deres plejebarn kan i dag modtage rådgivning og faglig støtte efter adoptionen

er gennemført. Imidlertid er der ingen støttetilbud til plejefamilierne i tiden op til en adoptions gennemførelse.

Ved adoption af danske børn og unge forekommer det, at barnet eller den unge må anbringes, inden adoptionen kan gennemføres. Det gælder eksempelvis i situationer, hvor barnet eller den unge påtænkes adopteret uden samtykke, men hvor det på anbringelsestidspunktet ikke er muligt at godtgøre at de biologiske forældre er varigt uden forældreevne. I disse tilfælde vil det ofte være til barnets eller den unges bedste, at blive anbragt i en plejefamilie, som er indstillet på at adoptere barnet eller den unge, så det undgås, at barnet eller den unge oplever brud i sin opvækst og skift i dets primære omsorgspersoner. Når barnet eller den unge adopteres af sin plejefamilie, kan barnet eller den unge således opretholde sin tilknytning til sine nærmeste omsorgspersoner og forblive i stabile rammer.

Bestemmelsen omfatter ikke de tilfælde, hvor der er rejst spørgsmål om frivillig national bortadoption efter kapitel 8 i bekendtgørelse om adoption (bekendtgørelsen nr. 662 af 25. juni 2012), med mindre statsforvaltningen eller Adoptionsnævnet anmoder kommunalbestyrelsen om at placere barnet med henblik på adoption efter bestemmelsen.

Efter kapitel 8 skal kommunalbestyrelsen, hvis den modtager en henvendelse om frivillig frigivelse af et barn til national adoption, vejlede forældrene om de muligheder, de har for at modtage støtte efter den sociale lovgivning, hvis de undlader at bortadoptere barnet. Hvis ønsket om bortadoption fastholdes, skal kommunalbestyrelsen videresende sagen snarest, om muligt senest ved barnets fødsel, til statsforvaltningen. Statsforvaltningen skal vejlede forældrene på samme måde. Fastholdes ønsket om bortadoption, sørger statsforvaltningen for, at der foretages de nødvendige undersøgelser af barnets og forældrenes forhold.

Når et barn i disse tilfælde frigives til bortadoption, sender statsforvaltningen sagen til Adoptionsnævnet. Det er Adoptionsnævnet, der udvælger den eller de ansøgere, der skønnes bedst egnede til at adoptere barnet.

Plejefamilier, som modtager et barn eller ung i anbringelse med henblik på adoption, er i en særlig situation, idet familien skal kunne håndtere den uvished, der kan være i forhold til, om adoptionen faktisk realiseres. Plejefamilier skal på den ene side være i stand til at knytte sig til barnet eller den unge og forberede sig til den fremtidige adoption, men skal samtidig være i stand til at håndtere, at der er en mulighed for, at der med tiden viser sig ikke at være tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre en adoption af barnet eller den unge.

Serviceloven indeholder ingen bestemmelser, der sikrer, at plejefamilier, der har et barn eller ung anbragt med henblik på at adoptere barnet eller den unge, modtager støtte, der specifikt sætter plejefamilien i stand til at håndtere denne særlige situation. Der ses derfor behov for, at plejefamilien sikres faglig støtte til håndteringen af den særlige situation, frem til at det afklares, om familien kan adoptere barnet eller den unge.

3.5.1.5. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i serviceloven indsættes en ny bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen i sager om anbringelse af et barn eller en ung med henblik på adoption så vidt muligt skal anbringe barnet eller den unge i en plejefamilie, der er indstillet på at adoptere barnet eller den unge. Bestemmelsen indsættes som ny § 68 c. Endvidere foreslås det, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde faglig støtte til plejefamilier, der har børn eller unge anbragt med henblik på at adoptere barnet eller den unge. Den faglige støtte skal målrettes situationen før adoptionen. Bestemmelsen indsættes som ny § 68 c, stk. 2. Tilbuddet om faglig støtte skal gives til alle plejefamilier, der har et barn eller en ung i pleje efter forslagens § 68 c, eller som

har tilkendegivet, at plejefamilien ønsker at adoptere barnet eller den unge, hvorefter en sag om adoption er påbegyndt.

3.6. Underretningspligt mellem Danmark og Færøerne

3.6.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 152 gælder, at hvis en familie med et eller flere børn eller unge under 18 år eller vordende forældre flytter fra én kommune til en anden kommune og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn, unge eller de vordende forældre har behov for særlig støtte efter fødslen, skal fraflytningskommunen underrette tilflytningskommunen herom. Denne bestemmelse gælder dog kun i sager, hvor familier flytter mellem danske kommuner.

Endvidere blev der med lov nr. 597 af 18. juni 2012 om ændring af lov om social service (Styrkelse af indsatsen over for familier med børn og unge, der har behov for særlig støtte) indført en bemyndigelse for social- og integrationsministeren til at fastsætte nærmere regler om underretningspligt mellem sociale myndigheder i Danmark og Grønland.

De nærmere regler blev indført med bekendtgørelse nr. 735 af 27. juni 2012 om ændring af bekendtgørelse om besøgsrejser og ophold i Danmark eller Grønland i tilbud i boformer (Indførelse af underretningspligt mellem Danmark og Grønland).

Der gælder i forvejen i den færøske sociale lovgivning en pligt til, at færøske sociale myndigheder underretter de danske kommuner, hvis udsatte familier med børn eller unge flytter fra Færøerne til Danmark.

3.6.2. Overvejelser bag forslaget

Danmark og Færøerne har et særligt forhold på grund af rigsfællesskabet. Dette indebærer også, at der er familier, som flytter mellem Danmark og Færøerne, herunder udsatte familier. Imidlertid er der ikke krav om, at de danske kommuner underretter de færøske kommuner, når udsatte familier flytter mellem landene. På den baggrund har den danske social- og integrationsminister og den færøske socialminister indgået en aftale om at indføre en underretningspligt mellem Danmark og Færøerne, således at familier med sociale problemer opdages så tidligt som muligt.

3.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at udvide bemyndigelsesbestemmelsen i § 196, stk. 2, hvorefter ministeren med ansvaret for det sociale område efter nærmere aftale med Grønland og Færøerne kan fastsætte nærmere bestemmelser om samarbejdet på det sociale område mellem landene. Det foreslås, at social- og integrationsministeren gives bemyndigelse til også at fastsætte nærmere regler i en bekendtgørelse om underretningspligt mellem de sociale myndigheder i Danmark og Færøerne.

Indførelsen af en underretningspligt mellem Danmark og Færøerne indebærer, at den danske fraflytningskommune skal underrette den færøske tilflytningskommune, hvis en familie med et eller flere børn eller unge under 18 år eller vordende forældre flytter fra en dansk kommune til en færøsk kommune, og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn eller unge eller de vordende forældre har behov for særlig støtte efter fødslen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

De samlede offentlige udgifter til forslaget forventes at blive 40,3 mio. kr. i 2013, 54,9 mio. kr. i 2014 og frem. Heraf udgør udgifterne til staten 17,0 mio. kr. i 2013, og 3,2 mio. kr. i 2014 og frem. Af det samlede beløb udgør udgifterne til regionerne 0,3 mio. kr. i 2013 og 1,0 mio. kr. i årligt fra 2014 og frem. Af det

samlede beløb udgør udgifterne for kommunerne 23,0 mio. kr. i 2013 og 50,7 mio. kr. årligt fra 2014 og frem.

Merudgiften er til kompensation for kommunernes udgifter i forbindelse med lovforslagets hovedpunkter: Etablering af børnehuse, styrkelse af kommunernes behandling af underretninger om børn og unge, øget børneinddragelse i sager om udsatte børn og unge, kommunale beredskaber i sager om overgreb mod børn samt fokus på den forebyggende og tværfaglige indsats m.v. Merudgiften for regionerne er til kompensation for regionernes udgifter vedrørende de nye børnehuse. Merudgiften er desuden til øvrige statslige initiativer. Lovforslaget vurderes at medføre administrative konsekvenser for kommunerne på 10,3 mio. kr. i 2013, 18,0 mio. kr. i 2014 og frem til bl.a. øget sagsbehandling i forbindelse med underretninger.

13-PL	2013	2014	2015	2016
Staten i alt	17,0	3,2	3,2	3,2
Danske Regioner	0,3	1,0	1,0	1,0
Kommuner	23,0	50,7	50,7	50,7
Lovforslaget i alt	40,3	54,9	54,9	54,9

Ved satspuljeaftalen for 2013 er der afsat i alt 268 mio. kr. for 2013-2016 til gennemførelse af alle initiativerne vedrørende beskyttelse af børn mod overgreb m.v. I satspuljeaftalen for 2012 er der i årene 2012-16 afsat i alt 45 mio. kr. (12-PL) til initiativet vedrørende børnehuse. Heraf er der i 2013 overført 3,8 mio. kr. i uforbrugte midler fra 2012. I satspuljen for 2012 er der desuden afsat 12,4 mio. kr. (12-PL) for perioden 2013-2016 til initiativet vedrørende adoption uden samtykke. En del af midlerne fra satspuljen for 2013 anvendes til centrale initiativer, som ikke relaterer sig til lovforslaget. Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommuner og regioner. Eventuelt uforbrugte midler forudsættes tilbageført til satspuljen.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

I forhold til lovforslagets §§ 49 b, 50 c og 155 b, der udgør en fravigelse af persondatalovens regler, skal

det påpeges, at det af databeskyttelsesdirektivets (direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995) artikel 8, stk. 1, følger, at behandling af oplysninger om blandt andet helbredsforhold som udgangspunkt skal forbydes af medlemsstaterne. Artikel 8, stk. 2, opregner en række undtagelser hertil, herunder hvis den pågældende udtrykkeligt har givet sit samtykke, eller hvis behandlingen er nødvendig for at beskytte den pågældendes eller andres vitale interesser.

Efter artikel 8, stk. 4, kan medlemsstaterne - med forbehold for, at der gives tilstrækkelige garantier - af grunde, der vedrører hensynet til vigtige samfundsmæssige interesser, fastsætte andre undtagelser end dem, der er nævnt i stk. 2, enten ved national lovgivning eller ved en afgørelse truffet af tilsynsmyndigheden. Sådanne undtagelser skal meddeles til Kommissionen, jf. artikel 8, stk. 6.

Der er ikke i artikel 8 fastsat materielle behandlingskriterier om væsentlige sociale problemer. Det spørgsmål må derfor antages at skulle vurderes ud fra direktivets artikel 7. Artikel 7 fastsætter, at behandling af personoplysninger kan finde sted, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller henhørende under offentlig myndighedsudøvelse, som den registeransvarlige eller en tredjemand, til hvem oplysningerne videregives, har fået pålagt. Endvidere kan behandling af personoplysninger finde sted, hvis behandlingen er nødvendig for, at den registeransvarlige eller den tredjemand eller de tredjemænd, til hvem oplysningerne videregives, kan forfølge en legitim interesse. Det gælder medmindre den registreredes interesser eller de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, der skal beskyttes i henhold til direktivet, går forud herfor.

Medlemsstaterne har uafhængigt af de generelle regler i direktivet mulighed for at fastsætte særlige betingelser for databehandling på specifikke områder, jf. direktivets artikel 5 og præambelbetragtning 22.

Det er Social- og Integrationsministeriets opfattelse, at lovforslagets §§ 49 b, 50 c og 155 b ligger inden for rammerne af databeskyttelsesdirektivet. Det vurderes i den forbindelse, at det snævre formål med udveksling af oplysninger om rent private forhold i forbindelse med indsatsen over for overgreb mod børn og unge samt underretningspligten og den strafbelagte tavshedspligt for de myndigheder, der er omfattet af forslaget, jf. straffelovens § 152, må antages at udgøre tilstrækkelige specifikke garantier i databeskyttelsesdirektivets forstand.

Social- og Integrationsministeriet vil i givet fald i overensstemmelse med direktivets artikel 8, stk. 6, underrette Kommissionen om den gennemførte regulering på området.

Lovforslaget indeholder ikke i øvrigt EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende organisationer og myndigheder:

3F – Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Ankestyrelsen, BUPL - Forbundet af Pædagoger og Klubfolk, Børn og Familier, Børnesagens Fællesråd, Børne og kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Børnerådet, Danmarks Lærerforening, Den Danske Dommerforening, Dansk Erhverv, Danske Handicaporganisationer, Danske Advokater, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Dansk Industri, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Patienter, Danske Regioner, Dansk Selskab for Folkesundhed, Dansk Psykologforening, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Sygeplejeråd, Datatilsynet, Det centrale handicapråd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Fagligt selskab for sundhedsplejersker, FOA – Fag og Arbejde, Fabu, Forening for ledere af sundhedsordninger for børn og unge, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af statsforvaltningsjurister, ForældreLANDSforeningen (FBU), HK/kommunal Institut for Menneskerettigheder, JanusCenteret, Kommunernes Landsforening, Kristelig Fagbevægelse, Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge, Landsforeningen Bopam, Landsforeningen af Aktive

Bedsteforældre, Landsforeningen af Kvindekrisecentre, Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud, Landsforeningen af Socialpædagoger, Landsforeningen af ungdomsskoleledere, Lægeforeningen, Lærernes Centralorganisation, Plejefamiliernes Landsforening, Politiforbundet i Danmark, Praktiserendes Lægers Organisation, Red Barnet, Region Hovedstaden, Region Midtjylland, Region Nordjylland, Region Sjælland, Region Syddanmark, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Socialt Udsatte, Socialchefforeningen, Socialpædagogernes Landsforbund, Statsforvaltningerne, Sundhedsstyrelsen, TABUKA, Ungdommens Vel, Ungdomsringen, Kriminalforsorgen.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		40,3 mio. kr. i 2013 og 54,9 mio. kr. i 2014 og frem. Heraf udgør de kommunale merudgifter 14,2 mio. kr. i 2013 og 34,2 mio. kr. i 2014 og frem. De regionale merudgifter udgør 0,3 mio. kr. i 2013 og 1,0 mio. kr. fra 2014 og frem.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner		Af de samlede økonomiske konsekvenser forventes de administrative konsekvenser at udgøre 10,3 mio. kr. i 2013 og 18,0 mio. kr. i 2014 og frem. Heraf udgør de kommunale merudgifter 8,8 mio. kr. i 2013 og 17,5 mio. kr. i 2014 og frem. De statslige merudgifter udgør 1,5 mio. kr. i 2013 og 0,5 mio. kr. fra 2014 og frem.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	I forhold til lovforslagets §§ 49 b, 50 c og 155 b, der udgør en fravigelse af persondatalovens regler, skal det påpeges, at forhold vedrørende behandling af oplysninger om blandt andet helbredsforhold er reguleret af databeskyttelsesdirektivet (direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995) artikel 8, stk. 1. Det er Social- og Integrationsministeriets opfattelse, at lovforslagets §§ 49 b, 50 c og 155 b ligger inden for rammerne af databeskyttelsesdirektivet.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse i § 19, stk. 5, pålægger kommunalbestyrelsen at udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge.

Beredskabet bør indeholde klare procedurer for, hvordan der internt i kommunen skal arbejdes, samarbejdes og handles i tilfælde af viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge. Beredskabet bør omfatte hele kommunens børn og ungeområde samt eksterne samarbejdspartnere, herunder eksempelvis politi, sundhedsvæsen, statsforvaltning samt det børnehus, jf. afsnit 3.3.2, kommunen er tilknyttet.

Kommunens fagpersoner på børn og ungeområdet bør have kendskab til beredskabet og de procedurer, beredskabet beskriver og være i stand til at efterleve procedurerne i praksis. Begrebet fagpersoner skal forstås bredt og omfatter blandt andet frontlinjepersonale som pædagoger, skolelærere m.v., ledere af kommunens institutioner og tilbud m.v. samt ansatte i den kommunale forvaltning på børn og ungeområdet som eksempelvis familierådgivere, sagsbehandlere m.v.

Beredskabet bør omhandle kommunens initiativer omkring forebyggelse af overgreb mod børn og unge. Dette omhandler primært initiativer til at forebygge, at der ikke sker overgreb mod børn og unge, mens de opholder sig i kommunens institutioner m.v.

Beredskabet bør også omhandle kommunens initiativer til tidlig opsporing. Kommunalbestyrelsen kan i denne forbindelse blandt andet tage stilling til, om de fagpersoner i kommunen, som arbejder med børn og unge, har den fornødne viden til at opfange tegn og signaler fra børn og unge, der er eller har været udsat for overgreb. Kommunalbestyrelsen kan overveje, hvordan der blandt kommunens fagpersoner kontinuerligt er det fornødne opmærksomheds- og vidensniveau til at sikre, at der reageres kvalificeret, når et barn eller en ung viser tegn og signaler på overgreb.

Beredskabet bør endvidere beskrive, hvordan sager om overgreb mod børn og unge behandles. Dette omhandler eksempelvis, at der i beredskabet beskrives klare procedurer for, at fagpersoner skal handle ved viden eller mistanke om overgreb mod et barn eller en ung, samt hvordan der skal handles afhængig af den tilgængelige viden, og hvem mistanken eventuelt retter sig mod. Eksempelvis kan beredskabet angive, hvornår og hvordan fagpersoner skal indgive underretning til den kommunale forvaltning, samt hvad en underretning skal indeholde. Det kan også beskrives, i hvilke situationer barnets eller den unges forældre ikke bør orienteres om underretningen, eksempelvis hvis mistanken retter sig mod en af barnets eller den unges forældre.

Beredskabet bør ligeledes omhandle den kommunale forvaltnings behandling af sager om viden eller mistanke om overgreb mod børn eller unge. I den forbindelse kan der beskrives procedurer for kommunens håndtering af underretninger om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Der henvises til beskrivelsen af de foreslåede ændringer af reglerne om underretninger i forslagets afsnit 3.2.

Beredskabet bør adressere forvaltningens procedurer for samarbejdet med politiet, herunder muligheden for at foretage en samtale med politiet ved de indledende sagskridt efter den foreslåede nye bestemmelse i lovens § 49 b, jf. forslagets afsnit 3.4.1.

En væsentlig del af kommunens behandling af sager om overgreb mod børn og unge vil foregå i samarbejde med det børnehus, kommunen er tilknyttet, jf. forslagens § 50 a, som er beskrevet under forslagens afsnit 3.3.2. Beredskabet bør derfor beskrive kommunens retningslinjer for samarbejdet med børnehuset. Det bør blandt andet beskrives, hvordan kommunen kan kontakte børnehuset eksempelvis for at drøfte en mistanke og få rådgivning og vejledning i forhold til, hvordan mistanken bør håndteres. Kommunen kan ligeledes beskrive samarbejdet med børnehuset, når kommunen vil benytte børnehuset til undersøgelse af et barn eller en ung, samt under og efter forløbet i børnehuset. Endelig bør kommunens samarbejde med børnehuset i akutte sager beskrives.

Beredskabet kan endvidere indeholde retningslinjer for, hvordan de lovmæssige sagsskridt gennemføres sideløbende med, at et barn eller en ung undersøges i et børnehus.

Beredskabet skal udformes skriftligt og vedtages af kommunalbestyrelsen. Der gælder således et delegationsforbud. Beredskabet skal endvidere offentliggøres, således at fagpersoner i kommunen løbende har mulighed for at rekvirere beredskabet, ligesom eksterne parter kan gøres bekendt med beredskabets indhold.

Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller. Formålet hermed er at sikre, at beredskabet løbende holdes implementeret og opdateret i forhold til udviklingen og behovene i den enkelte kommune. Et behov for revidering af beredskabet kan eksempelvis opstå, hvis der sker ændringer i kommunens tilbudsvifte, hvis kommunalbestyrelsen bliver bekendt med uhensigtsmæssigheder i det aktuelle beredskab eller lignende. I forbindelse med revideringen af beredskabet bør kommunalbestyrelsen forholde sig til den udvikling, der i kommunen er på området. Kommunalbestyrelsen bør eksempelvis vurdere, om der bør iværksættes yderligere tiltag med henblik på at yde børn og unge i kommunen den bedst mulige beskyttelse mod overgreb samt sikre en kvalificeret behandling af sager om viden eller mistanke om overgreb mod børn og unge. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes forholde sig til, om kommunen har tilstrækkelige tilbud til at sikre, at børn og unge, der har været udsat for overgreb, kan få en indsats, der imødekommer barnets eller den unges behov.

Landets kommuner kan få gratis og løbende konsulentbistand til beredskabsarbejdet fra SISO, Det nationale videnscenter for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn.

Til nr. 2

Efter servicelovens § 46, stk. 3, skal barnets eller den unges synspunkter altid tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed i forbindelse med afgørelser om særlig støtte til børn og unge. Inden der træffes afgørelse om særlig støtte efter serviceloven, skal der derfor efter den gældende servicelovs § 48, stk. 1, finde en samtale sted med barnet eller den unge herom. Formålet med bestemmelsen er at give barnet eller den unge mulighed for at give sin mening om sagen til kende inden afgørelsen.

Ved forslagens § 1, nr. 5, foreslås det, at der skal afholdes en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. En sådan samtale vil oftest gøre det overflødigt at afholde en samtale med barnet eller den unge, inden der træffes en afgørelse i sagen. Af hensyn til barnet eller den unge bør det undgås, at der afholdes overflødige samtaler, og derfor foreslås det, at kravet i § 48, stk. 1, om afholdelse af en samtale med barnet eller den unge inden afgørelsen bortfalder, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse. Da en børnefaglig undersøgelse skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, jf. servicelovens § 50, stk. 6, betyder umiddelbart forinden, at der er talt med barnet inden for denne tidsramme.

Kommunen vil i disse tilfælde i henhold til de almindelige forvaltningsretlige regler fortsat have pligt til at oplyse barnet eller den unge om afgørelsens indhold. Endvidere gælder det fortsat, at hjælp efter serviceloven skal ske i samarbejde med den enkelte, jf. servicelovens § 1, stk. 2, og at barnets eller den unges synspunkter altid tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed i forbindelse med særlig støtte til barnet eller den unge, jf. servicelovens § 46, stk. 3. Det gælder også fortsat, at den børnefaglige undersøgelse skal indeholde oplysninger om, hvordan barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne, jf. servicelovens § 50, stk. 5.

Det foreslås videre, at det i § 48, stk. 1, tilføjes, at en samtale med barnet eller den unge kan gennemføres uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og uden dennes tilstedeværelse. Muligheden for at gennemføre samtalen uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og deltagelse kan for eksempel være relevant i sager, hvor det vurderes nødvendigt at få barnets eller den unges uforbeholdne mening tydeligt frem, og hvor forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse kan udgøre en barriere for, at barnet eller den unge fyldestgørende kan udtrykke sine synspunkter. I sådanne tilfælde kan det af hensyn til barnet eller den unge være hensigtsmæssigt, at forældremyndighedsindehaveren ikke deltager i samtalen. I vurderingen af, hvorvidt samtalen skal gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse, skal der lægges afgørende vægt på barnets eller den unges bedste frem for på hensynet til forældremyndighedsindehaveren.

Når en samtale gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse skal kommunalbestyrelsen være særligt opmærksom på at afholde samtalen i tryghedsskabende rammer for barnet eller den unge. Det kan være i et børnevenligt indrettet lokale eller et sted uden for forvaltningen, hvor barnet eller den unge føler sig tryk, eksempelvis i barnets dagtilbud eller på barnets eller den unges skole.

I forhold til børn og unge med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan der endvidere være særlige kommunikative vanskeligheder, som der bør tages højde for ved tilrettelæggelsen af samtalen.

Endelig bør barnet eller den unge inden samtalen orienteres om retten til at have en bisidder med under samtalen, jf. den almindelige vejledningsforpligtelse samt servicelovens § 48 a. Dette gælder særligt, hvis samtalen afholdes uden deltagelse af forældremyndighedens indehaver. Barnet eller den unge kan eksempelvis medtage en lærer, en pædagog eller en anden person, barnet eller den unge er tryk ved.

Når en samtale gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse skal kommunalbestyrelsen endvidere være særligt opmærksom på at søge at opretholde en god dialog med forældremyndighedsindehaveren. Kommunalbestyrelsen bør søge at opnå forældremyndighedsindehaverens forståelse for, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt, at vedkommende deltager i samtalen. Endvidere bør der efter samtalen være en god dialog med forældremyndighedsindehaveren om formålet med samtalen m.v.

Til nr. 3

Efter servicelovens nugældende formulering af bestemmelsen i § 48 a, stk. 1, har et barn eller en ung, hvis sag behandles efter kapitel 11 i serviceloven, på ethvert tidspunkt af sagens behandling ret til at lade sig bistå af andre. Det foreslås at udvide bestemmelsen, således at ordlyden bliver, at et barn eller en ung, hvis sag behandles efter denne lov, på ethvert tidspunkt af sagens behandling har ret til at lade sig bistå af andre. Formålet hermed er at sikre, at barnet eller den unge altid kan medtage en bisidder til samtaler med kommunen i en sag, der behandles efter servicelovens regler. Med den ændrede formulering omfattes også samtaler med kommunen, som ikke kun fremgår af kapital 11, men tillige af andre bestemmelser i serviceloven, herunder den foreslåede nye bestemmelse i § 155 a, jf. forslagets § 1, nr. 23 om, at der til brug for vurderingen af en underretning efter § 155, stk. 1, kan finde en samtale sted med barnet eller den unge, samt at samtalen skal finde sted, hvis underretningen omhandler overgreb.

Til nr. 4

Den foreslåede bestemmelse i § 49 b indeholder en hjemmel til, at politi og myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, i en konkret sag kan udveksle følsomme personoplysninger, hvis udvekslingen må anses for nødvendig for at forebygge overgreb mod et barn eller en ung. Muligheden for at udveksle oplysninger omfatter ansatte ved politiet samt myndighedssagsbehandlere i den kommunale forvaltning.

Muligheden for at udveksle oplysninger vurderes hovedsagelig relevant i den helt indledningsvise sagsbehandling, hvor der kun foreligger et sparsomt grundlag til vurderingen af sagens karakter.

Oplysningerne kan udveksles uden samtykke fra den person, oplysningerne vedrører, i de situationer, hvor det må anses for nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af et barn eller en ung mod overgreb. Dette kan eksempelvis være tilfældet, når der foreligger en mistanke om, at barnets eller den unges forældre, nære slægtninge eller venner til familien begår overgreb mod barnet eller den unge, men hvor der endnu ikke er vished herfor.

For de kommunale myndigheder kan muligheden for at udveksle oplysninger i sager om overgreb eksempelvis være relevant i de indledende sagsskridt, og hvor der alene er tale om en mistanke. Erfaringen viser, at det i disse situationer kan være vanskeligt at vurdere, hvorvidt der er grundlag for at foretage en politianmeldelse, og at myndighederne ikke i alle relevante tilfælde udveksler oplysninger af betydning for myndighedernes opfølgning i sagen. Det er derfor centralt, at den kommunale myndighed har en udtrykkelig hjemmel til at udveksle oplysninger i en konkret sag med politiet med henblik på at afklare behovet for en anmeldelse.

Politiet vil have mulighed for at notere henvendelsen fra den kommunale myndighed, således at politiet efterfølgende kan se et mønster i eventuelt flere henvendelser vedrørende samme barn eller ung eller samme mistænkte krænker. Justitsministeriet har oplyst, at Rigspolitiet har stillet et nyt elektronisk søgningsværktøj til rådighed, som gør det lettere for politiet at udpege de sager, som uden politiets eller kommunens indgriben vil kunne udvikle sig til sager om overgreb mod børn. Søgningsværktøjet har til formål på en let tilgængelig måde at skabe et overblik over, hvilke personer politikredsen skal være særligt opmærksomme på i forhold til problemer af mere social karakter. I tilfælde, hvor en familie er flyttet på tværs af flere politikredse, er det hensigten, at man fremover ved hjælp af søgningsværktøjet vil kunne se samtlige sager, som de pågældende personer har været involveret i i de relevante politikredse. Rigspolitiet har i juni fremsendt en rundskrivelse til politikredsene med retningslinjer for, hvordan sagerne skal registreres i politiets sagsstyringssystem.

For politiet kan muligheden for at udveksle oplysninger i sager om overgreb mod børn og unge eksempelvis være relevant i situationer, hvor der netop er påbegyndt en strafferetlig efterforskning om overgreb mod et barn eller en ung, men hvor der endnu ikke er klarhed over sagens karakter og udfald. I disse situationer er det afgørende af hensyn til barnet eller den unge, at politiet oplyser den kommunale myndighed om sagen med henblik på at gøre den kommunale myndighed bekendt med, at der kan være et barn eller en ung, som kan have behov for særlig støtte. Det gælder også i sager, hvor der alene er mistanke om, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb. Den tidlige oplysning til den kommunale myndighed kan bidrage til, at denne hurtigere bliver opmærksom på barnet eller den unge og kan vurdere behovet for iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Endvidere kan den kommunale myndighed hurtigere iværksætte undersøgelse af barnets eller den unges forhold i det børnehus, kommunen er tilknyttet, jf. forslaget afsnit 3.3.2, således at barnet eller den unge kan få afdækket sine behov for særlig støtte foranlediget af overgrebet.

Muligheden for at udveksle oplysninger kan endvidere være relevant for, at politiet og den kommunale

myndighed kan koordinere deres indsatser og oplyse om påtænkte sagsskridt, således at indsatserne kan tilrettelægges hensigtsmæssigt. Dette kan afhjælpe, at den kommunale myndighed fejlagtigt indstiller den sociale del af sagen, fordi politiet indleder en strafferetlig efterforskning. Politiet og den kommunale myndighed har da mulighed for at tilrettelægge, hvorledes den sociale sag kan forløbe sideløbende med politiets efterforskning uden at give komplikationer i forhold til efterforskningen.

De oplysninger, der må udveksles, er oplysninger om rent private forhold om barnet eller den unge, herunder oplysninger om helbredsmæssige forhold og væsentlige sociale problemer. Endvidere kan der udveksles oplysninger om personer, der mistænkes for at have begået overgreb mod barnet eller den unge.

Den kommunale myndighed skal fortsætte den sociale del af sagen uafhængigt af, om politiet vurderer, at der er grundlag for en strafferetlig efterforskning. Det er således fortsat den kommunale myndigheds ansvar at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte, herunder som følge af eventuelle overgreb.

Udveksling af oplysninger mellem myndighederne i sager, som falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde, vil fortsat skulle ske i overensstemmelse med persondatalovens og forvaltningslovens almindelige regler, jf. afsnit 3.2.1.4. og 3.2.1.5. om gældende ret. Såfremt der vurderes at være behov for at undersøge barnets eller den unges forhold på grund af viden eller mistanke om overgreb, skal barnet eller den unge henvises til det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. forslagets afsnit 3.3.2 samt bemærkningerne til forslagets § 1, nr. 7.

Til nr. 5

Efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen gennemføre en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50. Hensigten med dette er at sikre, at barnet eller den unge inddrages tidligere i behandlingen af sin egen sag og inddrages i undersøgelsesfasen. Ændringsforslaget bygger på en forventning om, at barnet eller den unge kan bidrage til belysningen af forholdene og til identifikationen af relevante løsninger. Kravet om en samtale med barnet eller den unge skal herigennem bidrage til at opfylde undersøgelsens formål, herunder at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte samt ressourcer og problemer hos barnet eller den unge, familien og i netværket, jf. servicelovens § 50, stk. 3.

Uanset den foreslåede bestemmelse har barnet eller den unge altid ret til at afslå at deltage i en samtale.

Der er med de gældende regler mulighed for at gennemføre en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse, herunder uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og uden dennes tilstedeværelse. Serviceloven indeholder imidlertid ikke udtrykkeligt krav om en samtale, ligesom der ikke er fastsat regler om gennemførelse af en samtale uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og uden dennes tilstedeværelse.

Forslaget om at skærpe reglerne og stille krav om samtale med barnet eller den unge begrænser således på ingen måde kommunens nugældende muligheder for at inddrage barnet eller den unge.

I forhold til tydeliggørelsen af muligheden for at afholde samtalen med barnet eller den unge uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren bemærkes det, at det overordnede princip om, at den børnefaglige undersøgelse så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren, fortsat vil gælde.

Muligheden for at gennemføre samtalen uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og deltagelse kan for eksempel være relevant i sager, hvor det vurderes, at forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse kan udgøre en barriere for, at barnet eller den unge fyldestgørende kan udtrykke sine synspunk-

ter. Det kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor der retter sig en mistanke mod den ene eller begge af barnets eller den unges forældre eller mod andre nære slægtninge. I sådanne tilfælde kan det af hensyn til barnet eller den unge være hensigtsmæssigt, at forældrene ikke deltager i samtalen. I vurderingen lægges afgørende vægt på barnets eller den unges tarv frem for hensynet til forældrene.

Inden en samtale omfattes af den foreslåede bestemmelse skal barnet eller den unge oplyses om retten til at medtage en bisidder, jf. servicelovens § 48 a. Dette gælder særligt, hvis samtalen afholdes uden deltagelse af forældremyndighedsindehaveren. Bisidderen kan eksempelvis være en pædagog, lærer eller en anden person, barnet eller den unge er tryk ved.

Når en samtale gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse skal kommunalbestyrelsen være særligt opmærksom på at afholde samtalen i tryghedsskabende rammer for barnet eller den unge. Det kan være i et børnevenligt indrettet lokale eller et sted uden for forvaltningen, hvor barnet eller den unge føler sig tryk, eksempelvis i barnets dagtilbud eller på barnets eller den unges skole.

I forhold til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan der endvidere være særlige kommunikative vanskeligheder som følge af funktionsnedsættelsen, som der bør tages højde for ved gennemførelse af samtalen.

Når en samtale gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens tilstedeværelse skal kommunalbestyrelsen endvidere være særligt opmærksom på at søge at opretholde en god dialog med barnets eller den unges forældremyndighedsindehaver. Der bør forsøges at opnå forældremyndighedsindehaverens forståelse for, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt, at vedkommende deltager i samtalen. Endvidere bør der efter samtalen være en god dialog med forældremyndighedsindehaveren om samtalsens formål m.v.

Som led i den foreslåede ændring gives mulighed for at undlade samtalen, i det omfang barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod en gennemførelse af samtalen. Sidstnævnte kan for eksempel være tilfældet, hvis samtalen stiller barnet i en urimelig presset situation.

Det bemærkes, at de foreslåede undtagelsesmuligheder svarer til undtagelsesmulighederne i servicelovens § 48, stk. 2, om samtale med barnet eller den unge forud for afgørelser om særlig støtte til børn og unge.

Hvis samtalen ikke kan gennemføres enten på grund af barnets eller den unges modenhed, sagens karakter, eller fordi barnet eller den unge ikke ønsker at deltage i en samtale, skal oplysninger om barnets eller den unges synspunkt søges tilvejebragt på anden vis.

Til nr. 6

Forslaget er en redaktionel ændring som konsekvens af § 1, nr. 5, hvor der indsættes et nyt stk. 3 i § 50 om en børnefaglig undersøgelse.

Til nr. 7

De foreslåede bestemmelser i §§ 50 a, 50 b og 50 c vedrører børnehuse til undersøgelse af børn og unge, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom.

Det foreslås i § 50 a, stk. 1, at kommunalbestyrelserne i en region skal oprette et børnehus. Dette indebærer, at kommunalbestyrelserne indbyrdes skal aftale, hvilken kommune der skal oprette og derefter drive børnehuset.

Det kan i den forbindelse blandt andet aftales, hvordan samarbejdet i børnehuset skal organiseres, og hvordan børnehuset skal samarbejde med de involverede kommuner og de involverede samarbejds-

partnere, navnlig politiet og sundhedsvæsenet i regionen. Disse samarbejdspartnere bør inddrages ved udarbejdelsen af aftalerne om børnehuset.

Såfremt geografiske forhold m.v. tilsiger det, kan der til et børnehus tilknyttes en eller flere matrikler. Der er taget afsæt i, at der etableres 1 børnehushovedmatrikel og 1 tilhørende matrikel, der betjenes af hovedmatriklens personale, svarende til i alt 10 matrikler på landsplan. Oprettelse af de tilhørende matrikler er hensigtsmæssigt i forhold til at sikre let tilgængelighed over for børnene og de unge og deres familier.

Den foreslåede bestemmelse i § 50 b, indebærer, at kommunalbestyrelsen skal foretage en undersøgelse af barnets eller den unges forhold ved benyttelse af det børnehus, som kommunen er tilknyttet, med henblik på afklaring af barnets eller den unges behov for særlig støtte. Undersøgelsen foretages som del af den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50.

Målgruppen for børnehuse er børn og unge til og med 17 år, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom, samt deres nærmeste omsorgspersoner. I børnehuse håndteres som udgangspunkt sager, hvor overgrebet har en sådan karakter, at der er behov for et samarbejde mellem kommune, politi og sundhedsvæsen. Det vil som udgangspunkt være sager, hvor der er mistanke om strafbare forhold, og hvor der derfor er behov for en tværsektoriel indsats i sagen. Det beror på en konkret vurdering, hvorvidt der i tilfælde af overgreb på et barn eller en ung eller mistanke herom skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse efter lovens § 50. Hvis det er kommunalbestyrelsens vurdering, at der skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse, skal kommunalbestyrelsen i disse tilfælde benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a. Eksempelvis vil sager om vold i nattelivet mellem to jævnaldrende således som udgangspunkt ikke være omfattet af målgruppen for anvendelse af børnehuset. Det er underordnet, om overgrebet mod barnet netop er sket, eller om overgrebet er begået tilbage i tiden.

Når kommunalbestyrelsen vurderer, at der er behov for at benytte et børnehus til undersøgelse af barnets eller den unges forhold, bør kommunalbestyrelsen forinden kontakte børnehuset med henblik på at advisere om den forestående sag samt modtage rådgivning og vejledning i forhold til den indledningsvis håndtering af sagen ud fra det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens konkrete situation. Vejledningen kan eksempelvis omhandle spørgsmål i forhold til, om forældrene bør følge med barnet eller den unge i børnehuset, og om barnet eller den unge har behov for akutte foranstaltninger efter servicelovens bestemmelser. Det gælder særligt i tilfælde, hvor overgrebet er begået af forældre eller en omsorgsperson, hvor det kan være nødvendigt at foretage en akut anbringelse af barnet eller den unge.

I de tilfælde, hvor der er tvivl om, hvorvidt det i en konkret sag er relevant at lade barnet eller den unge blive undersøgt i børnehuset, eksempelvis fordi der er tale om en yderst vag mistanke, kan kommunalbestyrelsen kontakte børnehuset med henblik på at vurdere sagen sammen med børnehusets faste personale og modtage rådgivning og vejledning fra personalet i forhold til, om barnet eller den unge bør undersøges i børnehuset.

I børnehuset foretages de nødvendige udredninger og undersøgelser af barnets eller den unges forhold med henblik på at afdække barnets eller den unges behov for foranstaltninger efter serviceloven. Da undersøgelser m.v. i børnehuset alene fokuserer på de forhold hos barnet eller den unge, der er relateret til overgrebet eller mistanken om overgrebet, er det fortsat påkrævet at foretage en samlet børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Den børnefaglige undersøgelse gennemføres da i sammenhæng med forløbet i børnehuset. Oplysninger om barnets eller den unges forhold, der fremkommer under undersøgelser i børnehuset, inddrages i den samlede vurdering af barnets eller den unges behov for særlig støtte.

Undersøgelsen i børnehuset er et led i den samlede børnefaglige undersøgelse af barnet eller den unge

efter servicelovens § 50, hvilket forudsætter, at der forinden er truffet afgørelse om gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Reglerne om gennemførelse af børnefaglige undersøgelser efter servicelovens § 50 finder således også anvendelse på undersøgelser, der af de sociale myndigheder foretages i et børnehus.

I sager, hvor børnehuset benyttes til undersøgelse af barnets eller den unges forhold, gælder fortsat, at de lovpligtige sagsskridt efter serviceloven, herunder udarbejdelse af børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, udarbejdelse af handleplan for indsatsen efter servicelovens § 140 m.v.

Der vil være tilfælde, hvor et barn eller en ung undersøges i et børnehus på baggrund af en mistanke, og hvor mistanken aldrig bliver be- eller afkræftet, og hvor politiet eksempelvis lukker straffesagen. I disse tilfælde kan barnet eller den unge fortsat have behov for særlig støtte efter servicelovens regler, og det er derfor vigtigt, at den børnefaglige undersøgelse af barnets eller den unges forhold fortsættes, så der kan træffes de fornødne afgørelser om behovet for støtteforanstaltninger over for barnet eller den unge.

Der kan endvidere være tilfælde, hvor viden eller mistanke om overgreb mod et barn eller en ung først fremkommer nogen tid efter, at der er truffet afgørelse om foranstaltning. Det gælder eksempelvis i situationer, hvor barnet eller den unge er blevet anbragt og først efterfølgende beretter om overgreb. I disse tilfælde skal barnet eller den unge ligeledes henvises til en indsats i et børnehus. I sådanne sager vil der allerede foreligge en børnefaglig undersøgelse efter § 50 samt handleplan efter § 140. Imidlertid vil viden eller mistanke om overgreb udgøre nye oplysninger i sagen, hvorfor der skal foretages en revidering af den børnefaglige undersøgelse samt handleplan sideløbende med indsatsen i børnehuset med henblik på at revurdere barnets samlede behov for foranstaltninger. Se også forslagets afsnit 3.2.3. om styrket opfølgning på underretninger.

Indsatsen i børnehuset er tilendebragt, når de involverede myndigheder har foretaget de nødvendige undersøgelser m.v. samt når barnets eller den unges behov for støtte foranlediget af overgrebet er afdækket. Den nødvendige støtte til barnet eller den unge gives efter servicelovens bestemmelser herom. Det er barnets eller den unges handlekommune, der har kompetence til at træffe afgørelse om foranstaltninger på baggrund af de undersøgelser af barnets eller den unges forhold, der er foretaget i børnehuset. Kommunalbestyrelsen i barnets handlekommune bevarer således myndighedsansvaret i forhold til barnet eller den unge under hele forløbet i børnehuset.

En myndighedssagsbehandler fra barnets eller den unges handlekommune skal følge barnet eller den unge i børnehuset og deltage i forløbet heri. I løsningen af den konkrete sag indgår sagsbehandleren i praksis som en del af børnehusteamet. Ved gennemførelse af undersøgelser og udredninger, som ikke henhører under andre myndigheder, har sagsbehandleren fortsat ansvar for at foretage de nødvendige vurderinger og beslutninger under vejledning, rådgivning og bistand fra personalet i børnehuset. Myndighedssagsbehandleren kan vælge at lade sig bistå af børnehusets personale i gennemførelsen af konkrete sagsskridt. Det kan eksempelvis være hensigtsmæssigt i forhold til gennemførelse af samtaler med barnet eller den unge, hvis sagsbehandleren finder det vanskeligt at tale med barnet eller den unge om selve overgrebet eller forhold der relaterer sig hertil. Myndighedssagsbehandleren bevarer dog sit myndighedsansvar og skal derfor altid forestå de konkrete sagsskridt, således at sagsbehandleren efterfølgende selvstændigt kan vurdere barnets eller den unges behov for støtte.

Social- og integrationsministeren kan efter den foreslåede bestemmelse i § 50 a, stk. 2, fastsætte nærmere regler for indretning, drift, finansiering og opgaver m.v. for børnehusene. Denne hjemmel vil blandt andet blive benyttet til at fastsætte, at finansieringen af børnehusene skal ske primært ved objektivt finansiering suppleret med betaling efter forbrug per udredningsforløb. Den objektive finansiering indebærer, at hver enkelt kommune betaler et fast beløb til ordningen fastsat på baggrund af objektive kriterier. Kombina-

tionen af objektiv finansiering og betaling efter forbrug sikrer både stabil drift af en ordning, hvor efterspørgslen kan variere, og at den enkelte kommune fortsat har incitament til forebyggelsesaktiviteter på området.

Det bemærkes, at aktiviteterne i et børnehus ikke er en foranstaltning i servicelovens forstand, i modsætning til eksempelvis foranstaltninger efter servicelovens § 52. Servicelovens § 174 om takster for anvendelsen af kommunale tilbud finder således ikke anvendelse.

Der forventes formuleret en bekendtgørelse for børnehuse, hvorefter der stilles krav til at børnehuse skal være børnevenligt indrettet og indrettet til formålet, indgå faste samarbejdsaftaler med de involverede kommuner, politikredse og hospitaler samt et retsmedicinsk institut samt højt specialiserede sygehusafdelinger, som i dag er beliggende på hhv. Århus Universitetshospital i Skejby, Rigshospitalet og Odense Universitetshospital, jf. Sundhedsstyrelsens specialeplanlægning, m.v.

Bestemmelsen i den foreslåede § 50 c indeholder hjemmel til, at myndigheder, der inddrages under behandlingen af sag, hvor et børnehus benyttes, kan udveksle oplysninger i den konkrete sag.

Bestemmelsen omfatter fagpersoner og myndigheder, der er involveret i en sag, hvor et børnehus benyttes, herunder den kommunale myndighedssagsbehandler fra barnets eller den unges handlekommune, politiet og sundhedsmyndigheder i form af lægefagligt personale, sygeplejersker m.v. Endvidere omfatter bestemmelsen det faste personale i børnehuset.

Oplysningerne i en konkret sag kan udveksles op til, at et barn eller en ung undersøges i børnehuset, under forløbet i børnehuset og efter forløbet i børnehuset, når udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Derudover kan der i den konkrete sag foretages udveksling af oplysninger som led i erfaringsudveksling og etablering af fælles vidensgrundlag myndighederne imellem.

De oplysninger, der efter bestemmelsen må udveksles, omfatter oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, herunder oplysninger om helbredsmæssige forhold og væsentlige sociale problemer. Derudover kan der ske udveksling af oplysninger om barnets eller den unges tilstand som eksempelvis barnets eller den unges fortælling om hændelsesforløb, psykiske traumer, fysiske skader m.v. Endvidere kan der ske udveksling af oplysninger i forhold til, hvilke undersøgelser og sagsskridt, de involverede myndigheder og fagpersoner vurderer, er nødvendige i den konkrete sag, således at myndighedernes indsatser kan koordineres, og der kan samarbejdes om indsatsen over for barnet eller den unge.

Oplysninger, det kan være relevant at udveksle, kan eksempelvis være oplysninger fra videoafhøring af barnet eller den unge. Her kan der være behov for, at politiet videregiver barnets eller den unges oplevelse af hændelsesforløbet til eksempelvis børnehusets faste personale, der yder krisestøtte og psykologbehandling til barnet eller den unge. Der kan ligeledes være behov for, at oplysninger om resultater af undersøgelser og behandlinger foretaget i sundhedsvæsenet videregives til de øvrige involverede fagpersoner. Derudover kan børnehusets faste personale i forbindelse med, at der ydes krisestøtte og psykologbehandling til barnet eller den unge få beretninger fra barnet eller den unge, indsigt i traumer m.v., som er relevante at videregive til øvrige fagpersoner, der er involveret i sagen.

Muligheden for at udveksle oplysninger kan benyttes af hensyn til barnet eller den unge med henblik på at beskytte barnet eller den unge og yde en skånsom indsats, der belaster barnet eller den unge mindst muligt. Det er herunder vigtigt, at barnet eller den unge skånes fra gentagne gange at skulle videregive de relevante oplysninger.

Muligheden kan endvidere benyttes af hensyn til fyldestgørende at afdække barnets eller den unges situation og behov med henblik på at kunne yde barnet eller den unge en hjælp og støtte, der imødekommer barnets eller den unges behov. Hjemlen kan således benyttes til, at fagpersoner og myndigheder, der er involveret i en konkret sag i et børnehus, kan opbygge et fælles vidensgrundlag i sagen, og dermed kan samarbejde og koordinere sine indsatser hensigtsmæssigt med henblik på, at barnet eller den unge kan få afdækket sine behov og modtage en højt kvalificeret og helhedsorienteret indsats og støtte.

Bestemmelsen i den foreslåede § 50 c giver børnehuset og de involverede myndigheder mulighed for at udveksle private oplysninger også i de tilfælde, hvor det ikke vurderes muligt eller hensigtsmæssigt at opnå samtykke fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år.

Det er forudsat, at udveksling af oplysninger mellem myndigheder i sager om overgreb mod børn, som ikke behandles i et børnehus, fortsat vil skulle ske i overensstemmelse med persondatalovens og forvaltningslovens almindelige regler, jf. forslagets afsnit 3.2.1.4. og 3.2.1.5. ovenfor om gældende ret.

Driftskommunen for børnehuset samt de myndigheder, der inddrages i en sag i et børnehus, er hver især dataansvarlige. Dette indebærer, at parterne skal sikre, at behandlingen af personoplysninger i børnehusene skal tilrettelægges på en sådan måde, at det er muligt for den enkelte dataansvarlige at efterleve reglerne i persondatalovens § 41, stk. 3, samt reglerne i Bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles af den offentlige forvaltning med senere ændring.

Til nr. 8 og 9

Det foreslås, at der indsættes et nyt stk. 2 i servicelovens § 51, hvorefter børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, kan beslutte at gennemføre en børnefaglig undersøgelse efter § 50 ved benyttelse af det børnehus, kommunen er tilknyttet, når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling.

Bestemmelsen foreslås med henblik på de situationer, hvor forældremyndighedsindehaveren modsætter sig at lade barnet eller den unge medtage i et børnehus til undersøgelse af barnets eller den unge på baggrund af viden eller mistanke om, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb. Dette kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor der er viden eller mistanke om, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb fra forældremyndighedsindehaverens side.

Servicelovens § 51 er blandt andet omfattet af servicelovens bestemmelse om fuldbyrdelse af afgørelser og adgang til hjemmet, jf. servicelovens § 64. Herefter har kommunen adgang til forældremyndighedsindehaverens bolig, rum og gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde en afgørelse efter § 51. Med dette forslag gives der således hjemmel til, at kommunen kan hente et barn eller en ung fra forældremyndighedsindehaverens bolig, rum og gemmer og medtage barnet eller den unge til undersøgelse i et børnehus, selvom forældremyndighedsindehaveren modsætter sig dette.

Det skal i den forbindelse understreges, at afgørelser herom alene kan træffes, når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed og udvikling. Dette kriterium forudsætter for det første, at medtagelsen af barnet i børnehuset skal være nødvendigt for at kunne vurdere sagen. Med dette menes der, at det ikke har været muligt for kommunen at tilvejebringe de oplysninger, som ønskes tilvejebragt på anden vis. Kriteriet indebærer for det andet, at kommunalbestyrelsen skal have en begrundet mistanke om, at der er åbenbar risiko for alvorlig skade af en vis karakter på barnet eller den unge, fordi barnet eller den unge er udsat for overgreb.

Kommunalbestyrelsen bør i disse tilfælde endvidere forholde sig til, om det mest hensigtsmæssige i den konkrete sag vil være at træffe afgørelse om akut anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet, såfremt det vurderes, at der er grundlag herfor.

Den foreslåede bestemmelse i § 51, stk. 2, foreslås endvidere indskrevet i servicelovens gældende § 51, stk. 2, som herefter bliver til stk. 3, således at en afgørelse efter den foreslåede § 51, stk. 2, kan træffes foreløbigt efter reglerne i servicelovens § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

Til nr. 10

Bestemmelsen omhandler servicelovens § 57 c, stk. 3, om kriminalitetstruede børn og unge. Efter denne bestemmelse skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med løsladelse give unge under 18 år, der har afsonet frihedsstraf, været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat, et tilbud om udslusning. Det fremgår af bestemmelsen, at tilbuddet som minimum skal have et omfang svarende til en kontaktperson efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7. Da tilbud om kontaktperson ikke reguleres i § 52, stk. 3, nr. 7, men i § 52, stk. 3, nr. 6, korrigeres henvisningen ved forslaget.

Til nr. 11

Det foreslås at konsekvensændre ordlyden af bestemmelsen i § 58, stk. 1, nr. 2, om, hvornår anbringelse uden for hjemmet uden samtykke kan ske, som følge af den foreslåede ændring af servicelovens § 153, stk. 1, jf. forslagens § 1, nr. 19. Den foreslåede formulering ”overgreb, som et barn eller en ung har været udsat for” omfatter præcis de samme tilfælde som den nugældende formulering ”vold og andre alvorlige overgreb”, og dækker således både over voldelige samt seksuelle overgreb m.v. Der er således ikke tale om en indholdsmæssig ændring af bestemmelsen, og den gældende retstilstand er således uændret.

Til nr. 12

Bestemmelsen i servicelovens § 59 omhandler kravene for, hvad en indstilling om anbringelse uden for hjemmet skal omfatte. Af § 59, nr. 1, fremgår, at indstilling skal omfatte den børnefaglige undersøgelse, jf. § 50, herunder beskrivelsen af, at betingelserne i § 58 anses for opfyldt, og af de ressourcer hos, barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen, jf. § 50, stk. 5. Da dette forslags § 1, nr. 5 indebærer en indsættelse af et nyt stk. 3 i servicelovens § 50 konsekvensrettes henvisningen i § 59, således at henvisningen til § 50, stk. 5, ændres til § 50, stk. 6.

Til nr. 13

Den foreslåede nye bestemmelse i § 68 c er en tydeliggørelse af, at anbringelse med henblik på adoption så vidt muligt skal ske til en plejefamilie, som er indstillet på en adoption af barnet eller den unge, således at barnet eller den unge undgår et skift af sine primære omsorgspersoner.

Bestemmelsen omfatter ikke de tilfælde, hvor der er rejst spørgsmål om frivillig national bortadoption efter kapitel 8 i bekendtgørelse om adoption (bekendtgørelsen nr. 662 af 25. juni 2012), med mindre statsforvaltningen eller Adoptionsnævnet anmoder kommunalbestyrelsen om at placere barnet med henblik på adoption efter bestemmelsen.

Plejefamilier til den anbringelsesform kan rekrutteres ved, at kommunalbestyrelsen retter henvendelse til Adoptionsnævnet, som da kan undersøge, om der findes godkendte adoptivfamilier, som i godkendelsesforløbet har tilkendegivet, at de vil være indstillet på at modtage et barn eller ung i pleje med henblik på adoption. Hvis dette er tilfældet, foretager Adoptionsnævnet en matchning mellem barnet eller den unge og adoptanten og vurderer herunder, om adoptanten skønnes egnet til at varetage barnets eller den unges behov og håndtere den vanskelige situation, som det kan være at have et barn eller ung i pleje med

henblik på adoption. Kommunalbestyrelsen skal i samme forbindelse vurdere familiens egnethed som plejefamilie, og familien skal godkendes til plejefamilie efter servicelovens bestemmelser herom.

Plejefamilier til den anbringelsesform kan endvidere rekrutteres ved, at en familie, som er godkendt til plejefamilie efter servicelovens bestemmelser herom, efterfølgende søger om godkendelse til adoptant. Det er centralt, at plejefamilierne oplyses grundigt om den særlige situation, plejefamilien vil befinde sig i i den tid, hvor familien har barnet eller den unge boende, og hvor det er uafklaret, om adoptionen realiseres. Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om plejefamilien skønnes i stand til at håndtere de vanskeligheder, der kan være forbundet med at have et barn eller ung i pleje med henblik på adoption. En ansøgning om godkendelse som adoptant sker efter reglerne i adoptionsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 662 af 25. juni 2012. Afgørelsen om godkendelse, jf. adoptionslovens § 4 a, stk. 1, træffes af adoptionssamrådet ved statsforvaltningen. En plejefamilieanbringelse med henblik på adoption er ikke en afgørelse om adoption, eller en tilkendegivelse af, at plejefamilien, såfremt denne endnu ikke er godkendt til adoptant, vil kunne blive godkendt til adoptant af adoptionsmyndighederne.

Der kan være tilfælde, hvor barnet er anbragt, og hvor det med tiden viser sig, at der er grundlag for at bortadoptere barnet. I disse tilfælde er det muligt at påbegynde en sag om adoption. Adoptionen kan gennemføres uden de biologiske forældres samtykke, såfremt sagen lever op til kravene herfor beskrevet under forslaget afsnit 3.5. Muligheden for at gennemføre en adoption uden samtykke af børn og unge, som har været anbragt uden for hjemmet i mindst tre år, jf. adoptionslovens § 9, stk. 4, er ikke betinget af, at det kan ske til den plejefamilie, hvor barnet eller den unge aktuelt er anbragt. Der vil være børn og unge, som er anbragt på et opholdssted eller en institution samt børn og unge anbragt hos plejefamilier, der ikke ønsker at adoptere barnet eller den unge, eller hvor det ikke vil være til gavn for barnet eller den unge, at plejeforældrene adopterer. I disse tilfælde kan barnet eller den unge adopteres af personer, der er godkendt efter de almindelige regler om godkendelse som adoptanter.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 68 c, stk. 2, har plejefamilier, der har et barn eller en ung anbragt med henblik på adoption, ret til faglig støtte målrettet situationen før adoptionen. Den faglige støtte skal navnlig forberede plejefamilien på den fremtidige adoption og støtte plejefamilien i at håndtere den uvished, der er omkring, hvorvidt den konkrete adoption realiseres. Den faglige støtte kan eksempelvis bestå af kurser eller undervisning.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen kontakter Ankestyrelsens Familieretsafdeling, som blandt andet udbyder adoptionsforberedende kurser til kommende adoptanter med henblik på at lade Familieretsafdelingens undervisere eller øvrige rådgivere forestå den faglige støtte til plejefamilien. Derved sikres det, at den faglige støtte ydes af undervisere og rådgivere med psykologfaglig baggrund og specifik viden og indsigt i forskellige adoptionsforhold.

Den faglige støtte kan iværksættes ved påbegyndelse af en sag om adoption og frem til, at der er truffet endelig afgørelse, så længe støtten vurderes nødvendig. Støtten skal tilbydes alle plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn, uafhængigt af om adoptionen forventes gennemført med eller uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

Til nr. 14

Det foreslås, at hensynet til beskyttelsen af anbragte børn og unge mod overgreb under samvær med forældre og netværk, tydeliggøres i servicelovens § 71 om samvær og kontakt. Forslaget ændrer ikke på, at hovedreglen er, at barnet eller den unge har behov for en god kontakt til forældre og andre personer i barnets eller den unges netværk. Forslaget understreger, at kommunen i forbindelse med samvær skal have et særligt fokus på at beskytte barnet eller den unge mod nye overgreb i de sager, hvor der er viden eller formodning om overgreb.

En formodning om overgreb mod barnet eller den unge begået af forældrene eller netværket kan eksempelvis opstå i forbindelse med underretninger fra personer omkring barnet, den unge, familien, en børnesamtale eller gennem oplysninger fra politiet. Det er ikke en forudsætning, at der er rejst eller kan rejses sigtelse mod den person, formodningen er rettet mod. Kommunen skal i den forbindelse være opmærksom på, at børn eller unge, der er udsat for overgreb, ofte ikke selv fortæller direkte om det, mens overgrebene står på. Kommunen skal derfor videre være opmærksom på, at der både kan være tale om sager, hvor barnet eller den unge er anbragt på grund af overgreb, men også sager, hvor det anbragte barn eller den unge først senere fortæller om overgreb.

Inden der træffes afgørelse i sager efter § 71, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at sikre, at der skal afholdes en samtale med barnet eller den unge, jf. § 48. Herved kan barnets eller den unges holdning til en afgørelse om samvær tilvejebringes. Kommunen må i den forbindelse være særlig opmærksom på, at barnet eller den unge kan have svært ved at formulere, at det er utrygt eller angstvækkende at have samvær med en bestemt person.

I forbindelse med en vurdering af eksempelvis samvær i hjemmet, kan der desuden være behov for at være opmærksom på, at overgrebet eller formodningen om overgreb, kan være knyttet til en person, der færdes ofte i hjemmet frem for en af forældrene. I en sådan situation kan der være behov for at træffe afgørelse om udøvelsen af samværet, jf. § 71, stk. 2, eller om overvåget samvær, jf. den foreslåede § 71, stk. 4, hvis det vurderes nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af barnet eller den unge mod nye overgreb.

Til nr. 15 og 16

Forslagene er redaktionelle ændringer som konsekvens af § 1, nr. 17, hvor der indsættes et nyt stk. 4 i § 71 om afbrydelse af samvær og kontakt til barnet eller den unge samt forslagets § 1, nr. 8, hvor benyttelse af børnehus skrives ind i § 51.

Til nr. 17

Det foreslås, at den generelle bestemmelse i § 71, stk. 3, om afbrydelse af forbindelsen eller fastsættelse af samvær under overvågning suppleres med en ny bestemmelse om afbrydelse af samvær eller fastsættelse af overvåget samvær i overgrebssager. Denne bestemmelse foreslås indsat i serviceloven som § 71, stk. 4.

Den foreslåede bestemmelse i § 71, stk. 4, indebærer, at børn og unge-udvalget får pligt til at træffe afgørelse om overvåget samvær eller afbrydelse af forbindelsen, når der er viden eller formodning om, at den person, der ønsker samvær med barnet eller den unge, har begået overgreb mod et barn eller en ung. Afgørelse om overvåget samvær indebærer, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen. Afbrydelse af forbindelsen indebærer afbrydelse af samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse m.v.. Bestemmelsen skal beskytte anbragte børn og unge mod at opleve overgreb, når de har samvær med forældre og netværk.

En formodning om overgreb mod barnet eller den unge begået af forældrene eller netværket kan eksempelvis opstå i forbindelse med underretninger fra personer omkring barnet, den unge, familien, en børnesamtale eller gennem oplysninger fra politiet. Det er ikke en forudsætning, at der er rejst eller kan rejses sigtelse mod den person, formodningen er rettet mod. Kommunen skal i den forbindelse være opmærksom på, at børn eller unge, der er udsat for overgreb, ofte ikke selv fortæller direkte om det, mens overgrebene står på. Kommunen skal derfor videre være opmærksom på, at der både kan være tale om sager, hvor barnet eller den unge er anbragt på grund af overgreb, men også sager, hvor det anbragte barn eller den unge først senere fortæller om overgreb.

Bestemmelsen forudsætter, at det med den fornødne sikkerhed godtgøres, at samværspersonen har begået overgreb mod et barn eller en ung, eller at der er en formodning om, at samværspersonen her begået sådanne overgreb. Enkelstående løse røgter vil som udgangspunkt ikke være tilstrækkeligt til at begrunde en afgørelse om afbrydelse af forbindelsen eller overvåget samvær, mens for eksempel udsagn herom fra barnet eller den unge selv, bør tillægges vægt.

Ved overgreb forstås først og fremmest handlinger, der er omfattet af straffelovens bestemmelser om vold og sædelighedsforbrydelser. Bestemmelsen finder dog også anvendelse ved handlinger, der indeholder en dyb krænkelse af offerets personlige integritet, selvom handlingen ikke er strafbar.

Bestemmelsen omfatter ikke kun overgreb mod barnet eller den unge. Den omfatter også overgreb mod andre børn og unge, hvor overgrebet er af en karakter, der sandsynliggør, at barnets eller den unges sundhed og udvikling vil være i fare ved samvær med den pågældende.

I de omhandlede situationer skal børn og unge-udvalget nøje overveje, om samværspersonens kontakt med barnet eller den unge i en periode skal afbrydes, eller om samværet skal foregå under overvågning. I grundlaget for denne afgørelse indgår navnlig resultatet af den børnefaglige undersøgelse, der er foretaget efter servicelovens § 50.

Ved afgørelsen skal udvalget i overensstemmelse med servicelovens § 46, stk. 1, tage udgangspunkt i sikringen af barnets eller den unges bedste og ikke i samværspersonens interesse i at have kontakt med barnet eller den unge. Det vigtigste er hensynet til at beskytte barnet eller den unge mod overgreb. Dernæst skal der tages hensyn til, om kontakten vil være skadelig for barnets eller den unges trivsel og udvikling. Samtidig skal der tages hensyn til barnets eller den unges interesse i ikke at blive konfronteret med en person, der har begået overgreb mod barnet eller den unge selv eller andre børn og unge.

Selvom samværspersonen har begået overgreb som beskrevet ovenfor, kan der forekomme situationer, hvor det må anses for at være til barnets eller den unges bedste, at der er kontakt, dog forudsat at kontakten foregår under overvågning. Eksempelvis kan resultatet af den børnefaglige undersøgelse være, at det vil være i barnets eller den unges interesse at fastholde relationer til samværspersonen, eller barnet eller den unge kan have givet udtryk for et velovervejet ønske om at have kontakt med samværspersonen under kontrollerede forhold. Der kan også lægges vægt på overgrebets karakter og alvorlighed, hvem overgrebet var rettet mod, og hvor længe det er siden, at overgrebet blev begået.

Kun hvis særlige forhold taler imod, at samværet skal foregå overvåget, eller at forbindelsen skal afbrydes, kan børn og unge-udvalget undlade at træffe afgørelse herom. Børn og unge-udvalget har således mulighed for undtagelsesvist og efter en konkret vurdering at bestemme, at der skal være samvær uden overvågning, selvom samværspersoner har begået overgreb. Dette forudsætter, at det skønnes bedst for barnet eller den unge, at der er samvær uden overvågning. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvor overgrebet var rettet mod andre end barnet eller den unge og var af en karakter, der ikke giver anledning til en formodning om, at samværspersonen vil begå overgreb mod barnet eller den unge. Det kan også være tilfældet, hvor overgrebet er begået tilbage i tiden, og samværspersonen har været i behandling og ikke sidenhen har haft en adfærd, der giver anledning til bekymring.

En afgørelse om at afbryde samværspersonens kontakt med barnet eller den unge eller om, at samvær skal foregå under overvågning, træffes for en bestemt periode. Der vil senere kunne træffes en tilsvarende afgørelse for en ny periode. En afgørelse om afbrydelse af forbindelsen er ikke til hinder for, at der senere fastsættes samvær under overvågning efterfulgt på et senere tidspunkt af samvær uden overvågning.

Bestemmelsen giver således blandt andet mulighed for at afbryde kontakten i en periode eller træffe afgørelse om overvåget samvær, mens det afdækkes, om der er grundlag for en formodning om overgreb.

Endelig bemærkes, at afgørelser efter § 71, stk. 4, i hastesager kan træffes foreløbigt af formanden eller næstformanden for børn og unge-udvalget, hvis det af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget.

Udover den foreslåede nyaffattelse af § 71, stk. 4 og 5, samt de redaktionelle ændringer i bestemmelsen som følge heraf, forbliver bestemmelsen i § 71 uændret.

Til nr. 18

Forslaget er en redaktionel ændring som konsekvens af § 1, nr. 17, hvor der indsættes et nyt stk. 4 i § 71 om afbrydelse af samvær og kontakt til barnet eller den unge.

Til nr. 19

Efter dette forslags § 1, nr. 17, forpligtes børn og unge-udvalget til for en bestemt periode at træffe afgørelse om overvåget samvær eller afbrydelse af forbindelsen ved viden eller mistanke om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb. Bestemmelsen herom foreslås indsat i servicelovens § 72, stk. 1, nr. 8, samt stk. 3, således at afgørelser om afbrydelse af forbindelsen eller overvåget samvær på baggrund af viden eller mistanke om, at samværspersonen har begået overgreb mod et barn eller en ung, omfattes af retten til gratis advokatbistand.

Bestemmelsen foreslås endvidere indsat i § 74, stk. 1, nr. 8, omhandlende at børn og unge-udvalget træffer afgørelse om afbrydelse af forbindelse m.v. i et møde. Bestemmelsen foreslås også indsat i § 74, stk. 3 omhandlende, at den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, skal have lejlighed til at udtale sig til børn og unge-udvalget, inden der træffes afgørelse samt i § 74, stk. 4, omhandlende at mindst 4 af børn og unge udvalgets 5 medlemmer skal stemme for afgørelsen ved vedtagelse af en afgørelse.

Efter bestemmelsen i § 75 kan formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og unge-udvalget træffe foreløbige afgørelser efter blandt andet § 71, stk. 3 og 4. § 71, stk. 3 og 4, omhandler afgørelser om overvåget samvær samt om afbrydelse af forbindelsen. Efter dette forslags § 1, nr. 17, forpligtes børn og unge-udvalget til for en bestemt periode at træffe afgørelse om overvåget samvær eller afbrydelse af forbindelsen ved viden eller mistanke om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb. Bestemmelsen herom foreslås indsat i § 75, stk. 1, således at børn og unge-udvalgets formand eller næstformand også kan træffes foreløbige afgørelser i disse situationer.

Bestemmelsen i § 168 omhandler klage til Ankestyrelsen af børn og unge-udvalgets afgørelser. Af bestemmelsens stk. 2 fremgår, at afgørelser efter § 71, stk. 3 og 4, der angår den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, kan indbringes for Ankestyrelsen. § 71, stk. 3 og 4 omhandler afgørelser om afbrydelse af forbindelsen samt overvåget samvær. Efter den foreslåede § 1, nr. 17, forpligtes børn og unge-udvalget til for en bestemt periode at træffe afgørelse om overvåget samvær eller afbrydelse af forbindelsen ved viden eller mistanke om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb. Bestemmelsen herom foreslås indsat i § 168, stk. 2, således at afgørelser efter den foreslåede § 71, stk. 4, jf. forslagets § 1, nr. 17, der angår den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, tillige af denne kan indbringes for Ankestyrelsen.

Til nr. 20

Det foreslås, at underretningspligten efter servicelovens § 153, stk. 1, udvides til også at omfatte tilfælde, hvor et barn eller en ung undlader at opfylde undervisningspligten eller har et ulovligt skolefravær, som kan give anledning til at antage, at barnet eller den unge kan have behov for særlig støtte. Forslaget har til

hensigt at skærpe opmærksomheden på de tilfælde, hvor et bekymrende ulovligt skolefravær kan skyldes bagvedliggende sociale problemer.

Den foreslåede § 153, stk. 1, nr. 3, er møntet på de tilfælde, hvor det må antages, at et bekymrende ulovligt skolefravær kan indikere, at der er vanskeligheder i barnets eller den unges forhold, som servicelovens regler om støtte til udsatte børn og unge og deres familier tager sigte på at løse.

Ulovligt skolefravær betegner de tilfælde, hvor eleven har mange forsømmelser af kortere eller længere varighed eller meget lange fraværsperioder, som ikke skyldes for eksempel sygdom eller ekstraordinær frihed med skolelederens tilladelse. Ulovligt skolefravær kan også omfatte tilfælde, hvor eleven har meget lange fraværsperioder i forbindelse med for eksempel udlandsophold, herunder selvbestaltet feriefravær. Langvarigt ulovligt skolefravær kan således være et tegn på, at barnet eller den unge står over for mere komplekse sociale udfordringer, eksempelvis hvis familien er præget af psykisk sygdom, misbrug eller andre problemer, som kan forårsage, at elevens sundhed og udvikling er i fare og som betyder, at barnet eller den unge har behov for støtte efter servicelovens regler.

Der kan imidlertid også forekomme tilfælde, hvor der vil være grund til at underrette kommunalbestyrelsen, selvom elevens fravær ikke af skolen er kategoriseret som ulovligt fravær, men hvor fraværet er kategoriseret som fravær på grund af elevens sygdom eller lignende. Det drejer sig om tilfælde, hvor der er grundlag for at antage, at elevens sygdom eller lignende skyldes vanskeligheder i barnets eller den unges forhold, som servicelovens regler om støtte til udsatte børn og unge og deres familier tager sigte på at løse. Det drejer sig derimod ikke om kortere eller længere perioder med sygdom, hvor det er utvivlsomt, at barnets sygdom ikke skyldes sådanne forhold.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke retter sig mod problemstillinger, der normalt kan løses i det almindelige skole/hjem-samarbejde eller ved andre initiativer og tiltag fra skolens side som f.eks. problemer med større elevers skolefravær på grund af skoletræthed.

Den endelige vurdering af, hvorvidt ulovligt skolefravær er af en karakter og af et omfang, der betyder, at der skal foretages en underretning, vil komme an på et konkret skøn. Det understreges i den forbindelse, at den, der underretter, ikke skal foretage en vurdering af, om barnet eller den unge vil kunne opnå særlig støtte, da denne vurdering alene er kommunalbestyrelsens ansvar.

Underretningspligten gælder uanset at den, der underretter, har mulighed for fortsat at benytte den bistand, som findes inden for skolens regi, herunder eksempelvis støtte i regi af pædagogisk-psykologisk rådgivning eller specialundervisning. Skolen skal således fortsat varetage dialog med barnets eller den unges forældre, jf. reglerne herom i bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen, lov nr. 360 af 19. maj 2004, eller for eksempel tilbyde specialundervisning, uanset at kommunen er underrettet om barnets eller den unges eventuelle behov for særlig støtte. Det bemærkes, at det i den forbindelse vil være hensigtsmæssigt at samarbejde om og koordinere eventuelle samtidige tiltag.

Foruden forslagets præcisering med hensyn til ulovligt skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, foretages samtidig en mindre lovteknisk korrektion af § 153, stk. 1, med henblik på at sikre klarhed i forhold til bestemmelsens samlede betydning. Dette omhandler, at henvisningerne til kapitel 11 i den gældende § 153, stk. 1, nr. 1 og 2, fjernes samt at formuleringen ”at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold og andre overgreb” i den gældende § 153, stk. 1, nr. 4, afkortes til ”at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb”. Der er hermed ikke tale om en indholdsmæssig ændring af bestemmelsen, og den gældende retstilstand herfor er således uændret.

Til nr. 21

Det foreslås, at bestemmelsen i § 153, stk. 3, ophæves som konsekvens af indførelsen af § 155 b, stk. 2. Bestemmelsen i § 155 b, stk. 2, fastsætter regler for orientering af den person, der har underrettet efter § 153, om, hvorvidt underretningen har givet kommunen anledning til undersøgelser eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører.

Til nr. 22

Med forslaget fastsættes nærmere krav for kommunalbestyrelsens behandling af indkomne underretninger efter loven i en nyaffattelse af § 155. Med bestemmelsens stk. 1 forpligtes kommunalbestyrelsen til at sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af alle indkomne underretninger efter §§ 152- 154 med henblik på at afklare, om det kan antages, at barnet eller den unge trænger til særlig støtte. Bestemmelsen indebærer således, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at organisere behandlingen af indkomne underretninger på en måde, som sikrer, at kommunen følger rettidigt og systematisk op på alle indkomne underretninger.

Bestemmelsen regulerer ikke nærmere, hvordan kommunalbestyrelsen skal udarbejde og gennemføre proceduren for behandling af underretninger. Det vil dog eksempelvis være hensigtsmæssigt, at en underretning bliver behandlet centralt og inden for en nærmere afgrænset tidsperiode, sådan at det sikres, at kommunalbestyrelsen hurtigst muligt får klarhed over, hvorvidt der er tale om et barn eller en ung, som kan have behov for hjælp. Det er således afgørende, at kommunens procedurer for behandling af underretninger så vidt muligt underbygger en hurtig afklaring af, om en given underretning giver anledning til at iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 af barnets eller den unges forhold.

Det kan endvidere være hensigtsmæssigt, at kommunalbestyrelsen sørger for, at behandlingen af underretninger gennemføres systematisk og baseres på et socialfagligt grundlag med henblik på at sikre en fyldestgørende belysning af den pågældende bekymring for barnet eller den unge. Dette kan, foruden indsamling af relevante oplysninger fra det pågældende barn eller den unge og dets familie samt fra relevante fagfolk, også omfatte måden, hvorpå en eventuel overlevering af sagen til anden sagsbehandler foregår, således at det sikres, at alle relevante oplysninger fremgår i sagen og videregives.

Der er med bestemmelsen ikke tale om, at kommunalbestyrelsens behandling af en underretning skal antage samme omfang som en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Kommunalbestyrelsen skal derimod i overensstemmelse med gældende ret vurdere, om der er grundlag for at iværksætte en undersøgelse på baggrund af en vurdering af konkrete relevante forhold, som kan belyse de forhold, underretningen bygger på.

Med forslagets stk. 1, 2. pkt., skal kommunalbestyrelsen foretage en central registrering af alle underretninger. Bestemmelsen indebærer, at underretningerne registreres centralt ved modtagelsen, således at der fremkommer overblik over antallet af modtagne underretninger i kommunen, hvor hurtigt underretningerne herefter behandles m.v. Formålet hermed er at understøtte kommunernes mulighed for at anvende data vedrørende underretningerne i et strategisk øjemed for eksempel som led i den generelle ledelsesinformation og øvrige tilrettelæggelse af kommunens indsats på området. Eksempelvis kan der ved registrering af underretningerne vise sig et behov for en særlig indsats på et konkret område, for eksempel hvis kommunen registrerer en stigning i underretninger vedrørende kriminelle børn og unge eller vedrørende for eksempel små børn af unge mødre. Formålet er endvidere at styrke den kommunale ledelsesinformation blandt andet med henblik på at ansvarliggøre kommunalbestyrelsen politisk, som herved får mulighed for at følge området og iværksætte tiltag, hvis der vurderes behov herfor. Der er med bestemmelsen ikke tale om specifikke krav til kommunalbestyrelsens registrering af underretningerne, og registreringen kan således tilrettelægges i overensstemmelse med kommunens øvrige procedurer på

området, herunder for eksempel i forhold til om kommunen anvender DUBU eller andet tilsvarende it-system.

Dette skal ses i sammenhæng med den kommende underretningsstatistik. I en kommende ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lovbekendtgørelse nr. 656 af 15. juni 2011 med senere ændringer, vil det blive foreslået at forpligte kommunerne til fremover at indberette nøgledata på cpr. niveau om de underretninger, de modtager. På baggrund af disse data oprettes en landsdækkende statistik over underretninger fra fagpersoner og borgere til kommunerne om konkrete børn og unge, som de er bekymrede for. Det primære formål hermed er at kunne følge udviklingen i underretninger og underretningsmønstre på nationalt plan samt sikre, at kommunerne selv får et præcist grundlag for at følge udviklingen.

Efter stk. 2 skal kommunalbestyrelsen inden for 24 timer efter, at en underretning er modtaget, vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, således at der straks skal iværksættes en indsats. Bestemmelsen retter sig mod de tilfælde, hvor kommunen modtager en underretning med en alvorlig bekymring, eksempelvis hvis et barn eller en ung har været udsat for overgreb. Sådanne bekymringer må antages at være af så alvorlig karakter, at barnet eller den unge kan risikere at lide alvorlig skade og have behov for akut hjælp. Forslaget indebærer et krav om, at alle indkomne underretninger skal vurderes hurtigst muligt og senest inden for 24 timer med henblik på at afgøre, om der er behov for akut indsats i forhold til at hjælpe og beskytte barnet eller den unge. Hvis det vurderes, at der ikke er behov for en akut indsats, kan den pågældende underretning overgå til kommunens øvrige sagsgang for indkomne underretninger, jf. bemærkningerne til § 155, stk. 1. Der henvises endvidere til dette forslags § 1, nr. 1, om kommunalbestyrelsens forpligtelse til at udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge.

Kravet om, at alle underretninger skal vurderes, inden der er gået 24 timer, omfatter også weekender og helligdage m.v. Det bemærkes, at fristen gælder fra det tidspunkt, hvor underretningen er modtaget i den del af forvaltningen, som behandler underretninger. Ved underretninger, som indkommer uden for kommunens åbningstid, kan kommunens eksisterende beredskab benyttes. Kommunen kan i den forbindelse eventuelt vælge at oprette en særskilt mailadresse for akutte underretninger, som indgives uden for kommunens åbningstid. Kommunen kan endvidere vælge at oprette en autoreply på indkomne mails m.v., der angiver, hvor man skal henvende sig, hvis man ønsker at indsende en underretning, som kræver en akut indsats, således at kommunen ikke overser underretninger som sendes til mailadresser, som ikke bliver anvendt uden for kommunens åbningstid.

Til nr. 23

Efter den foreslåede nye bestemmelse i § 155 a forpligtes kommunalbestyrelsen efter stk. 1 til at genvurdere en konkret sag, hvis der indkommer underretninger vedrørende et barn eller en ung, hvor overfor kommunalbestyrelsen allerede har iværksat foranstaltninger. Hvis underretningen modtages, mens der pågår en undersøgelse efter § 50, skal den som et led i den almindelige sagsbehandling indgå som en del af undersøgelsen. I disse tilfælde skal der således ikke indgå en genvurdering efter forslaget.

Genvurderingen skal afklare, hvorvidt underretningen giver anledning til at revidere indsatsen. Kommunalbestyrelsen skal som led heri inddrage en anden eller andre personer i den myndighed, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen. Dette har til hensigt at fremme en fælles faglige drøftelse af den konkrete sag, således at det sikres, at den enkelte ansvarlige sagsbehandler får kvalificeret sparring og opbakning, herunder i forhold til at vurdere om den igangværende indsats er tilstrækkelig, eller om underretningen giver anledning til at undersøge andre aspekter af barnets eller den unges forhold og træffe afgørelse om ny foranstaltning. For-

målet er at sikre, at en bekymring vedrørende et udsat barn eller en ung ikke overses i de tilfælde, hvor der er igangsat støtte, men hvor der fortsat kan være grund til bekymring for et konkret barns eller en ungs trivsel på trods af, at kommunalbestyrelsen har iværksat foranstaltninger overfor barnet eller den unge.

Kommunalbestyrelsen vælger selv, hvilken person i forvaltningen der skal inddrages i drøftelsen, herunder om drøftelsen for eksempel skal foregå i et fagligt team eller med en kollega eller en faglig leder. Det er dog afgørende, at den ansvarlige sagsbehandler sikres mulighed for at få kvalificeret sparring, således at der er mindre risiko for, at sagens forskellige aspekter overses eller fejltolkes.

Som udgangspunkt bør der ske en genvurdering af en sag første gang, der indkommer en ny underretning på det pågældende barn eller den unge. I tilfælde, hvor der allerede er foretaget en genvurdering af sagen, men hvor dette er sket for tid tilbage, bør sagen genvurderes på ny. Drøftelsens karakter må bero på et konkret skøn og kan være af kortere eller længere varighed. Det bemærkes, at genvurderingen som udgangspunkt må antages at have karakter af et væsentligt sagsskridt, der bør noteres på sagen.

I § 155 a, stk. 2, skærpes kommunalbestyrelsens forpligtelse til at gennemføre en børnesamtale i forbindelse med behandlingen af underretninger. Forslagets formål er at sikre, at kommunerne er opmærksomme på muligheden for at afholde en samtale med barnet eller den unge i forbindelse med vurderingen af en underretning. Kommunen skal således altid som led i sin behandling af en underretning overveje, om det vil være relevant at gennemføre en samtale med barnet eller den unge.

Endvidere skal bestemmelsen sikre, at kommunalbestyrelsen altid gennemfører en børnesamtale i forbindelse med underretninger om overgreb mod et barn eller en ung. Med underretninger om overgreb sigtes på de tilfælde, hvor underretningen omfatter et konkret tilfælde eller en konkret mistanke om overgreb mod et barn eller en ung.

Såfremt underretningen omhandler bekymring for, at en eller begge forældre begår overgreb eller har begået overgreb mod barnet eller den unge, skal samtalen gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og tilstedeværelse. Formålet hermed er blandt andet at sikre, at forældrenes tilstedeværelse ikke udgør en barriere for, at barnet eller den unge uforbeholdent kan tilkendegive sine synspunkter.

Efter § 155 a, stk. 2, 5. pkt., kan kravet om at afholde en børnesamtale undlades, hvis barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter taler imod samtalens gennemførelse. For eksempel er der ikke krav om at gennemføre en børnesamtale, såfremt underretningen i sig selv fører til, at der træffes afgørelse om at igangsætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Endvidere kan en vurdering af barnets eller den unges modenhed lægges til grund for ikke at gennemføre en samtale. Endelig kan det i tilfælde, hvor der åbenlyst er tale om chikane eller grundløse underretninger betyde, at der ikke skal gennemføres en børnesamtale i forbindelse med kommunens behandling af en underretning. Det bemærkes, at undladelsesbestemmelsen efter stk. 2, 5. pkt. afviger fra undladelsesbestemmelsen i servicelovens § 48, stk. 2 om børnesamtaler, da kriterierne for at undlade en samtale efter § 48 skal tale i mod afholdelse af samtalen i afgørende grad.

Såfremt kommunen modtager en underretning om overgreb mod et barn eller en ung sideløbende med, at kommunen er i færd med at vurdere en tidligere underretning om en bekymring for barnet eller den unge, skal den nye underretning indgå i en samlet vurdering af behovet for eventuelt at igangsætte en børnefaglig undersøgelse efter lovens § 50. Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse gennemføre en samtale med barnet eller den unge, således at bekymringen vedrørende et eventuelt overgreb kan belyses. Der henvises til de særlige bemærkninger til forslagets § 1, nr. 5, om børnesamtale ved den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50 samt til bemærkningerne til stk. 1 oven for.

I tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen eventuelt allerede har gennemført en børnesamtale med barnet eller den unge, skal det vurderes, om endnu en samtale vil være til unødigt belastning for barnet eller den unge. Det bemærkes, at der således løbende bør tages højde for, om barnet eller den unge for eksempel kan bidrage til at belyse behovet for en børnefaglig undersøgelse yderligere.

Ved underretninger om overgreb kan det i nogle situationer være hensigtsmæssigt at gennemføre samtalen med barnet eller den unge, inden forældremyndighedsindehaveren er orienteret om underretningen og dermed uden samtykke fra denne eller disse, samt uden at forældremyndighedens indehaver deltager i samtalen. Dette vil for eksempel være relevant i forbindelse med underretninger, der medfører en mistanke om overgreb begået af barnets eller den unges forældre eller andre i den nære familie eller det nære netværk. Gennemførelsen af en samtale med barnet eller den unge uden forældrenes samtykke eller tilstedeværelse bør altid bero på en konkret vurdering af underretningen.

Kommunen bør forud for gennemførelsen af en samtale med barnet eller den unge, herunder særligt hvis samtalen gennemføres uden forældrenes tilstedeværelse, altid vurdere, om det vil være hensigtsmæssigt for samtalens gennemførelse at sørge for, at barnet eller den unge kender til sin ret til at medbringe en bisidder til samtalen, jf. servicelovens § 48 a.

Kommunalbestyrelsen skal være særligt opmærksom på at afholde samtalen i tryghedsskabende rammer for barnet eller den unge. Det kan være i et børnevenligt indrettet lokale eller et sted uden for forvaltningen, hvor barnet eller den unge føler sig tryk, eksempelvis i barnets dagtilbud eller på barnets eller den unges skole.

I forhold til børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan der endvidere være særlige kommunikative vanskeligheder som følge af funktionsnedsættelsen, som der bør tages højde for ved gennemførelse af samtalen.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere være særligt opmærksom på at søge at opretholde en god dialog med barnets eller den unges forældremyndighedsindehaver. Der bør forsøges at opnå forældremyndighedsindehaverens forståelse for, hvorfor det ikke er hensigtsmæssigt, at vedkommende deltager i samtalen. Endvidere bør der efter samtalen være en god dialog med forældremyndighedsindehaveren om samtalens formål m.v.

Efter stk. 1 i den nye foreslåede bestemmelse i § 155 b, skal kommunalbestyrelsen senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 153-154 sende en bekræftelse af modtagelsen. Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende § 155, stk. 1, med visse redaktionelle ændringer, idet den gældende § 155, stk. 1, 2. pkt. vedrørende underretninger om vordende forældres forhold forekommer overflødig, da underretninger vedrørende vordende forældres forhold allerede omfattes af det foreslåede stk. 1 i § 155 b.

Efter stk. 2 i § 155 b videreføres servicelovens § 153, stk. 3, hvorefter kommunalbestyrelsen skal videregive oplysninger til den person, der har foretaget en underretning efter § 153, stk. 1 og 2, 1. pkt., om, hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelser eller foranstaltninger. Med forslaget ændres bestemmelsen dog således, at kommunalbestyrelsen forpligtes til på eget initiativ at videregive de nævnte oplysninger til den person, der har indgivet underretningen. Forslaget har til hensigt at sikre, at den fagperson, der underretter, får viden om, hvorvidt kommunalbestyrelsen har fulgt op på den pågældende bekymring. Dette kan være relevant i forhold til den pågældende fagpersons eventuelle videre arbejde med det pågældende barn eller den unge samt i de tilfælde, hvor fagpersonen overvejer at underrette Ankestyrelsen om sin bekymring vedrørende barnet eller den unge, fordi der fortsat er bekymring for barnet eller den unge.

Kommunalbestyrelsens forpligtelse til på eget initiativ at videregive de nævnte oplysninger til den person,

der underretter efter § 153, reguleres ikke nærmere i forhold til, hvordan og på hvilket tidspunkt, videregivelsen bør ske. Af hensyn til forslaget formål bør den person, der underretter efter § 153, dog som udgangspunkt informeres inden for rimelig tid, for eksempel i forbindelse med, at der iværksættes en børnefaglig undersøgelse efter § 50 eller gives tilbud efter § 11.

Efter stk. 2, 2. pkt. i § 155 b er kommunalbestyrelsen undtaget fra at udveksle oplysninger efter stk. 1, 1.pkt. såfremt særlige forhold gør sig gældende, eksempelvis hvis der er særlige hensyn til det pågældende barn eller en ung og familien, som betyder, at udvekslingen ikke vil kunne fremme indsatsen på trods af, at fagpersonen i øvrigt skønnes at være omfattet af bestemmelsen. Dette kan for eksempel gøre sig gældende i tilfælde, hvor familiens tillidsforhold til de offentlige myndigheder er af en sådan karakter, at udvekslingen af oplysninger vil skabe unødige barrierer for det videre samarbejde mellem parterne. Det kan endvidere være i tilfælde, hvor der eventuelt eksisterer en konflikt mellem den konkrete fagperson og familien m.v.

I stk. 3, i § 155 b foreslås i forlængelse af forslaget i stk. 2, i § 155 b, at kommunalbestyrelsen på baggrund af et konkret skøn kan videregive oplysninger vedrørende type og varighed af en given indsats til den fagperson, der underretter, såfremt nærmere bestemte forhold gør sig gældende. Det fremgår således af forslaget, at de pågældende oplysninger kan udveksles, såfremt de skønnes at have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelsen af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette kan således ske, såfremt den, der underretter, er en fagperson som via sin ansættelse skønnes at kunne kvalificere den pågældende indsats over for barnet eller den unge på en måde, der giver større sikkerhed for, at indsatsen vil få den ønskede effekt. Det bemærkes i den forbindelse, at det som udgangspunkt vil være fagpersoner i for eksempel dagtilbud, skole og sundhedspleje, som er omfattet af bestemmelsen. Det forudsættes dermed, at den pågældende fagperson i kraft af sit daglige arbejde varetager en opgave over for barnet eller den unge, som giver mulighed for at understøtte den indsats, der er igangsat for at afhjælpe de pågældende problemer. Eksempelvis vil en pædagog i et dagtilbud kunne bakke op om en iværksat familiebehandling, der har til hensigt at afhjælpe udadreagerende adfærd. Den endelige vurdering af, hvorvidt den pågældende fagperson vil kunne medvirke til at kvalificere effekten af en given indsats, vil afhænge af et konkret skøn.

Efter § 155 b, stk. 3, 2. pkt. er kommunalbestyrelsen undtaget fra at udveksle oplysninger efter 1. pkt. såfremt særlige forhold gør sig gældende. Der henvises til bemærkningerne vedrørende dette ovenfor til det foreslåede stk. 2, 2. pkt.

Bestemmelsen indebærer en fravigelse af persondatalovens § 8, stk. 3. Lovforslagets bestemmelse om videregivelse af oplysninger vedrørende en eventuel indsats type samt dennes varighed giver efter Social- og Integrationsministeriets opfattelse ikke anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, idet der alene kan ske videregivelse af en begrænset type af oplysninger på grundlag af et konkret skøn. Videregivelsen af oplysninger sker således alene til en begrænset kreds af modtagere, der i kraft af deres jobfunktion alene berettiges til at modtage oplysningerne på baggrund af et konkret skøn vedrørende den konkrete behandling af barnets eller den unges sag. Videregivelsen af oplysningerne sker således af hensyn til det enkelte barns eller den unges bedste og med henblik på, at den person, der har foretaget underretningen, kan understøtte og kvalificere den givne indsats, således at barnet eller den unge får bedst mulig hjælp. Det er herefter Social- og Integrationsministeriets opfattelse, at bestemmelsen i § 155, stk. 6, 2. pkt., opfylder kravene til blandt andet formålsbestemthed og proportionalitet i persondatalovens § 5.

På denne baggrund finder Social- og Integrationsministeriet, at der inden for dette snævert afgrænsede område bør indføres en særlig bestemmelse i § 155 b, stk. 3, som giver adgang til udveksling af oplysninger til den person, der har foretaget en underretning på baggrund af et konkret skøn. Der kan alene videregives oplysninger om type og varighed af en bestemt indsats vedrørende det barn eller den unge,

som underretningen vedrører. Derimod kan der ikke med hjemmel i § 155 b, stk. 3, ske videregivelse af oplysninger om det egentlige indhold af den iværksatte indsats samt barnets eller den unges øvrige forhold. En udveksling af sådanne oplysninger er ikke reguleret af forslagets stk. 3, men vil skulle behandles efter de gældende regler i persondataloven, særligt §§ 5-8. Det vil som oftest indebære, at forældrene og den unge over 15 år skal give samtykke til, at der videregives oplysninger om rent private forhold til en anden myndighed, for eksempel et dagtilbud, med henblik på tværfagligt at støtte yderligere op omkring indsatsen over for barnet eller den unge.

Stk. 3, i § 155 b giver alene mulighed for at videregive oplysninger til den fagperson, der har foretaget underretningen. Hvis underretningen er gået igennem flere personer, for eksempel hvis en skoleleder har foretaget underretningen på vegne af en lærer, vil kommunalbestyrelsen med hjemmel i § 155 b, stk. 3, på baggrund af et konkret skøn kunne videregive oplysninger til den, der har foretaget underretningen.

Bestemmelsen regulerer alene videregivelsen af de nævnte oplysninger fra kommunalbestyrelsen til den person, der har foretaget underretningen. Øvrige behandlinger af oplysninger om rent private forhold, herunder de underrettendes videregivelse af oplysninger til andre, skal foretages i overensstemmelse med de gældende regler i persondataloven. Ligeledes finder de øvrige regler i persondataloven om blandt andet de registreredes rettigheder, den dataansvarliges anmeldelsespligt og behandlingssikkerhed anvendelse, i det omfang det er relevant, også for oplysninger, der videregives i forbindelse med tilbagemelding til den person, der har foretaget underretningen.

I forbindelse med kommunens forpligtigelse til at videregive oplysninger efter § 155 b, stk. 3, bemærkes det, at kommunen efter reglerne i persondatalovens kapitel 8-10 er forpligtiget til at oplyse forældremyndighedsindehaveren om, at de efter § 155 b, stk. 3, har videregivet de pågældende oplysninger til den person, der har foretaget underretningen. Persondataloven regulerer ikke, hvordan informationen skal udformes. Den kan således gives mundtligt, skriftligt eller elektronisk. Oplysningspligten kan for eksempel opfyldes ved, at de fornødne informationer er trykt på en ansøgning eller en blanket m.v. Dette betyder, at kommunen for eksempel kan vælge at oplyse forældrene om videregivelsen af oplysningerne i forbindelse med, at forældrene i øvrigt bliver oplyst om underretningen, herunder også om reglerne i § 155 b, stk. 3, og hvad denne regel indebærer. Det bemærkes i øvrigt i den forbindelse, at det som udgangspunkt vil være hensigtsmæssigt så vidt muligt at inddrage forældremyndighedsindehaveren, herunder også i relation til de eventuelle samtaler, der gennemføres med den fagperson, som kommunalbestyrelsen videregiver oplysninger til.

Til nr. 24

Der er tale om en konsekvensrettelse som følge af ændringerne i lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven (Barnets Reform), lov nr. 628 af 11. juni 2010. Med loven blev reglen om kommunens iværksættelse af konsulentbistand til børn, unge og familier med hensyn til børn eller unges forhold flyttet fra § 52, stk. 3, nr. 1, til § 11, stk. 3, jf. lov nr. 628 af 11. juni 2010. Imidlertid blev der ikke gennemført en konsekvensrettelse af denne ændring i forhold til lovens § 181, stk. 2, hvorved hjemlen til at staten efter § 181, stk. 1, fuldt ud afholder udgifter til konsulentbistand, jf. servicelovens § 11, stk. 3, til udlændinge med opholdstilladelse utilsigtet bortfaldt. Med forslaget indføres derfor hjemmel til, at kommunerne får fuld refusion, når der ydes konsulentbistand efter § 11, stk. 3, til udlændinge med opholdstilladelse.

Til nr. 25

Bestemmelsen i servicelovens § 195 a, der omhandler revision af servicelovens § 48 a om børn og unges ret til en bisidder, foreslås ophævet. Herved bliver bisidderordningen i § 48 a permanent.

Til nr. 26

Det foreslås at indføre underretningspligt, når udsatte familier med børn og unge flytter fra Danmark til Færøerne. Med forslaget om at ændre 3. pkt. i § 196, stk. 2, udvides bemyndigelsesbestemmelsen i § 196, stk. 2. Det foreslås, at ministeren med ansvaret for det sociale område efter nærmere aftale med Færøerne kan fastsætte nærmere bestemmelser om samarbejdet på det sociale område mellem landene, således at social- og integrationsministeren gives bemyndigelse til også at fastsætte nærmere regler i en bekendtgørelse om underretningspligt mellem Danmark og Færøerne.

Bekendtgørelsen, som bestemmelsen hjemler, vil blive udarbejdet i forbindelse med lovforslagets ikrafttræden, og vil indeholde en pligt svarende til den, som gælder underretninger mellem danske kommuner efter servicelovens § 152, stk. 1.

Således vil det i bekendtgørelsen blive fastsat, at den danske fraflytningskommune skal underrette den færøske tilflytningskommune, hvis en familie med et eller flere børn eller unge under 18 år eller vordende forældre flytter fra en dansk kommune til en færøsk kommune og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn, ung eller de vordende forældre har behov for særlig støtte efter fødslen.

Til § 2

Det foreslås i stk. 1, at loven træder i kraft den 1. oktober 2013.

I stk. 2 foreslås det dog, at forslagene om anbringelse af børn og unge hos en plejefamilie, der er indstillet på at adoptere barnet eller den unge samt faglig støtte til plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn, jf. forslagens § 1, nr. 13, og om underretningspligt mellem Danmark og Færøerne, jf. forslagens § 1, nr. 26, træder i kraft 1. juli 2013.

Med bestemmelsen i stk. 3 foreslås det, at kommunalbestyrelsen kan bestemme, at det børnehus, som kommunen er tilknyttet efter servicelovens § 50 a, stk. 1, forslagens § 1, nr. 7, også skal benyttes til brug for en igangværende eller planlagt børnefaglig undersøgelse af et barn eller en ung, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom. På den måde sikres det, at børnehusene også kan benyttes i verserende sager, når dette er hensigtsmæssigt. Henset til den ekspertise som børnehusene vil indeholde, bør kommunalbestyrelsen i verserende overgrebssager som udgangspunkt lade barnet eller den unge undersøge i børnehuset, medmindre hensynet til barnet eller den unges bedste taler mod dette.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012, som ændret ved § 12 i lov nr. 1380 af 23. december 2012 og § 1 i lov nr. 1400 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

§ 19. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de opgaver og tilbud, der omfatter børn, unge og deres familier, udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at det fremmer børns og unges udvikling, trivsel og selvstændighed. Dette gælder både ved udførelsen af det generelle og forebyggende arbejde og ved den målrettede indsats over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med et andet særligt behov for støtte.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en sammenhængende børnepolitik, der har til formål at sikre sammenhængen mellem det generelle og forebyggende arbejde og den målrettede indsats over for børn og unge med behov for særlig støtte. Den sammenhængende børnepolitik skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres.

Stk. 3. Som en del af den sammenhængende børnepolitik, jf. stk. 2, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at den indsats, der iværksættes efter denne lov over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med et andet særligt behov for støtte, sættes i sammenhæng med den indsats, der iværksættes over for de samme børn og unge efter anden lovgivning.

§ 48. Forinden myndigheden træffer afgørelse efter §§ 51, 52, 52 a, 56, 57 a, 57 b, 58, 62 og 63, § 65, stk. 2 og 3, og §§ 68-71 og 75, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom.

Stk. 2. Samtalen kan undlades, i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalen gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt.

1. I § 19 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller.«

2. § 48, *stk. 1*, affattes således:

»Inden der træffes afgørelse efter §§ 51, 52, 52 a, 56, 57 a, 57 b, 58, 62 og 63, § 65, stk. 2 og 3, og §§ 68-71 og 75, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom. Samtalen kan undlades, hvis der umiddelbart forinden er gennemført en samtale med barnet eller den unge ved gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. § 50. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og

uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor.«

3. I § 48 a, stk. 1, ændres »efter dette kapitel« til: »efter denne lov«.

§ 48 a. Et barn eller en ung, hvis sag behandles efter dette kapitel, har på ethvert tidspunkt af sagens behandling ret til at lade sig bistå af andre.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis myndigheden træffer afgørelse om, at barnets eller den unges interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Myndigheden kan endvidere træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets eller den unges valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets eller den unges.

Stk. 3. Myndigheden kan træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvis fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets eller den unges uforbeholdne mening belyst.

Stk. 4. En bisidder for et barn eller en ung skal være fyldt 15 år og er omfattet af straffelovens § 152 om tavshedspligt

4. Efter § 49 a indsættes før overskriften før § 50:

»§ 49 b. Kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, og politiet og anklagemyndigheden kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge.«

§ 49 a. Skole, skolefritidsordning, sygeplejersker, sundhedsplejersker, læger, tandlæger og tandplejere ansat i den kommunale sundhedstjeneste, dagtilbud, fritidshjem og myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i det tidlige eller forebyggende samarbejde om udsatte børn og unge.

Stk. 2. Udveksling af oplysninger efter stk. 1 til brug for en eventuel sag, jf. kapitel 11 og 12, om et konkret barn eller en ung kan ske én gang ved et møde. I særlige tilfælde kan der ske en udveksling af oplysninger mellem de myndigheder og institutioner, der er nævnt i stk. 1, ved et opfølgende møde.

Stk. 3. Selvejende eller private institutioner, private klinikker eller friskoler, som løser opgaver for de myndigheder, der er nævnt i stk. 1, kan indbyrdes og med de myndigheder og institutioner, der er nævnt i stk. 1, udveksle oplysninger i samme omfang som nævnt i stk. 1.

Stk. 4. De myndigheder og institutioner, der efter stk. 1-3 kan videregive oplysninger, er ikke forpligtede hertil.

§ 50. Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold. Undersøgelsen, der betegnes som en børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. stk. 1, skal anlægge en helhedsbetragtning, der medmindre konkrete forhold betyder, at et eller flere af nedenstående numre ikke er relevante i forhold til det pågældende barn eller den unge, skal omfatte barnets eller den unges

- 1) udvikling og adfærd,
- 2) familieforhold,
- 3) skoleforhold,
- 4) sundhedsforhold,
- 5) fritidsforhold og venskaber og
- 6) andre relevante forhold.

Stk. 3. I sin undersøgelse skal kommunalbestyrelsen afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. § 52 og § 76.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

Stk. 5. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald af hvilken art disse bør være. Hvis der er iværksat foranstaltninger sideløbende med, at undersøgelsen gennemføres, jf. § 52, stk. 2, skal der desuden tages stilling til, om disse foranstaltninger skal videreføres. Der skal være oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne, og om de forhold i familien eller i dennes omgivelser, som kan bidrage til at klare vanskelighederne.

Stk. 6. Undersøgelsen skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. Hvis undersøgelsen

5. I § 50 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Som led i undersøgelsen skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan undlades, i det omfang barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal oplysninger om barnets eller den unges synspunkter søges tilvejebragt. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor.«

Stk. 3-8 bliver herefter stk. 4-9.

undtagelsesvis ikke kan afsluttes inden 4 måneder, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en foreløbig vurdering og snarest herefter afslutte undersøgelsen.

Stk. 7. I forbindelse med undersøgelsen skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der skal foretages en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien. En undersøgelse kan gennemføres som én samlet undersøgelse for flere børn i familien, dog således at der tages højde for børnenes individuelle forhold.

Stk. 8. Hvis det må antages, at der kan opstå et behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen, skal kommunen undersøge de vordende forældres forhold nærmere. Undersøgelsen gennemføres så vidt muligt i samarbejde med de vordende forældre. Stk. 3-7 finder anvendelse ved afgørelsen.

§ 51. Når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, beslutte at gennemføre undersøgelsen under ophold på en institution eller indlæggelse på sygehus, herunder psykiatrisk afdeling. En sådan undersøgelse skal være afsluttet inden 2 måneder efter børn og unge-udvalgets afgørelse.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

6. I § 50, stk. 8, 3. pkt., der bliver stk. 9, 3. pkt., ændres »Stk. 3-7« til: »Stk. 4-8«.

7. Efter § 50 indsættes:

»§ 50 a. Kommunalbestyrelserne i regionen skal oprette et børnehus i hver region til undersøgelse af et barns eller en ungs forhold, når barnet eller den unge har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom.

Stk. 2. Social- og integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om børnehusenes indretning, drift, finansiering og opgaver m.v.

§ 50 b. Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal kommunalbestyrelsen til brug for den børnefaglige undersøgelse efter § 50 benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a.

§ 50 c. Under behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, jf. § 50 a, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling.«

8. I § 51 tilføjes som nyt stk. 2:

»Stk. 2. Når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på et barns eller en ungs sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, beslutte at gennemføre undersøgelsen ved

§ 57 c. For børn og unge under 18 år, der har begået volds-kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en handleplan for en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til barnet eller den unge. Handleplanen udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og dennes familie.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en foreløbig handleplan, jf. stk. 1, senest 7 dage efter at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet. Det skal i den forbindelse overvejes, om det vil være relevant at træffe afgørelse om ungepålæg, jf. § 57 b.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med løsladelse give unge under 18 år, der har afsonet frihedsstraf, været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat et tilbud om udslusning. Tilbuddet om udslusning skal så vidt muligt etableres inden løsladelsen og have en varighed på mindst 6 måneder efter løsladelsen. Tilbuddet skal som minimum have et omfang svarende til en kontaktperson efter § 52, stk. 3, nr. 7.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at alle børn og unge på sikrede institutioner tilbydes screening med henblik på at afdække psykiatriske problemer. Screeningen forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehaver og unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 5. Social- og integrationsministeren fastsætter nærmere regler om screeningens omfang, herunder hvem der kan udføre den, og hvornår den skal udføres.

§ 58. Er der en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af

- 1) utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge,
- 2) vold eller andre alvorlige overgreb,
- 3) misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge eller
- 4) andre adfærds eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge,

kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, jf. § 52, stk. 3, nr. 7. Der kan kun træffes en afgørelse efter 1. pkt., når der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet.

Stk. 2. Når hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det, kan børn og unge-udvalget beslutte, at

benyttelse af det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a.«

9. I § 51, stk. 2, der bliver til stk. 3, ændres »stk. 1« til: »stk. 1 og 2«.

10. I § 57 c, stk. 3, ændres »§ 52, stk. 3, nr. 7« til: »§ 52, stk. 3, nr. 6«.

11. § 58, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for,«.

barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet efter stk. 1, selv om forældremyndighedens indehaver og den unge giver samtykke til anbringelse efter § 52, stk. 3, nr. 7.

Stk. 3. Såfremt en ung, der er fyldt 15 år, erklærer sig enig i anbringelsen, kan børn og unge-udvalget uanset betingelserne i stk. 1 træffe afgørelse om at anbringe den unge uden for hjemmet, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, når anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 1-3 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

§ 59. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter § 58 skal omfatte

12. I § 59, nr. 1, ændres »§ 50, stk. 5« til: »§ 50, stk. 6«.

1) den børnefaglige undersøgelse, jf. § 50, herunder beskrivelsen af, at betingelserne i § 58 anses for opfyldt, og af de ressourcer hos barnet, familien og netværket, som kan bidrage til at klare vanskelighederne under anbringelsen, jf. § 50, stk. 5,

2) den handleplan for anbringelsen, jf. § 140, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter, og

3) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

§ 68 b. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om valg af konkret anbringelsessted i overensstemmelse med handleplanen, jf. § 140. Samtidig med valg af anbringelsessted skal der tages stilling til barnets eller den unges skolegang. Er anbringelsesstedet beliggende i en anden kommune end barnets eller den unges opholdskommune, har opholdskommunen pligt til at underrette den stedlige kommune forud for anbringelsen.

Stk. 2. Ved valg af anbringelsessted skal kommunen vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov. Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig.

Stk. 3. Hvis barnet eller den unge har søskende, der er anbragt uden for hjemmet, skal kommunalbestyrelsen vælge samme anbringelsessted, medmindre de øvrige søskendes eller barnets eller den unges behov eller andre væsentlige forhold taler imod dette.

Stk. 4. Forud for anbringelsen skal kommunalbestyrelsen hjælpe barnet eller den unge med at finde en person i barnets eller den unges familie eller netværk, som kan udpeges til

at være dennes støtteperson under anbringelsen. Kommunen kan efter behov dække støttepersonens udgifter til telefon, transport og lign.

§ 71. Barnet eller den unge har ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v. under anbringelsen uden for hjemmet.

Kommunalbestyrelsen skal under hensyntagen til barnets eller den unges bedste sørge for, at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældrene og netværket holdes ved lige. Ved tilrettelæggelse af samværet, skal der lægges vægt på, at barnet eller den unge også på længere sigt har mulighed for at skabe og bevare nære relationer til forældre og netværket. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse pligt til at sikre, at forældrene får information om barnets hverdag, og til at bidrage til et godt samarbejde mellem forældrene og anbringelsesstedet. En ret til samvær og kontakt, der er aftalt mellem forældrene eller er fastsat i medfør af forældresansvarsloven, opretholdes under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, men kan reguleres eller midlertidigt ophæves efter reglerne i stk. 2-4.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal om fornødent træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet og kontakten og kan fastsætte nærmere vilkår for samværet og kontakten. Ved afgørelsen lægges særlig vægt på hensynet til barnet eller den unge og formålet med anbringelsen. Der kan ikke efter 1. pkt. træffes afgørelser, som medfører, at samvær og kontakt kun må finde sted mindre end en gang om måneden. En sådan afgørelse sidestilles med en afbrydelse af forbindelsen og skal træffes af børn og unge-udvalget efter stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan med samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at samværet mellem forældre og barnet eller den unge skal støttes ved, at der er en tredje person til stede.

Stk. 3. Når det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling, kan børn og unge-udvalget for en bestemt periode træffe afgørelse om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen. Under de samme betingelser og ligeledes for en bestemt periode kan der træffes afgørelse om at afbryde forbindelsen i form af samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse mellem forældrene eller netværket og barnet eller den unge, ligesom der kan træffes afgørelse om, at barnets eller den unges anbringelsessted ikke må oplyses over for forældrene eller netværket.

13. Efter § 68 b indsættes før overskriften før § 69:

»§ 68 c. Ved anbringelse med henblik på adoption skal kommunalbestyrelsen så vidt muligt anbringe barnet eller den unge i en plejefamilie, der er indstillet på at adoptere barnet eller den unge.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde faglig støtte til plejefamilier, der har et barn eller en ung anbragt med henblik på at adoptere barnet eller den unge. Den faglige støtte skal målrettes situationen før adoptionen.

14. I § 71, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »den unges bedste«: »og under hensyntagen til beskyttelsen af barnets eller den unges sundhed og udvikling og beskyttelsen af barnet eller den unge mod overgreb.«

15. I § 71, stk. 1, 5. pkt., ændres »stk. 2-4« til: »stk. 2-5.«

16. I § 71, stk. 2, 4. pkt., ændres »stk. 3« til: »stk. 3 og 4«.

Stk. 4. Stk. 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse under gennemførelsen af en børnefaglig undersøgelse efter § 50 under ophold på en institution eller indlæggelse på sygehus efter § 51.

Stk. 5. En afgørelse efter stk. 3 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, når betingelserne herfor er opfyldt.

Stk. 6. En afgørelse om kontrol med barnets eller den unges brevveksling, telefonsamtaler eller anden kommunikation med forældrene kan alene træffes efter § 123, stk. 2. *Stk. 7.* Kommunalbestyrelsen i barnets opholdskommune kan yde støtte til udgifter til forældrenes transport i forbindelse med møder i barnets opholdskommune.

§ 72. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand under en sag om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse efter § 51,
 - 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 58,
 - 3) opretholdelse af en anbringelse efter § 62,
 - 4) gennemførelse af en lægelig undersøgelse eller behandling efter § 63,
 - 5) videreførelse af en anbringelse efter § 68 a,
 - 6) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 75, stk. 3,
 - 7) ændring af anbringelsessted efter § 69, stk. 3 eller 4, jf. § 58,
 - 8) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 71, stk. 3 og 4,
 - 9) brev og telefonkontrol efter § 123, stk. 2,
 - 10) anbringelse i delvis lukkede døgninstitutioner efter § 123 b, stk. 1, og
 - 11) tilbageholdelse efter § 123 c.
- Stk. 2.* Forældremyndighedens indehaver, den unge, der er fyldt 12 år, og plejeforældrene skal have tilbud om gratis

17. § 71, stk. 4, ophæves og i stedet indsættes:

»*Stk. 4.* Ved viden eller mistanke om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb mod et barn eller en ung, skal børn og unge-udvalget, medmindre særlige forhold taler imod det, for en bestemt periode træffe afgørelse om at afbryde den pågældendes forbindelse med barnet eller den unge i form af samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse eller om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen.

Stk. 5. Stk. 2-4 finder tilsvarende anvendelse under gennemførelsen af en børnefaglig undersøgelse efter § 50 under ophold på en institution, indlæggelse på sygehus eller ved benyttelse af det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a, jf. § 51, stk. 1 og 2.«

Stk. 5-7 bliver herefter stk. 6-8.

18. I § 71, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres »stk. 3« til: »stk. 3 og 4«.

19. To steder i § 72, tre steder i § 74, i § 75, *stk. 1,* og i § 168, *stk. 2,* ændres »§ 71, stk. 3 og 4,« til: »§ 71, stk. 3-5,«.

advokatbistand under en sag om flytning eller hjemtagelse fra privat familiepleje efter § 78, stk. 4.

Stk. 3. Under en sag om afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 71, stk. 3 og 4, og en sag om brev- og telefonkontrol efter § 123, stk. 2, med den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, skal denne have tilbud om gratis advokatbistand.

Stk. 4. Om salær og godtgørelse for udlæg til advokater gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31.

§ 74. Børn og unge-udvalget træffer i et møde afgørelse om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse efter § 51,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 58,
- 3) opretholdelse af en anbringelse efter § 62,
- 4) gennemførelse af en lægelig undersøgelse eller behandling efter § 63,
- 5) videreførelse af en anbringelse efter § 68 a,
- 6) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 75, stk. 3,
- 7) ændring af anbringelsessted efter § 69, stk. 3 eller 4, jf. § 58,
- 8) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 71, stk. 3 og 4,
- 9) flytning eller hjemtagelse efter § 78, stk. 4,
- 10) brev- og telefonkontrol efter § 123, stk. 2,
- 11) anbringelse i delvis lukkede døgninstitutioner efter § 123 b, stk. 1,
- 12) tilbageholdelse efter § 123 c og
- 13) anbefaling til Ankestyrelsen af adoption uden samtykke, jf. adoptionsloven.

Stk. 2. Inden der træffes afgørelse, skal indehaveren af forældremyndigheden, barnet eller den unge, advokaten og eventuelt anden bisidder for forældremyndighedens indehaver eller barnet eller den unge have lejlighed til at udtale sig over for børn og unge-udvalget. Tilbud efter 1. pkt. til barnet eller den unge kan undlades, hvis barnet er under 12 år, eller hvis det må antages at være til skade for barnet eller den unge.

Stk. 3. Stk. 2 finder tilsvarende anvendelse på den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, inden der træffes afgørelse efter § 71, stk. 3 og 4, og § 123, stk. 2. Stk. 2 finder ligeledes anvendelse på plejeforældre, inden der træffes afgørelse efter § 78, stk. 4.

Stk. 4. Til vedtagelse af en afgørelse efter §§ 51, 58, 62, 63, 68 a, § 69, stk. 3 eller 4, § 71, stk. 3 og 4, § 75, stk. 3, § 123, stk. 2, og §§ 123 b og 123 c, samt afgørelse om anbefaling af adoption, jf. stk. 1, nr. 13, kræves, at mindst 4 af børn og unge-udvalgets 5 medlemmer stemmer for afgørelsen. Afgørelser efter § 78, stk. 4, træffes ved almindelig stemmeflerhed.

Stk. 5. Såfremt dommeren ikke er enig i den trufne afgørelse, skal dette tilføjes udvalgets protokol, og meddelelsen om udvalgets afgørelse skal indeholde oplysning om dommerens afvigende opfattelse.

Stk. 6. Børn og unge-udvalgets afgørelser skal meddeles skriftligt. Afgørelserne skal være begrundede og indeholde oplysning om klageadgang.

§ 75. Formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og unge-udvalget kan træffe foreløbige afgørelser efter §§ 51, 58, 63, 68 a, § 71, stk. 3 og 4, § 78, stk. 4, § 123, stk. 2, § 123 b, stk. 1, og § 123 c, stk. 1, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget.

Stk. 2. Forældremyndighedens indehaver og eventuelle andre parter, jf. § 72, skal inden 24 timer efter iværksættelsen af en foreløbig afgørelse have skriftlig meddelelse om afgørelsen samt en begrundelse for afgørelsen. Meddelelsen skal tillige indeholde oplysning om retten til efter forvaltningsloven at se sagens akter og til at udtale sig om sagen samt om retten til vederlagsfri advokatbistand.

Stk. 3. En foreløbig afgørelse efter stk. 1 skal snarest muligt og senest inden 7 dage efter iværksættelsen af afgørelsen forelægges børn og unge-udvalget til godkendelse, uanset om foranstaltningen er ophørt.

Stk. 4. En afgørelse, der er godkendt efter stk. 3, har gyldighed i 1 måned. En afgørelse vedrørende § 51 har gyldighed, indtil undersøgelsen er afsluttet, dog højst 2 måneder regnet fra den foreløbige afgørelse efter stk. 1. En afgørelse vedrørende § 78, stk. 4, har gyldighed, indtil der træffes en ny afgørelse om flytning eller hjemtagelse.

Stk. 5. Styrelseschefen for Ankestyrelsen har samme beføjelser som formanden for børn og unge-udvalget, jf. stk. 1 og 2, og kan pålægge kommunalbestyrelsen at gennemføre afgørelsen. Den foreløbige afgørelse har gyldighed i 1 måned, jf. dog de frister, der er nævnt i stk. 4, 2. og 3. pkt. Styrelseschefen kan undtagelsesvis bestemme, at den foreløbige afgørelse skal godkendes af Ankestyrelsen inden for den frist, der er nævnt i stk. 3.

Stk. 6. Hvis børn og unge-udvalget ikke inden 1 måned træffer afgørelse i overensstemmelse med styrelseschefens foreløbige afgørelse, jf. stk. 5, skal børn og unge-udvalget umiddelbart orientere Ankestyrelsen herom. Børn og unge-udvalgets afgørelse har ikke virkning, før styrelseschefen snarest muligt og senest 10 dage efter afgørelsen har taget stilling til, om afgørelsen skal have virkning. Hvis styrelseschefen træffer afgørelse om, at børn og unge-udvalgets afgørelse ikke skal have virkning, træffer Ankestyrelsen afgørelse efter

reglen i § 65, stk. 3, senest 8 uger efter børn og unge-udvalgets afgørelse.

§ 168. Afgørelser truffet af børn og unge-udvalget, jf. § 74, kan indbringes for Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. En klage over en afgørelse efter § 75, stk. 3, kan dog ikke behandles af Ankestyrelsen, så længe der verserer en sag om anbringelse efter § 58 for børn og unge-udvalget.

Stk. 2. Berettiget til at indbringe en sag for Ankestyrelsen er forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 12 år. Afgørelser efter § 71, stk. 3 og 4, og § 123, stk. 2, der angår den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, kan tillige af denne indbringes for Ankestyrelsen. Endvidere kan plejeforældrene indbringe afgørelser efter § 78, stk. 4.

Stk. 3. Indbringelse af sagen for Ankestyrelsen hindrer ikke iværksættelse af de besluttede foranstaltninger m.v. Dog kan styrelschefen under ganske særlige omstændigheder bestemme, at en afgørelse ikke må iværksettes, før Ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 4. Ved behandlingen i Ankestyrelsen finder § 72, § 73 og § 74, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse. Dette gælder også, når Ankestyrelsen af egen drift tager en sag om særlig støtte til børn og unge op, jf. § 65, og Ankestyrelsen i den forbindelse vurderer, at det ikke kan udelukkes, at behandlingen af sagen kan resultere i, at Ankestyrelsen selv træffer afgørelse efter § 65, stk. 3.

Stk. 5. I forbindelse med behandlingen af sagen i Ankestyrelsen har forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 12 år, ret til at få dækket udgifter til transport til møder i Ankestyrelsen.

§ 153. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte efter kapitel 11,

2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte efter kapitel 11 på grund af de vordende forældres forhold, eller

3) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb.

Stk. 2. Social- og integrationsministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov. Social- og integrationsministeren kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt

20. § 153, stk. 1, affattes således:

»Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,

at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,

at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller

at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.«

efter stk. 1, nr. 2, i forbindelse med aktiviteter uafhængigt af deres erhverv.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal, medmindre særlige forhold gør sig gældende, efter anmodning videregive oplysninger til den person, der har foretaget underretningen efter stk. 1 eller efter regler udstedt i medfør af stk. 2, 1. pkt., om, hvorvidt underretningen har givet kommunen anledning til undersøgelser eller foranstaltninger efter denne lov vedrørende det barn eller den unge under 18 år, underretningen vedrører.

§ 155. Hvis kommunen modtager underretning om, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, skal kommunalbestyrelsen senest 6 hverdage efter modtagelsen af underretningen sende en bekræftelse af modtagelsen. Det gælder også underretninger om vordende forældre, hvor der kan opstå et behov for særlig støtte umiddelbart efter fødslen.

21. § 153, stk. 3, ophæves.

22. § 155 affattes således:

»**§ 155.** Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af alle underretninger efter §§ 152-154 med henblik på at afklare, om barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Kommunalbestyrelsen skal foretage central registrering af underretningerne med henblik på at understøtte tilrettelæggelsen af indsatsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning efter stk. 1 vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge.«

23. Efter § 155 indsættes i kapitel 27:

»**§ 155 a.** Når kommunalbestyrelsen modtager en underretning om et barn eller en ung, over for hvem kommunalbestyrelsen allerede har iværksat foranstaltninger, skal kommunalbestyrelsen genvurdere sagen. En eller flere personer i den myndighed, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, skal deltage i genvurderingen.

Stk. 2. Til brug for vurderingen af en underretning efter § 152-154, jf. stk. 1, kan der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side, skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse.

Stk. 3. Samtale efter denne bestemmelse kan undlades i det omfang, barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter taler imod samtals gennemførelse.

§ 155 b. Kommunalbestyrelsen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 153-154 bekræfte modtagelsen af underretningen over for den, der foretog underretningen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende

det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ved en underretning efter § 153 orientere den, der foretog underretningen, om, hvilken type foranstaltning den har iværksat og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.«

§ 181. Staten afholder efter reglerne i stk. 2 og 3 udgifter til en udlænding, der har fået opholdstilladelse efter

- 1) udlændingelovens §§ 7 eller 8,
- 2) udlændingelovens § 9 b,
- 3) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, i umiddelbar forlængelse af en opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 b,
- 4) udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 1 eller 2, som konsekvens af tilknytning til en i Danmark fastboende person, når denne person selv har fået opholdstilladelse efter en af de bestemmelser, der er nævnt i nr. 1-3, eller når tilknytningen kan føres tilbage til en sådan person,
- 5) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, når tilladelsen er givet til en person over 18 år, hvis fader eller moder har fået opholdstilladelse efter en af de bestemmelser, der er nævnt i nr. 1,
- 6) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, når tilladelsen er meddelt en ægtefælle til eller et barn af en person med opholdstilladelse som nævnt i nr. 2 og 3,
- 7) udlændingelovens § 9 c, når tilladelsen er meddelt en asylsøgende udlænding,
- 8) udlændingelovens § 9 c, stk. 1, når tilladelsen er givet som konsekvens af en tilknytning til en mindreårig asylansøgende udlænding, som har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 9 c, eller

9) udlændingelovens § 9 e.

Stk. 2. Staten afholder fuldt ud udgifter til hjælp efter §§ 41 og 42, § 52, stk. 3, nr. 1-6, 8 og 9, § 52 a, § 54, § 76, stk. 2 og stk. 3, nr. 2, og §§ 96, 98 og 100 i de første 3 år efter datoen for opholdstilladelsen.

Stk. 3. Uanset bestemmelserne i stk. 2 afholder staten en kommunes udgifter til

- 1) udlændinge, som inden 12 måneder efter datoen for opholdstilladelsen på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne anbringes i døgnophold, dog kun indtil den pågældende i en sammenhængende periode på 2 år har klaret sig selv, og

24. I § 181, stk. 2, indsættes efter »udgifter til hjælp efter«: »§ 11, stk. 3,«.

2) udlændinge, når tilladelsen er meddelt en mindreårig asylsøger, dog længst indtil modtageren fylder 18 år eller barnets forældre får lovligt ophold her i landet.

§ 195 a. Social- og integrationsministeren fremsætter senest i folketingsåret 2013-14 forslag til revision af § 48 a.

§ 196. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Social- og integrationsministeren fastsætter efter aftale med Færøernes landsstyre og Grønlands hjemmestyre i en bekendtgørelse regler om visitation, betaling og refusion samt besøgsrejser m.v., når personer på foranledning af færøske eller grønlandske sociale myndigheder får ophold i Danmark og modtager tilbud efter denne lov. Tilsvarende kan der efter aftale fastsættes regler i en bekendtgørelse for personer, der fra Danmark får ophold på Færøerne eller i Grønland på foranledning af danske sociale myndigheder. Tilsvarende kan der efter aftale fastsættes regler i en bekendtgørelse om underretningspligt mellem sociale myndigheder i Danmark og Grønland.

Stk. 3. Uenighed mellem færøske eller grønlandske sociale myndigheder og danske sociale myndigheder om deres forpligtelser efter disse regler afgøres af Ankestyrelsen.

25. § 195 a ophæves.

26. I § 196, stk. 2, 3. pkt., indsættes efter »Grønland«: »og mellem sociale myndigheder i Danmark og på Færøerne«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 2013, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 13 og 26, træder i kraft den 1. juli 2013.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at det børnehus, som kommunen er tilknyttet efter § 50 a, stk. 1, i lov om social service, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 7, skal benyttes til brug for en på tidspunktet for lovens ikrafttræden igangværende eller planlagt børnefaglig undersøgelse efter § 50 i lov om social service af et barn eller en ung, der har været udsat for overgreb, eller hvor der er mistanke herom.